

En studie av kjønnskonstruksjoner i Dagbladet Sportmagasinet

Unni Beite Rogvin

Masteroppgave, Institutt for informasjons- og medievitenskap

Universitetet i Bergen

Vår 2010

1	INNLEDNING	1
1.1	PROBLEMSTILLING	3
1.2	DAGBLADET SPORTMAGASINET	5
1.3	FORSKNINGSFELTET	6
1.4	OPPGAVENS OPPBYGNING.....	9
2	METODE OG ANALYSEMATERIALET	9
2.1	ANALYSEMATERIALET OG UTVALG	10
2.2	DE TOLV UTGAVENE AV DAGBLADET SPORTMAGASINET	13
2.3	EN DISKURSANALYTISK TILNÆRMING	14
3	TEORETISKE BETRAKTNINGER.....	17
3.1	TEORI OM SPORT, MEDIER OG KJØNN	17
3.2	HEGEMONISK FEMINITET	19
3.3	HEGEMONISK MASKULINITET	21
3.4	ET TILBAKEBLIKK PÅ MEDIEDEKNINGEN AV KVINNELIGE IDRETTSUTØVERE	24
4	DE SEKS UTGAVENE AV SPORTMAGASINET MED KVINNER PÅ FORSIDEN	27
4.1	ATTRAKTIVE OG FEMININE (IDRETTS)KVINNER	28
4.2	DET TRIVIELLE I FOKUS	29
4.3	FØRSTEDAMEN CECILIA BRÆKHUS	33
4.4	DEN SEKSUALISERTE KVINNEKROPPEN.....	35
4.5	BAK ENHVER KVINNES SUKSESS STÅR DET EN MANN?	36
4.6	HVA FØLER DU NÅ?	39
4.7	DEN KVINNELIGE SPORTSSKRIBENTEN.....	41
5	DE SEKS UTGAVENE AV SPORTMAGASINET MED MENN PÅ FORSIDEN	43
5.1	SELVDISCIPLIN OG EN KROPP I KONTROLL	43
5.2	HVOR GÅR MASKULINITETENS GRENSER?.....	46
5.3	FOTBALL ER KRIG	51
5.4	NILS-ARNE EGGEN - FOTBALLENS MESTER	52
5.5	MISTER COOL.....	53
5.6	ER SJAKK IDRETT?	54
6	HVA ER FORSKJELLENE OG LIKHETENE I FREMSTILLINGEN AV MENN OG KVINNER?	56
6.1	HVILKET FOKUS HAR ARTIKLENE?.....	57
6.2	HVORDAN AVBILDES DE MANNLIGE OG KVINNELIGE UTØVERNE?	60
6.3	I HVILKEN GRAD BEKREFTES ELLER UTFORDRES DE HEGEMONISKE TANKENE OM MASKULINITET OG FEMINITET?	62
6.4	NOEN KONKLUDERENDE BEMERKNINGER	64
	LITTERATUR.....	65
	ELEKTRONISKE RESSURSER.....	68
	ANALYSEMATERIAL	70
	ILLUSTRASJONER	71

FORORD

Først og fremst vil jeg takke min veileder Peter Dahlén for god hjelp og veiledning i forbindelse med denne oppgaven. Videre vil jeg takke venner og familie som har støttet og hatt tro på meg gjennom denne prosessen. Deretter vil jeg takke det gode miljøet på lesesal 635 for støtte, og mang en latter når jeg har trengt det som mest. Sist men ikke minst en ekstra takk til mine korrekturlesere Linn og Maria for uvurderlig hjelp og oppmuntring i siste delen av skriveprosessen.

1 INNLEDNING

” – For det første er Isabelle Gulldén (20) jævlig pen. For det andre spiller hun utrolig bra.” (VG 2009). Sitatet fra VG 14. desember 2009 er uttalt av Gulldéns egen trener, og kommer opprinnelig fra en artikkel som den svenske avisen Aftonbladet hadde publisert et halvt år tidligere. Artikkelen dukket opp i forbindelse med verdensmesterskapet (VM) i håndball, hvor Sverige, og da spesielt Gulldén, gjorde det bra. VG fokuserer på hvor attraktiv denne spilleren er, både på og utenfor håndballbanen, og opplyser at det er mange klubber som prøver å få henne til å signere for deres klubb. Med tanke på det som skjer utenfor banen får vi opplyst: ”Og for de som måtte lure: ’Bella’ er kjæreste med håndballkeeper Linus Persson, og flyttet nylig hjem til mamma og pappa igjen” før VG avslutter artikkelen med følgende setning: ”Sier den svenske yndlingen du med rette kan rope ’Ciao, Bella’ etter”. Utsagnene og selve artikkelen illustrerer på mange måter hvordan idrettskvinner ofte har blir sett på i mediene, først som (heteroseksuelle) objekter, deretter som idrettskvinner. Det var på bakgrunn av slike oppslag at jeg bestemte meg for å skrive en masteroppgave som omhandlet hvordan kjønn fremstilles sportspressen, og da spesielt i Dagbladet Sportmagasinet.

I denne oppgaven vil jeg se nærmere på denne typen uttalelser, og utforske hvorfor det innenfor sporten og i mediene ser ut å være helt normalt å behandle idrettsutøvere ulikt ut fra hvilket kjønn man tilhører. I dag er det slik at idrett er en stor del av hverdagen til både menn og kvinner, enten i form av egen fysisk aktivitet eller idrett konsumert gjennom mediene. Sport er også en viktig del av massemedienes tilbud, og får mye oppmerksomhet og

spalteplass i ulike medier.¹ Det har vist seg å være lukrativt både for fjernsynskanaler og aviser å satse på sport, ettersom det er en god måte å øke antall avisoppslag og seere. Derfor betaler mediene ofte svært mye for å sikre seg sportsrettigheter. TV2 betalte for eksempel i 2005 en milliard kroner for å få rettighetene til norsk fotball (Taalesen, 2006:9). Til tross for den økende mediedekningen av sport som felt, er det ingen hemmelighet at kvinnelige idrettsutøvere får mindre oppmerksomhet i mediene enn menn. Ser man på en idrett som fotball, som er den største idretten for jenter i Norge hvis man ser på antall aktive, er det store forskjeller på kvinne- og herresiden når det kommer til mediedekning. Nordisk Institutt for kvinne- og kjønnsforskning (NIKK) viser til en rapport som slår fast at mediedekningen av sport har økt betraktelig, mens mediedekningen av kvinnelige utøvere ikke har økt i takt med det stigende fokus sport har fått i massemediene (Wickman 2006:5). Rapporten det vises til kom ut i 2006 med tittelen ”Sports, Media and Stereotypes - Women and Men in Sports and Media”, undersøkte blant annet mediedekningen av kvinnelige og mannlige idrettsutøvere i henholdsvis Island, Norge, Latvia, Italia og Østerrike. Totalt viste det seg at 13% av artiklene de undersøkte gikk på kvinnelige idrettsutøvere, 9% på begge kjønn og hele 78% på menn (Ólafsson 2006:11). Selv om kvinner har fått lov til å trå inn på idrettsarenaen, er det vanskelig og ikke konkludere med at menn får hovedvekten av oppmerksomheten i mediene. Når mediedekningen er så skjev er det viktig at man ser på *hvordan* kvinnelige utøver blir fremstilt når de først får fokuset rettet mot seg.

Idrett har vært et felt dominert av menn, som kvinner tidligere har hatt liten tilgang til. Etter hvert som tiden har gått, har kvinner kjempet seg til å få lov til å delta. Ofte har sport blitt sagt å være et sted hvor konvensjonelle kjønnsroller har bestått, hvor menn har kunnet heve sin dominans over kvinner. Selv om kvinner ikke lenger har forbud mot å drive idrett, mener Michael A. Messner at det fortsatt foregår en differensiering:

[...] that despite these changes, sport largely retains and continues its conservative role in gender relations, but it does so in somewhat different ways. In the past, sport simply excluded girls and included boys, thus making the ideological equation of males with active athletic power and of females with physical weakness and passivity seem to appear natural. Now, with girls involved in sports in great numbers, a more informal process of differentiation has replaced simple exclusion. (2002:XXII)

¹ I denne oppgaven kommer jeg til å bruke begrepene idrett og sport om hverandre. Selv om disse ordene i dag blir brukt om hverandre, hadde de til å begynne med ikke samme betydning. *Sport* et engelsk uttrykk, opprinnelig fra gammelfransk i betydning adspredelse eller fornøyelse. Mens *idrett* ble i fra gammelt av brukt om alle store prestasjoner, blant annet evnen til runeskrift, skalding, samt fysiske prestasjoner (Store Norske Leksikon 2010). I tillegg er det viktig å presisere at jeg i denne oppgaven snakker om profesjonell sport/idrett.

Han mener altså at idretten opprettholder konservative kjønnsroller, men i dag skjer det annerledes enn tidligere. Før ekskluderte man simpelthen kvinner, noe som gjorde at tesen om menn med aktiv atletisk makt og kvinner med fysisk svakhet og passivitet virket naturlig. Kvinner har i dag i stor grad tilgang til å delta i ulike idretter, men som Messner påpeker blir ekskluderingen gjort på en mindre synlig måte. Et sted hvor dette skjer i dag er i mediene. Til tross for at mediedekningen av kvinnelige utøvere har økt, er det som rapporten til Ólafsson viser, slik at de fleste sportsartiklene fokuserer på menn. Samtidig er maktposisjonene innenfor idrettsbevegelsen, samt leder og trenerposisjoner fortsatt i stor grad besatt av menn.²

Sport har en sentral plass i massemediene og blir konsumert av mange mennesker, og menn og kvinner som er gode i sin sport blir ofte gjort til idrettstjerner i mediene, og blir sett på som rollemodeller for unge. Siden mediene er med på å skape et bilde av hva det vil si å være mann og kvinne, er det viktig og se på hvilke *kjønnskonstruksjoner* som kommer til syne i mediens dekning av sport. I denne masteroppgaven vil fokuset være på hvordan kvinnelige idrettsutøver blir fremstilt i *Dagbladet Sportmagasinet*, men for å se på hvordan kvinner blir fremstilt må man også se på hvordan menn representeres. Oppgave er derfor komparativ, hvor jeg ser både på hvordan kvinner og menn representeres i *Dagbladet Sportmagasinet*.

1.1 Problemstilling

Mediene viser oss situasjoner og relasjoner fra ulike synsvinkler, slik at vi kan se hvordan verden fungerer sett fra noen andres utgangspunkt. Dette har igjen innflytelse på hvordan vi oppfører oss og hva vi forventer av andre menneskers oppførsel (Gauntlett 2008:2). Hvis man for eksempel ser på tv-drama, får man et slags inntrykk av hvordan naboer, venner og kjærester opptrer. Siden mediene er spesielt godt egnet til å vise oss verden fra et annet synspunkt enn vårt eget, og gi oss innblikk i andres liv og levemåte, er de med på å gi oss en idé om hvordan verden fungerer og hvordan mennesker samvirker. Dette gjør at mange av våre referansepunkter er hentet fra medier når det kommer til menneskelige relasjoner, og ved at mediene gjentar handlingsmønstre får man en klarere idé om hva som er ”normal”

² I rapporten *Kjønn i endring – en tilstandsrapport om norsk idrett* (2009) har Kari Fasting og Trond Svela Sand undersøkt ulike kjønnsaspekter innenfor norsk idrett, deriblant hvor aktiv menn og kvinner er, hvilke aktiviteter de driver med, er det i idrettslag eller på egen hånd, osv. I tillegg har de sett på kjønnsfordelingen blant trenere og dommere i norsk idrett, samt i organisasjoner tilknyttet Norges idrettsforbund. De viser til at det er større mangel på kvinnelige trenere og dommere, enn medlemmer i styre. Fasting og Sand (2009:40) peker på at det antakeligvis er på grunn av NIFs paragraf 2-4, som handler om kjønnsfordeling i styre at det er slik. De så også at det er få kvinnelige ledere i kretser, særforbund og klubber, noe som kan være fordi denne paragrafen ikke gjelder disse vervene.

oppførsel. Det samme gjelder magasiner, både for kvinner og menn, som forteller deg hvordan du skal se ut og hvordan du skal leve. Selv om mange leser mye av dette med en slags ironisk distanse, er det vanskelig og ikke la det synke inn på et eller annet plan. Gjentakelse skaper ofte et bilde av hva som er normalt innenfor et felt, og dette kan vi knytte opp mot den medierte idretten. Et stort fokus på mannlige idrettsutøvere kan sies å gi et inntrykk av at de både er mer viktige og dyktige enn hva tilfellet er for kvinnelige idrettsutøver, og de dermed fortjener mer spalteplass. Samtidig skapes det en oppfatning av sport som en maskulin sfære, ettersom det i stor grad er maskuline idretter som får plass i mediene. De senere årene har man sett et økende fokus på kvinnelige idrettsutøvere enn hva tilfellet var før, men er det slik at det kun er antall oppslag som teller?

'Does size matter?' Does more coverage necessarily bring about a truly equal representation of women in sport? Or are we simply getting more of the same? I would argue that *more* of certain types of portrayal are even *worse*, since they may well fixate views of woman in sport by repeating them in more volume. (Bernstein 2002:419)

Alina Bernstein (2002) mener altså at fokuset på kvinner har økt, men setter samtidig spørsmålstegn ved om man bare får mer av den samme dekningen, og peker på at repetisjon av en form for fremstilling gjør at det skapes et fastlagt syn på hva det vil si å være kvinnelig idrettsutøver. Fokuset på kvinner innefor idretten har økt, men ikke i takt med den kolossale mediedekningen idretten generelt har opplevd. Hvis det er tilfellet at dekningen har økt, men at det kun er mer av den samme portretteringen, er det nettopp viktig å undersøke hvordan kvinnelige idrettsutøver fremstilles sammenlignet med hvordan menn fremstilles.

Det jeg nærmere bestemt vil undersøke her er hvordan idrettsutøvere blir representert, både visuelt og verbalt, i sportsmediet, og se nærmere på hvilken status det feminine tildeles innefor et felt så preget av maskulint verdier. Som sagt er det vanskelig å komme utenom hvordan menn fremstilles i et sportsmagasin, siden fokus ofte ligger på dem. Det blir naturlig å se på hvordan kvinner fremstilles annerledes enn dem. Med andre ord er en fruktbar problemstilling følgende:

En studie av kjønnskonstruksjoner i Dagbladet Sportmagasinet

Mitt mål for denne oppgaven er å få et innblikk i hvordan idrettskvinner og menn blir fremstilt i massemedier, mer presist i Dagbladet Sportmagasinet, og se nærmere på om det er noen fellestrekk eller ulikheter i hvordan kvinnene blir fremstilt på, til sammenligning med

hvordan menn blir fremstilt. I tillegg vil jeg sette fokus på hva det gjør med mediedekningen av kvinnelige utøvere at idretten er så dominert av maskuline verdier. I likhet kan man spørre seg hvordan dette gir utslag hos de mannlige utøverne, og det kan i tillegg være interessant å se om det er tilfeller av menn som faller utenfor det klassiske maskuline idealet og se hvordan mediene løser dette i deres dekning. Først må jeg likevel si litt om magasinet jeg har valgt å analysere, nemlig Dagbladet Sportmagasinet.

1.2 Dagbladet Sportmagasinet

Dagbladet Sportmagasinet kom først ut på begynnelsen av 2000-tallen, samtidig som man så en markant utvikling av sportspressen i Norden. Utviklingen startet i Sverige, hvor de store avisene *Aftonbladet* og *Expressen* begynte med sine daglige sportsbilag. Dette viste seg å være viktige både for å fange den mannlige leseren, og som en stor inntektskilde ettersom disse magasinene dro inn store annonseinntekter (Dahlén 2008a:99). I Norge var man litt senere ute, hvor 2005 var et merkeår for sportspressen. Dagbladet lanserte 3. juni 2005 Dagbladet Sportmagasinet, og bare noen få dager før, 1. juni 2005, hadde VG lansert sitt rosa daglige sportsbilag (Kampanje 2005). Sportmagasinet til Dagbladet var til forskjell fra VG sitt, et magasin som kun kom ut en gang i uken, nærmere bestemt hver fredag, og gikk i større grad i dybden i sine artikler enn hva tilfellet var for VG, som nok kan sies å ha fokus på å være et mer dagsaktuelt sportsbilag med vekt på *sportsnyheter*. Sportmagasinet var ikke fullt så orientert rundt nyheter, heller mer mot historier og opplevelser og hadde en mer beskrivende stil enn hva tilfellet er for eksempel i VGs bilag.

Dagbladet skrev selv om Sportmagasinet:

Dagbladet ønsker å gi fotball- og sportselskerne unike opplevelser. Sportmagasinet har blikket rettet framover og går i dybden om aktuelle saker både fra Norge og internasjonalt. Her finner leserne historiene og bakgrunnsstoffet både for organisert og uorganisert idrett. Dagbladets portrettradisjon følges opp med intervjuer med idrettsprofiler. Fotball presenteres både med et skråblikk og innblikk. Sportmagasinet følger avisa hver fredag. (2007)

Ifølge Dagbladet er leseren av Sportmagasinet "Sportselskeren" og de skriver følgende: "Sportmagasinet snakker til alle som setter pris på sport som kulturell underholdning - ikke som vitenskap. Vi snakker til dem som elsker sport fordi den vekker følelser." (Dagbladet 2007). Her viser man til et skille mellom følelser og fornuft som har eksistert over lang tid, og

her brukes det motsatt fra man tradisjonelt har vært vant til å se. Innenfor vitenskapen står fornuften sterkt, for man knytter fornuften opp mot rasjonalitet, mens følelser blir sett på som mer irrasjonelle. Nettopp følelser er innenfor sportens verden et nøkkelord.

En undersøkelse som Dagbladet selv hadde utført, viste at over 60 % av leserne av Dagbladet Sportmagasinet var menn, mens 37 % var kvinner. Dagbladets uttalte mål er å ha en kvinneandel på 40 %, noe de ifølge tallene sine ikke var så langt unna. Målgruppen til magasinet var derfor i hovedsak være menn, men også en god andel kvinner. Dagbladet skrev at Sportmagasinet skulle gi leseren unike leseropplevelser, og legger stor vekt på at bilder skal være ”visuelle bærebjelker” (Dagbladet 2007). Oppbygning av magasinet er som følger: først har man *åpningen* som skal være kort, det skal være litt for alle leserne, samtidig som det skal sette standarden. Neste del kaller Dagbladet *hovedseksjon* hvor man har de faste elementene; hovedsaken, reportasjen, portrettet, fotball-ekstra og en internasjonal profil (Dagbladet 2007). Det neste delen er den såkalte *uteliv-seksjonen* som har med uorganisert idrett, og som gir leseren ulike tips. Den siste delen er *avslutningen* som er litt stoff for alle, eksempelvis quiz, talentet, en bildeopplevelse og sport på TV. Som forklart hadde Dagbladet Sportmagasinet en klar struktur som gikk igjen hver eneste uke, med faste innslag. Et viktig poeng er at når jeg begynte å samle inn materialet til min masteroppgave i 2008 var Sportmagasinet fortsatt en viktig del av Dagbladet, men etter nyttår, i januar 2009, ble det besluttet å legge ned Sportmagasinet og avslutningsutgaven kom 23. januar 2009 (NA24 2009).³ Dette har ingen innvirkning på mitt analysematerial, ettersom min analyseperiode ble avsluttet i oktober 2008.

1.3 Forskningsfeltet

Det er ikke til å legge skjul på at den akademiske forskningen lenge hadde liten interesse av å se nærmere på sport som forskningsfelt. Spesielt mediert idrett har inntil en stund siden vært gjenstand for lite forskning. Sport har generelt stor økonomisk, kulturell og sosial verdi i hele verden, og i de senere år har mange forskere fått øyene opp og fattet interesse for sport som forskningsfelt. Den medierte idretten, og herunder sportsjournalistikken, har vært med på å forme stereotype oppfatninger av både klasse, rase og kjønn, og i senere tid har vi sett en rekke bidrag innefor dette feltet. Jeg skal nevne noen bidrag til feltet som er relevante med

³ Bakgrunnen for nedleggelsen er blant annet at Sportmagasinet skal ha slitt med annonsesalget sitt. (NA24, 2007) De satset store penger på bilaget, men annonsesalget har ikke stått i stil til de ressursene de har brukt på magasinet.

tanke på min oppgave.⁴ Først vil jeg fremheve boken *Sport och medier – en introduktion* (2008) av Peter Dahlén, som gir en god innføring i den medierte sportsfeltet, og som gir et innblikk i forskning omkring sport, medier og kjønn. Videre har vi boken *Taking The Field – Women, men and sports* (2002) hvor Michael A. Messner nærmere på det faktum at selv om sporten har gjennomgått store forandringer, ved at kvinner i større grad har fått innpass til å delta i idrett, er det fortsatt en institusjon hvor tradisjonelle kjønnsroller videreføres. Messner peker på fire trekk som er gjennomgående for dekkningen av kvinnelige idrettsutøvere. Det første er *silence* som oversatt betyr stillhet, og går ut på at Messner og hans kolleger så i en undersøkelse at kvinner sjelden ble vist i sportsnyhetene (Messner 2002:95). Det andre Messner peker som en typisk trekk for mediernes fremstilling av idrettskvinner, er *humorous sexualization*, løst oversatt til å være humoristisk seksualisering. En kvalitativ undersøkelse viste at de gangene kvinnene fikk fokus rettet mot seg, viste det seg at de ofte viet tid til humoristiske innslag om useriøs kvinneidrett, og/eller til ofte (humoristisk) seksualisering av kvinnelige idrettsutøvere og kvinner som ikke drev med idrett (Messner 2002:96). Blant annet gav norske og internasjonal presse høsten 2009 en del oppmerksomhet til at man i USA skulle starte en kvinnelig liga for amerikansk fotball kalt ”Lingerie Football League”. Denne ligaen er naturligvis ikke en helt vanlig liga, ettersom jentene spiller bare i undertøy. Messner (2002:98) skriver:

The sports news’ humorous focus on scantily clad woman spectators, cheerleaders, and nude or nearly nude women in pseudosports makes a conventionally conservative statement about women’s ”place” – on the sidelines, in support roles, and as objects of sexualised humor – in a cultural realm that is still defined, at least in these TV programs, as a man’s world.

Det tredje trekket var, i følge Messner (2002:106-111), *backlash* som oversatt betyr tilbakeslag, og handler om hvordan det så ut til å være en antifeministisk tendens blant menn som følte seg truet av selvsikre kvinner. Det siste trekket var *selective incorporation of standout women athletes* som går på at mediene fokuserte på de kvinnelige utøverne som selger best, og Messner (2002:109) pekte på at det gjerne var de heteroseksuelle vakre kvinner, og de ble gjerne fremhevet når nasjonalisme også kunne vekkes.

Inger Therese Holgersen har skrevet masteroppgaven *Gulljenter vs. Slosskjemper – konstruksjon og representasjon av kjønn i håndballrapportering* (2007) hvor hun analyserte fjernsynskanalen TV2 sin dekning av håndballmesterskap for kvinner og menn. I Norge har

⁴ I kapittel 3 vil man få en mer utdypende gjennomgang av teori som er relevant i denne sammenhengen.

håndball lenge vært sett på som en idrett for kvinner, og det har vært kvinnen som har hatt størst suksess og fått mest oppmerksomhet. Likevel så Holgersen at den diskursorden som man finner i idrettsverden også ble videreført innenfor håndballkommentering, til tross for at håndball lenge har vært en idrett for kvinner i Norge (Holgersen 2007:75). I likhet med hennes oppgave vil også min gå på konstruksjon og representasjon av kjønn i media. Mitt hovedfokus er på kvinnelige idrettsutøvere, men det er vanskelig å skrive hvordan kvinnelige idrettsutøvere blir fremstilt uten å ta for seg hvordan menn og maskulinitet kommer til uttrykk. I forhold til Holgersen vil jeg gå bredere med tanke på hvilke idrettsgrener jeg ser på, og analysen min vil også gjelde aviser, og ikke fjernsyn. Torunn Saunes kom i 2004 med masteroppgaven *Fra idrettsstjerne til pin-up: en studie av ekstremidrettsmagasinet Ultrasports konstruksjon av maskulinitet og feminitet*. Hun undersøkte ekstremidrettsmagasinet Ultrasport og på hvordan de konstruerte feminitet og maskulinitet. I oppgaven peker Saunes (2004:84) på hvordan Ultrasport ved enkelte tilfeller utfordret og tøyde grenser for hvordan sportspersonligheter tradisjonelt har blitt fremstilt, men så samtidig at Ultrasport også hadde flere likhetstrekk med den tradisjonelle måten å fremstille både mannlig og kvinnelige utøvere innenfor sportsjournalistikken.

Helena Tolvhed kom i 2008 med sin doktoravhandling *Nationen på spel: Kropp, kön och svenskhet i populärpressens representationer av olympiska spel 1948-1972* som er et interessant bidrag til forskningen på sport, kjønn og medier. Hun undersøkte populærpressens representasjoner av OL mellom 1948 og 1972. Gjennom å studere fem ukeblad så hun nærmere på hvordan kropp, kjønn og nasjonalisme (her: svenskhet) har blitt fremstilt historisk i populærpressen i forbindelse med OL. Blant annet så hun at der fantes en kjønnsmessig dikotomi i pressens representasjon. Konkurransetidretten ble forstått som disiplinert, anstrengende arbeid. Kvinnene ble i hovedsak fremvist innenfor rammene av en feminitet som la vekt på passivitet og å behage, samt seksuelt attraktivitet og det å være respektabel. Deres idrett ble ofte fremvist til å være en lek eller en hobby, mens det fysiske krevende arbeide ble usynliggjort (Tolvhed, 2008:307). Selve konkurransetidretten ble fremstilt til som en motsetning til en vanlig ung kvinnes liv og interesser, og får det til å fremstå som uforenlig med hennes egentlige fremtidige ønsker som var å ha en heteroseksuell relasjon og et hjem. Tolvhed så også at kvinners utvikling av muskler ble sett på som negativt, og fremstod som en trussel mot det man anså for å være kvinnelig, altså skulle man helst være uten synlige muskler som vitnet om fysisk arbeid.

Boken *Media Sport Stars – Masculinities and Moralities* (2002) av Gary Whannel, og R.W. Connells bok *Masculinities* ([1995]2005) fremhever begge idrett som det fremste stedet

for oppvisning av den dominerende formen for maskulinitet. Whannel går nærmere inn på maskuliniteten innefor sportsverden, mens Connell ser på maskuliniteten fra et litt bredere perspektiv, og ser på forskning om maskulinitet i populærkulturen. Dette skal jeg komme nærmere inn på i kapittel 3.3. Først vil jeg si litt mer om oppgavens oppbygning før jeg går over til å forklare mer om valg av analysemateriale og metode.

1.4 Oppgavens oppbygning

Mens jeg i kapittel 1 har nå tatt for meg problemstillingen, sagt litt om analysematerialet, og i tillegg sett litt nærmere på forskningsfeltet, vil jeg i kapittel 2 gå gjennom hvordan jeg metodisk skal løse denne oppgaven, og si litt mer om utvalget mitt, og de tolv utgavene av Sportmagasinet jeg har valgt å se nærmere på. I tillegg vil jeg gå gjennom og begrunne mitt valg av en diskursiv tilnærming til analysen. Kapittel 3 vil ta for seg noen teoretiske betraktninger rundt idrett og kjønn, før jeg velger å se nærmere på hegemonisk feminitet og maskulinitet. Jeg vil gi et lite tilbakeblikk på hva som har vært karakteristisk for hvordan idrettskvinner har blitt fremstilt i mediene, både visuelt og skriftlig. I de to neste kapitlene etter dette vil jeg ta for meg analysematerialet mitt: kapittel 4 vil jeg først se på de seks utgavene med kvinner på forsiden av Dagbladet Sportmagasinet, mens jeg i kapittel 5 tar for meg de seks utgavene med menn på forsiden. Deretter vil jeg i kapittel 6 peke på ulikheter og likheter man finner i deknningen av menn og kvinner i Dagbladet Sportmagasinet, før jeg avrunder oppgaven og setter fokus på hva jeg har kommet frem til.

2 METODE OG ANALYSEMATERIALET

I denne oppgaven er det aktuelt med en form for kvalitativ analyse av Dagbladet Sportmagasinet, nærmere bestemt en tekstanalyse. Det er vanlig å skille mellom to typer av tekstanalyser, *kvantitativ* og *kvalitativ*. I denne sammenheng ville en kvantitativ analyse være en systematisk og objektiv analyse av Sportmagasinet sitt innhold, med fokus på statiske generaliserbarheter. En kvalitativ analyse vil til gjengjeld prøver å tolke tekstens innhold og det underliggende budskap som ligger *latent*. I denne oppgaven vil jeg ta i bruk *kvalitativ tekstanalyse*, siden jeg ser det som mest hensiktsmessig. Det er gjennom tekster mediene utøver sin makt, påvirker holdning og formidler kunnskap (Østbye m.f. 2002:62f), og det er

derfor viktig å se nærmere på tekstene og analysere innholdet. Bakgrunnen for at valget falt på kvalitativ og ikke kvantitativ analyse, er at jeg mener kvalitativ tekstanalyse er et verktøy mer egnet for min problemstilling. Gjennom en kvantitativ undersøkelse kunne jeg sett nærmere på om det var enkelte ord og uttrykk som gikk igjen i tekstene som omhandlet kvinnelige idrettsutøvere. Den ville ikke i så stor grad kunne avdekke det problemstillingen min søker. En kvalitativ tekstanalyse er i mine øyne mer egnet til å svare på hvordan kvinnelige og mannlige idrettsutøver fremstilles og hvilke kjønnskonstruksjoner som kommer til syne i Dagbladet Sportmagasinet.

Datamaterialet som det vil være aktuelt å ta for seg er Dagbladet Sportmagasinet i perioden fra og med mai 2008 til og med oktober 2008, altså et intervall på 6 måneder. Analysens tema er hvordan mannlige og kvinnelige idrettspersonligheter fremstilles. Det vil være aktuelt å se nærmere på hvilken språkbruk man finner i forbindelse med mediedekning av idrettskvinner og menn, samt fremstilling av feminitet og maskulinitet. I tillegg vil jeg og se hvordan utøverne representeres visuelt.

Et viktig poeng når man skal analysere tekster er selvrefleksivitet. Man må være klar over sine egne perspektiv på saken, og at dette kan påvirke både på utvalg og analysen. Det er viktig og ikke bare ta et utvalg som passer inn i problemstillingen, og kun trekke frem det som passer inn i de ulike kategoriene man finner. Det er derfor viktig at man er klar over sine egne forutinntatte holdninger, og prøver å være objektiv både i utvalg og analyse. Dette fører meg over til analysematerialet og mitt utvalg av dette.

2.1 Analyse materialet og utvalg

Dagbladet har hver dag en seksjon med sport, men hver fredag hadde de et eget magasin med lengre og mer utfyllende artikler om sport. Magasinet var en del av den såkalte "gullrekka" som Dagbladet kaller det. Det bestod av "Sportmagasinet" og "FREDAG" som kom ut fredager, "Magasinet" som kommer ut på lørdag, og "Søndag" som kommer ut på søndag, alle magasinene er tilknyttet Dagbladet i helgen. Selve begrepet *gullrekka* referer til begrepet som har blitt brukt om NRKs satsing på fredagskvelden, med program som *Beat for Beat*, *Nytt på nytt* og *Skavlan*.⁵ Disse har hatt en stor andel av tv-seerne på fredagskvelden og den nevnte programrekken ble derfor etter hvert kalt NRKs gullrekke.

⁵ Dagbladets bruk av begrepet er mest knyttet opp til annonsører, for hvis man gikk inn på hjemmesiden deres så ser man at det stod følgende (før Sportmagasinet var lagt ned) "Gullrekka er en annonsesamkjøring som består

Siden bladet kom ut hver fredag vil det i praksis si at det kom ut fire eller fem ganger i måneden. Perioden jeg har valgt å studere nærmere er fra og med mai 2008 til og med oktober 2008, altså er varigheten på analyseperioden seks måneder, noe som gir tjuesyv utgaver av Sportmagasinet. Som tidligere nevnt så har Dagbladet Sportmagasinet en klar oppbygning i sitt magasin. Mitt fokus vil i all hovedsak være på det de kaller hovedseksjonen i avisen, der man finner de ulike artiklene delt inn i ulike tema; *hovedsaken, reportasjene, intervjuet, portrettet, fotball og utenriks*. Jeg tar utgangspunkt i forsiden av magasinene, og den artikkelen som hører til forsiden. Det hadde vært interessant å se på alle delene av magasinet, men for at oppgaven skal være mulig å gjennomføre må man ta et utvalg. I forhold til min oppgave er det de artiklene som befinner seg i hovedseksjonen som er mest relevant i forhold til det jeg ønsker å utforske. Samtidig kan jeg påpeke at det er flere av artiklene i hovedseksjonen i magasinet som naturlig faller utenfor, ettersom en del av dem handler om mer generelle temaer som for eksempel islandsk fotball, eller ulike supportergrupper. Mitt fokus er i hovedsak rettet mot kvinnelige og mannlige *idrettspersonligheter* og hvordan de fremstilles. Dermed begrenses analyse materialet til artikler som fokuserer direkte på idrettspersonligheter.⁶

Ettersom det er tjuesyv utgaver av Sportmagasinet sier det seg selv at jeg vanskelig kan gå i dybden og analysere alle disse i en masteroppgave. Jeg vil derfor ta et utvalg av Sportmagasinet i analyseperioden min. I min analyseperiode finnes det seks utgaver hvor kvinner figurerer på forsiden, og jeg ønsker å analysere alle disse, samt seks utgaver med menn på forsiden. Jeg vil i hovedsak fokusere på forsidene og artiklene som er tilknyttet de, ettersom det vil bli for mye å analysere tolv fullstendige utgaver. For å finne hvilke utgaver jeg vil ha med menn på forsiden, har jeg valgt å ta for meg de utgavene som kommer før utgavene med kvinner på forsiden. På et punkt i mitt analyse materiale er det to utgaver etter hverandre med kvinner på forsiden, da velger jeg å undersøke utgaven som kommer før og utgaven som kommer etter de to magasinene med kvinner på forsiden. Ved at analyseperioden er fra mai til oktober går man glipp av vinterhalvåret i analyse materialet, og det kan være en fare for at vinteridrettsutøverne ikke blir representert. Jeg vil likevel si at Sportmagasinet ikke er ment å være dagsaktuelt, det er større fokus på sportspersonligheter og historier uavhengig av nyhetsverdien. Naturligvis er det aktuelt, i form av at de personene som er ”i vinden” blir intervjuet og portrettert, men ikke i like stor grad som andre daglige sportsnyheter som ofte er

av FREDAG eller Sportmagasinet, Magasinet og Søndag.” (Gullrekka.no 2008). De selger annonsepakker som gjelder for helgen, som de derfor har døpt gullrekka.

⁶ Jeg kaller det idrettspersonligheter og ikke idrettsutøvere, fordi jeg ønsker at personer også innenfor idretten, som ikke nødvendigvis nå holder på med idrett, skal kunne være en del av mitt analyse material.

sterkt knyttet til aktualitetsverdi. Derfor er det også slik at idrettspersonligheter også fra vinterhalvåret får oppmerksomhet innenfor min analyseperiode.

Det er også viktig å påpeke at i min analyseperiode var det europamesterskap (EM) i fotball, i Sveits og Østerrike fra 7. juni til 29. juni 2008, samt Olympiske sommerleker (OL) i Beijing fra 8-24 august, noe også gjenspeiles materialet fra denne perioden. Dette må man være klar over når man skal analysere materialet. I en artikkel hentet fra Aftenposten 1. mars 2010 med tittelen ”Hjem for å bli usynlig” uttaler professor Jorid Hovden at under mesterskap som OL kan oppmerksomheten til kvinner øke fra mellom 5-15 prosent opp til 45 prosent i enkelte land. Dermed er det av betydning å være klar over at kvinner kan ha en kunstig høy dekning under mesterskap i forhold til hvor mye dekning de vanligvis får når. Dette er viktig å vite dersom man skal analyserer mediedekning av kvinner i et tidsrom hvor det foregår store mesterskap.

Under OL i Beijing kom det ut tre utgaver, hvorav alle forsidene hadde en forbindelse til OL. Den første i denne perioden var oppslaget med Alexander Dale Oen og hans trening frem mot mesterskapet. Deretter var det Gunn-Rita Dahle Flesjø på forsiden med en artikkel som omhandlet hennes vei tilbake etter sykdom, og oppkjøring mot OL. Hun er også den eneste kvinnen på forsiden under perioden det er OL. Den siste innenfor denne perioden handlet om løperlegenden Haile Gebrselassie, hvor de underveis også kommer inn på temaet OL. Med tanke på fotball-EM for menn, ser man i Dagbladet Sportmagasinet utslag av dette dagen før mesterskapet starter. Den 6. juni har Sportmagasinet har en utgave de kaller EM-spesial som kun handler om det forestående EM. Utgaven etter har fotballspilleren Fernando Torres på forsiden, som snakker ut om suksessen han har opplevd i Liverpool, om daværende lagkamerat John Arne Riise og selvfølgelig forventinger til EM. Neste forside omhandler også fotball, men ikke i forbindelse med EM. Sportmagasinet dedikerer forsiden til at det er 10 år siden Norges fotballandslag vant 2-1 mot Brasil under verdensmesterskapet i Frankrike i 1998. Siste forsiden i EM-perioden omhandler ikke fotball, men er viet sprinteren Oscar Pistorius, også kalt ”Blade Runner” på grunn av sine proteser, som har kjempet for å få lov til å delta i OL for funksjonsfriske. Som vi ser har de ulike mesterskapene innflytelse på hva Sportmagasinet skriver om. Under fotball-EM ser vi at det er et stort fokus på mannefotball generelt, og at ingen kvinner figurerer på forsiden. Selv om både EM og OL faller innefor min seks måneders analyseperiode, så er det bare to av de tolv utgavene jeg fokuserer på som faller innefor perioden hvor det er store mesterskap, nemlig utgavene med Alexander Dale Oen og Gunn-Rita Dahle Flesjø, som begge deltok i OL i Beijing.

2.2 De tolv utgavene av Dagbladet Sportmagasinet

Den første utgaven med en kvinne på forsiden innenfor min analyseperiode kommer 9. mai. Da er det den norske stavhopperen Catherine Larsåsen som er på forsiden med tittelen ”Stilig med staven” (Dagbladet 9. mai 2008). Dette er en reportasje hvor Dagbladet har blitt med Larsåsen og verdensener Jelena Isinbajeva på trening og prøver å gi oss et innblikk i Larsåsen liv og treningshverdag. Utgaven før denne, altså 2. mai, er om den norske ishockeylandslaget og fire av spillerne er avbildet med overskriften ”Myke Hockeykrigere”, som handler om hvordan de skal ”blø” for Norge under verdensmesterskapet i ishockey i Canada, mens de er snille og romantiske hjemme. Neste gang en kvinne er på forsiden er 30. mai, da er Norges eneste kvinnelige proffbokser, Cecilia Brækhus, på forsiden med tittelen ”Førstedamen”. I artikkelen som er tilknyttet har journalisten fulgt Cecilia på trening og kamp i Tyskland, og intervjuet henne. Utgaven før denne handler om tidligere RBK-trener Nils Arne Eggen med tittelen ”Eggens betroelser” (Dagbladet Sportmagasinet 23.05.08). Neste utgave med en kvinne på forsiden er fra 15. august, med terrengsyklist Gunn-Rita Dahle Flesjå med tittelen ”Drømmen om reprise” som er tilknyttet en artikkel som omhandler Gunn Rita Dahle Flesjå sin vei tilbake mot toppen, og Dagbladet har fulgt hennes OL-oppkjøring. Utgaven før denne kommer ut 8. august, og er om den norske svømmeren Alexander Dale Oen, med tittelen ”Opp fra dypet” som er en bildereportasje om den norske svømmeren når han trener for et nytt mesterskap. Neste utgave med kvinne er 26. september, med Sportmagasinet nye spaltist Mia Hundvin, tidligere håndballspiller, på forsiden med tittelen ”Jeg tror vi undervurderer våre barn sterkt når vi tror at det er idrettsprofilene som hjelper dem med livets veivalg”. Hun er på forsiden fordi hun er Dagbladets nyeste tilskudd som spaltist. Utgaven før er om sjakkgeniet Magnus Carlsen, med tittelen ” – Jeg ser på meg selv som en idrettsutøver”, og omhandler temaet ”Er sjakk idrett?” (Dagbladet Sportmagasinet 19.09.08).

De neste to utgavene med kvinner kommer etter hverandre i oktober. 17 oktober er friidrettstalentet Christina Vukicevic på forsiden med tittelen ”Akkurat nå er barn mitt største mareritt. Jeg blir helt redd”. Neste utgave med kvinne på forsider 24. oktober er med skihopper Anette Sagen og har følgende tittel: ”Jeg vil gjerne ha en mann som kan løfte meg opp uten å knekke sammen under meg”. Begge to er såkalte ”Hva føler du nå?”-artikler, som inneholder en rekke standardiserte spørsmål som alle som blir intervjuet i denne spalten får. Utgaven før Christina Vukicevics forside, handler om den norske landskampen mot skottland, og har tre tidligere landslagsspillere som tipper resultatet i kampen. De tipper alle forskjellig; en tror hjemmeseier, en tror på uavgjortresultat og sistemann tror på borteseier. Tittelen på

denne utgaven er ”Skottland-Norge i morgen” (Dagbladet Sportmagasinet 10.10.08). Siden de to utgavene med kvinner kom etter hverandre må jeg se nærmere på utgaven som kom etter den siste med kvinne på forsiden. I dette tilfellet er det den svenske treneren Sven-Göran Eriksson, med tittelen ”Hjemme hos Svennis” (Dagbladet 31. oktober 2008). Dette er hoveddelen av analyse materialet, men jeg vil også se på de andre utgavene i min analyseperiode, men hovedfokuset i analysen vil være på de tolv utgavene jeg har nevnt over.

2.3 En diskursanalytisk tilnærming

Selve begrepet diskurs kan forklares som følgende:

It refers to groups of statements which structure the way a thing is thought, and the way we act on the basis of that thinking. In other words, discourse is a particular knowledge about the world which shapes how the world is understood and how things are done in it. (Rose 2001:136)

Altså er diskurs en kunnskap om verden som er med på å skape hvordan verden er forstått og hvordan vi opptrer på bakgrunn av dette. Det finnes ikke bare en stor diskurs, det finnes mange ulike diskursordener, og her vil det være interessant å peke på idrett som en egen diskurs.

Diskursbegreppet setter fokus på hur förestelser, människor och relationer definieras, kategoriseras och begripliggjörts och hur maktordningar upprättas och befästs. Genom ett spel av skillnader regleras vad som hör i hop och inte hör i hop, är normalt och onormalt, sant och falskt. (Tolvhed 2008:49)

Hvordan idrett fremstilles i mediene, deriblant i avisene, er med på å skape våre tanker rundt idrett og hvordan det fungerer. Det skapes en *mediert idrettsdiskurs* som stort sett alle forholder seg til. Akkurat som eldre tekster kan si mye om samfunnet den gang, kan analyse av dagens medier være med på å si noe om hverdagen i dag. Hvordan den medierte idrettsdiskursen konstruerer kjønn kan si litt om hvordan vi oppfatter kjønn i dag.

I Gillian Roses bok *Visual Methodologies* (2001) fremheves Michel Foucault som en som har hatt mye å si for diskursteorien, og han er også en av de som har knyttet maktbegrepet opp mot diskursbegrepet. Han er av den oppfatning at diskurs er mektig gjennom å være produktiv, ved at diskurser produserer verden slik vi forstår den (Rose 2001:137). Foucault er opptatt av makt, og mener at makt ikke bare kommer fra toppen av

samfunnet og presses ned på de undertrykte, han mener at makt finnes overalt (Rose 2001:137). Ifølge ham er makt overalt, i likhet med diskurser, og disse diskursene kjemper mot hverandre. Rose skiller mellom to typer diskursanalyser. Den første er en diskursanalyse som analyserer diskurser uttrykt gjennom visuelle bilder og verbale tekster. Den andre typen av diskursanalyse setter søkelyset på institusjoners praksiser fremfor visuelle bilder og verbal tekst. Sistnevnte handler i større grad om makt, sannhetsregimer, institusjoner og teknologi (Rose 2001:140). Naturligvis finnes det ikke et klart skille mellom disse to diskursanalysene, ofte kan man se analyser som for eksempel både ser på verbale tekster, visuelle bilder og institusjoner. Den mest aktuelle formen for diskursanalyse for min oppgave vil være den første, som fokuserer på det verbale og det visuelle. Fokuset i diskursanalyse vil være å se om bilder og tekst formidler et bestemt syn av kvinnelige og mannlige idrettsutøvere. Likevel vil det være nyttig å se på den (medierte) idretten som institusjon og dens praksiser. Innenfor diskursanalysen undersøker man de enkelte synspunkt som blir fremstilt som sanne eller naturlige (Jørgensen & Phillips 2006:22). Her kan man trekke inn tanken om sport som en maskulin sfære lenge har blitt sett på som naturgitt. Innenfor den medierte idretten, og da spesielt innen fotball, har man sett at kvinner ikke får den oppmerksomheten som menn får, og man peker på at menn rett og slett av naturlige årsaker i større grad er født til å bli god i idrett og fotball. Dermed forsvares den mangelfulle deknningen gjennom å vise til en slags ”sannhet” om kvinnelige fotballspillere som den medierte idrettsdiskursen viderefremidler. Nettopp dette er det diskursanalysen søker å kartlegge: ”..diskursanalysens formål, er at kortlægge de prosesser, hvori vi kæmper om, hvordan tegnenes betydning skal fastlægges, og hvor nogle betydnings-fikseringer bliver så konventionaliserede, at vi oppfatter dem som naturlige” (Jørgensen & Phillips 2006:36). Språket er essensielt i en diskursanalyse.

Sproget er således ikke bare en kanal, hvorigennem information om underliggende sindstilstande og adfærd formidles eller fakta om verden kommunikeres, sproget er derimod en ’maskine’, der *konstituerer* den sociale verden. Det gælder også for konstitueringen af sociale identiteter og sociale relationer. Hermed er *forandring* i diskurs også en af de måder, hvorpå det sociale forandres. Der foregår kampe på det diskursive niveau, som er med til både at forandre og reproducere den sociale virkelighed (Jørgensen & Phillips 2006:18).

Min oppgave skal inneholde en diskursanalyse som tar for seg verbale tekster og visuelle bilder, men vi kan gå enda lenger i å definere hvilken diskursanalytisk tilnærming jeg benytter meg av. I min oppgave er det hensiktsmessig å bruke en *kritisk diskursanalyse*. Marianne Winther Jørgensen og Louise Phillips fremhever i boken *Diskursanalyse som teori og metode*

(2006) Norman Fairclough som sentral for denne type diskursanalyse. Hans kritiske diskursanalyse er tekst-orientert og kobler sammen ulike tradisjoner (Jørgensen & Phillips 2006:78). Detaljert tekstanalyse som man finner innenfor lingvistikken kobles sammen med makrososiologisk analyse av sosiale praksiser og i tillegg den fortolkende mikrososiologiske tradisjonen innenfor sosiologien (Jørgensen & Phillips 2006:78). Han blander ulike tradisjoner fordi han mener de alene ikke gir en helhetlig forståelse. Han mener at en tekstanalyse ikke er tilstrekkelig som diskursanalyse, fordi det ikke sier noe om de samfunnsmessige og kulturelle strukturene (Jørgensen & Phillips 2006:78). Fairclough har en tre-dimensjonell modell for kritisk diskursanalyse, hvor man ser på *tekstens* egenskaper, *diskursiv praksis*, som innebærer både produksjon og konsumering av tekster, og til slutt ser man nærmere på den bredere *sosiale praksis* som teksten er en del av (Jørgensen & Phillips 2006:78). I en slik diskursanalyse vil målet være å ha et kritisk blikk på teksten, her vil det være både tekst og bilder, for å finne ut hvordan ”virkeligheten” representeres. Det vil si i mitt tilfelle hvordan kvinnelige og mannlige utøvere fremstilles og i hvilken grad man viderefører den rådende diskursen innenfor det medierte idrettsfeltet.

Gjennom et diskursanalytisk perspektiv vil jeg i min masteroppgave gå nærmere inn på den medierte idretten, og se nærmere på kjønnskonstruksjonene, og da spesielt hvordan feminitet og maskulinitet kommer til uttrykk innenfor denne diskursen. I analysen vil det være naturlig å se på hvilket språk og fokus som blir brukt i artiklene om kvinnelige og mannlige idrettsutøvere og hvordan disse idrettsutøvere fremstilles visuelt, og dermed prøve å si noe om hvilken representasjon kvinner og menn får innenfor den medierte idrettsdiskursen. Naturligvis er det viktig å peke på at gjennom en kvalitativ studie, og dermed et lite utvalg av datamateriale, skal man være forsiktig med å si at dette er representativt for hele mediedekningen av sport. Likevel kan det peke på noen tendenser som er interessante i forbindelse med representasjon av kjønn i sportsmediet. Samtidig skal man som tidligere nevnt være klar over sin egen rolle i det hele og prøve å distansere seg fra den viten man har om den enkelte diskurs, slik at man er åpen i tolkningsprosessen. I en diskursanalyse handler det ikke først og fremst om å finne frem til hvilke utsagn om verden som er rett eller galt, man skal heller se nærmere på hva som blir skrevet og undersøke om det finnes noe mønster der. Deretter kan man vurdere utsagnene kritisk (Jørgensen & Phillips 2006:31).

3 TEORETISKE BETRAKTNINGER

I dette kapitlet skal jeg se nærmere på forskning og teori omkring den medierte idretten. Deretter vil jeg gå nærmere inn på hva den hegemoniske feminiteten og maskuliniteten er, før jeg ser på hva som har kjennetegnet mediedekningen av kvinner.

3.1 Teori om sport, medier og kjønn

Det mest grunnleggende spørsmålet man finner innenfor kjønnsteori er: ”Hva er kjønn?”. Dette spørsmålet finnes det naturligvis ulike tilnærminger til, og innenfor kjønnsteorien er ikke nødvendigvis kjønn en gitt størrelse (Mortensen m.fl. 2008). Kjønnsteoretikere er opptatt av hvordan kjønnsforskjellene blir til og hvordan de konstitueres. Man er også opptatt av hvorfor kjønn fremstår slik det gjør i vår kultur. Kjønn handler ikke nødvendigvis bare om biologiske forskjeller, men også kulturelle og sosialt konstruerte forskjeller. *Mann* og *kvinne* er uttrykk basert på de biologiske forskjellene mellom kjønnene, mens *feminitet* og *maskulinitet* handler om de sosiale, kulturelle og historiske betydningene som er knyttet til disse biologiske forskjellene (Kane & Greendorfer 1994:29). Slik kan man si at det å være født mann eller kvinne er et biologisk utgangspunkt, som etter hvert blir kodet med ulike sosiale og psykologiske forventninger til hva det vil si å være mann og kvinne. I det engelske språk skilles det mellom begrepene *sex* og *gender*. Ólafsson skriver:

Sex has come to refer to the biological differences of male and female, ordinarily established at the moment of conception. Gender, in the contrast, has come to refer to the culturally determined understandings with which society constructs the sexual image – namely cultural expectations regarding femininity and masculinity. (2006:7)

På engelsk går altså begrepet *sex* på det biologiske kjønn, mens *gender* handler om det sosiale kjønn og går på de sosialt konstruerte forskjeller hos menn og kvinner. På norsk har vi bare begrepet ”kjønn”, mens svenskene har begrepet *kön* og *genus*. Gender og genus kan settes i sammenheng med begrepene maskulinitet og feminitet (Moi 2005:21f). I denne oppgaven vil jeg forholde meg til maskulinitet og feminitet som ord for å forklare de sosialt konstruerte forskjellene som blir tillagt menn og kvinner. Shari L. Dworkin og Michael A. Messner fremhever i artikkelen “Just do...what? Sport, bodies and gender” at sport er en sentral plass for konstruksjon av *gender*, eller det jeg velger å kalle maskulinitet og feminitet: ”Sport as a

cultural and commercial production, constructs and markets gender; besides making money, making gender may be sport's chief function." ([1999] 2002:17).

I vestlige kulturer finnes det normative forventinger om at menn er aktive, kan være aggressiv og spontane, mens kvinner er veike, passive og mottakene. Nettopp det å være aktiv, aggressiv og spontan blir i vårt samfunn sett på som noe overordnet i forhold til å være veik, passiv og mottakende (Kane & Greendorfer 1994:29). Noen hevder at et sted hvor dette blir videreført i vårt samfunn er i sportsverden, og i Norge ser man det særlig i fotballen, som tradisjonelt har vært definert som en maskulin sport. Mange har hevdet at sportsverden er et sted hvor tanken om mannlig overlegenhet og kvinnelig underlegenhet består. Dette er basert på at sport representerer et sted hvor biologiske og fysiske forskjeller samvirker med sosiale og kulturelle tolkninger av kjønnsroller (Kane & Greendorfer 1994:31). Man snakker om *biologisme*, som er en måte å tenke på hvor de sosiale og kulturelle forskjellene blir forklart ut fra biologiske eksempler. Det handler om at det som er vanlig blir tolket som *naturlig* (Hargreaves i Lippe 2001:139). Hva som oppfattes som naturlig i et land er historisk og kulturelt betinget. Jesper Andreasson skriver:

Sportens association med maskulinitet är inte naturgiven. Alliansen mellan idrott och maskulinitet bör snarare ses som historiskt, socialt och kulturellt producerad. En konsekvens av idrottens koppling till maskulinitet, (...), är att kvinnors idrottsintresse och idrottsliga prestationer tolkas och värderas annorlunda än mäns. (2006)

Eksempelvis er fotball en typisk kvinneidrett i USA, mens den i store deler av verden vil bli sett på en klassisk idrett for menn. Fotball er dermed ikke nødvendigvis en idrett som faller mer kroppslig naturlig for menn enn kvinner, da kan det være mer informativt å peke på historiske og kulturelle forhold knyttet opp mot fotball i det enkelte land.

Tolvhed (2008:193ff) så i sitt analysemateriale at å utøve toppidrett og det å være kvinne ikke nødvendigvis ble oppfattet som naturlig, ofte ble det vektlagt at idretten var en lek eller hobby for kvinnene, noe de gjorde på gøy. Flere ganger fremheves idretten som noe ved siden av det egentlige livet som kvinne, noe Tolvhed mener usynliggjør den kvinnelige idretten som et anstrengende *arbeid*, og viderefører tanken om idretten som et sted hvor de er menn som er normen. Dette leder meg over til hegemoniske maskulinitet og feminitet.

3.2 Hegemonisk feminitet

Kropp og hegemoniske tanker om feminitet og maskulinitet er sentralt når man snakker om representasjonen av kvinner og menn i sportsverden (Stevenson [2002] 2004:279f). I følge R. W. Connell (2005:77) kommer hegemoni-begrepet opprinnelig fra Antony Gramsci og hans analyser av klasserelasjoner. I denne sammenhengen handler det om det som oppfattes som naturlig og som dermed blir allment akseptert i et samfunn. Hegemonisk feminitet, i likhet med maskulinitet, er den rådende og allment aksepterte formen av feminitet eller maskulinitet som kommer til uttrykk i vårt samfunn til enhver tid, og som vi oppfatter som naturlig. Her handler det om hegemoniske tanker rundt feminitet og maskulinitet, og at nettopp den hegemoniske maskuliniteten blir verdsatt høyest innenfor sportsverden. Det hevdes at sport er en plass hvor det åpnes opp muligheter hvor både den mannlige tilskueren og utøveren kan få bekreftet identiteten som en heteroseksuell mann og bekrefte sin fysiske, symbolske og økonomiske dominans over kvinner (Stevenson [2002] 2004:280).

Sport har tradisjonelt blitt sett på som noe maskulint, og ser man på det historisk var det først etter andre verdenskrig at det ble allment akseptert for kvinner å holde på med konkurranseidrett (Wickman 2006:8). Fotball er den mest populære idretten i Norge, og når den idretten slo gjennom i Norge, på begynnelsen av 1900-tallet var menns maskulinitet under debatt. Etter at stadig flere rom som tidligere var forbeholdt menn ble åpnet opp for kvinner, trengte menn et sted hvor de kunne være menn. Dette kan ha vært med på å gjøre fotballen til en plass hvor menns maskulinitet skulle gjenerobres (Matti Goksøyr i Helseth 2006). Kvinner ble lenge utestengt fra ulike idretter fordi man mente kvinnekroppen ikke var skapt for idrett, man var redd for hva idrett kunne gjøre med kvinner både på det fysiske og psykiske plan. Kvinnekroppen burde ikke overanstreges, og man utviklet en spesiell kvinnegymnastikk som skulle passe kvinnekroppen (Tolvhed 2008:15). Når kvinner fikk tilgang til å delta var det i idretter som ble sett på som feminine. Dette var med på å fremheve sportens tilknytning til den hegemoniske maskuliniteten, ettersom kvinner ikke engang fikk holde på med de samme fysiske øvelsene som menn. Pia Lundquist Wanneberg (2004) undersøkte kropp, klasse og kjønn i skolens fysiske fostring fra 1919-1962 i Sverige, og så blant annet at gutter i skolen skulle utvikle utholdenhet, kraft og styrke, mens fokuset for jentene var på rytme, smidighet og mer behagelige bevegelser.

Dette har naturligvis endret seg de senere årene, og i dag er fotball den mest utbredte jentesporten i Norge, og kvinner har tilgang til de fleste idretter, men fortsatt har man ganske klare kjønnskiller. I en tradisjonelt maskulin sport som ishockey er kvinner svært sjelden

representert i Norge. Selv om kvinner har fått tilgang til å utøve alle idretter, ligger der fortsatt igjen kjønnsstereotyper i valg av idrettsgren. Innenfor en gren som skihopping har kvinner tidligere ikke fått lov til å delta i VM. Etter kamp fra de kvinnelige skihopperne, så kom skihopping for kvinner med på plakaten i ski-VM i Liberc i februar 2009. Likevel er de fortsatt ikke en del av det olympiske program, ettersom IOC sa nei til at skihopp for kvinner skulle være en gren under OL i Vancouver 2010, samt at de under ski-VM i Holmenkollen 2011 ikke kommer til å få lov å hoppe i samme skibakke som herrene, fordi det internasjonale skiforbundet (FIS) kun har gitt kvinner rett til å hoppe i såkalte normalbakker (NRK, 2009).

I Nordisk Institutt for kvinne- og kjønnsforskning sin rapport *Kön och sport i nordiska massmedier och ungdomars praktiker* (2006:9ff) pekes det på at når en kvinne deltar i tradisjonelt maskuline idretter, kan det innebære at hennes kvinnelighet blir stilt spørsmålsteget ved. Alt dette gjenspeiles i måten idrettskvinner har blitt fremstilt i media, ettersom det skaper en utfordring når man skal presentere idrettskvinner i en maskulin sfære som sporten befinner seg i. De utfordrer de hegemoniske tankene rundt feminitet. Det som noen ganger hender er at media fokuserer på trekk som gjør at de plasseres tilbake i den hegemoniske feminiteten for at deres kvinnelighet ikke skal settes spørsmålsteget ved. Dette gjøres ved for eksempel å henvise til deres kjærester, ektemenn eller barn (Stevenson [2002] 2004:280). Det blir en slags måte å vise til at de er ”normale” kvinner. En annen ting som blir gjort er at man fokuserer på idrettskvinner som sexobjekter, ved at de stiller opp lettkledd i ulike medier for å spille på det feminine og dermed avlive myten om at idrettskvinner er maskuline. Eventuelt gjøres det for å skape blest om seg selv og sporten, ettersom det ofte er mye vanskeligere for idrettskvinner å få oppmerksomhet av media. Så selv om idrettskvinner har opplevd økende fokus de siste årene, er det viktig å se på *hvilket* fokus der har fått og hvordan representasjonen av kjønn kommer til uttrykk, og hvordan feminitet fremstilles.

Tidligere har kvinner hatt mindre mulighet for å konkurrere, men også i dag ser man at de kvinnelige hopperne ikke får delta i OL, noe som medfører at de får mindre spalteplass i mediene, og dermed også mindre ressurser. Dette fører til at kvinner sjelden ser på idretten sin som en karrieremulighet. Hvis man ser på de norske fotballkvinnene, trener de omtrent like mye som herrene, men har ofte jobb og studier ved siden av for at endene skal møtes. I motsetning skal fotballspilleren Steffen Iversen ha tjent fem millioner for å spille for Rosenborg i 2008 (TV2 2009). Samtidig kan man peke på hva som er den aksepterte formen for feminitet innenfor sportsverden, Messner (2002:100) mener at sportsmediene har en tendens til å sette søkelyset på de vakre og heteroseksuelle kvinnene.

The mass media, it seems, are much more likely to pull women athletes to the center of cultural discourse when they are athletes who can be appreciated and exploited for their sexual appeal. Otherwise, they are relegated to the margins of the cultural radar screen.” (Messner 2002:102f).

Han antyder altså på at media har en tendens til å fremheve idrettskvinner som kan bli satt pris på og utnyttet på grunn av sin seksuelle tiltrekningskraft. Kvinner som kan plasseres innenfor det som er allment akseptert som feminint og vakkert får en større andel av oppmerksomheten. Samtidig peker Messner (2002:102) på at denne måten å øke antall oppslag om idrettskvinner i mediene, er med på å fjerne de lesbiske, biseksuelle, homofile, og de ikke-feminine kvinnene fra sportsverden. Noe som igjen gjør at de vakre, heteroseksuelle og ofte hvite kvinnene mottar mest sponsorpenger, mens de andre går glipp av penger fordi de ikke passer inn i den hegemoniske feminiteten, som er en heteroseksuell vakker kvinne. Cathrine Larsåsen, som er en av idrettsutøverne i mitt analysemateriale, er et godt eksempel på en som drar fordel av sin feminitet og utstrålig. Hun har en av de beste sponsorkontraktene i friidretts-Norge, til tross for at hun ikke har spesielt oppsiktsvekkende resultater å vise til. Leslie Heywood og Shari L. Dworkin peker i boken *Built to Win- The Female Athlete as Cultural Icon* (2003) blant annet på hvordan representasjon av kvinner har utviklet seg de siste årene. De fremhever hvordan den atletiske kroppen i større grad har blitt et ideal for både menn og kvinner (Heywood & Dworkin 2003:81). De peker også på at seksualiseringen er ikke bare noe som i dag er forbeholdt kvinner, de mener at også de mannlige utøverne opplever dette. Den hegemonisk feminiteten får likevel liten verdi om man ser hva begrepet står i motsetning til, nemlig hegemonisk maskulinitet.

3.3 Hegemonisk maskulinitet

What is a real man? A real man is strong, tough, aggressive, and above all, a winner in what is still a man's world. To be a winner he has to do what needs to be done. He must be willing to compromise his own long-term health by showing guts in the face of danger, by fighting other men when necessary, and by giving up his body for the team when he's injured. He must avoid being soft; he must be the aggressor [...] (Messner 2002:123f).

Det finnes ikke bare én type maskulinitet i vårt samfunn. Det finnes mange ulike typer, og alle disse kjemper om å være den *hegemoniske maskuliniteten*, altså den maskuliniteten som er ledende i dagens samfunn, den maskuliniteten som blir sett på som ”normal”. R. W. Connell viser i sin bok *Masculinities* (2005) til den medierte idretten når han snakker om det rådende

idealet for maskuliniteten i dagens samfunn. Likevel finnes det som sagt ikke bare én maskulinitet, Connell snakker om at det finnes flere typer maskulinitet, eksempelvis homoseksuell menn i vestlige samfunn, som er hva han kaller innenfor kategorien *subordination*, oversatt til den *underordnet* maskuliniteten, som blir dominert av den hegemoniske maskuliniteten ved at den styres gjennom lovgivning, sanksjoner eller lignende (Connell 2005:78). Ifølge Connell er denne type maskulinitet nederst på rangstigen, og homofile menn som ofte blir satt innenfor denne typen blir ofte assosiert med feminitet. En annen type Connell trekker frem er *marginalization*, eller den *marginaliserte maskuliniteten*, eksempelvis mørkhudete idrettsstjerner som ofte fremstår som annerledes enn den hvite, heteroseksuelle idrettsstjernen, gjerne i mindre kontroll over seg selv og sine styrker. Connell skriver videre at veldig få når opp til det hegemoniske maskulinitetsidealet, og man har derfor en annen type maskulinitet, *complicity*, såkalt *medvirkende*, som er hva flertallet av menn faller innefor. Den har ikke samme posisjon som den hegemoniske, men drar nytte av å støtte opp om denne hegemoniske maskuliniteten. For eksempel drar man nytte av det faktum at menn er overordnet kvinner på et strukturelt plan. Selv om ikke alle mannlige idrettsutøvere befinner seg innenfor den hegemoniske maskuliniteten, drar de nytte av den ved at mediedekning oftere fokuserer på menn enn kvinner.⁷

Det er ikke bare utrygt for kvinner å bevege seg inn på et maskulint dominert område, man kan også se det andre veien. Menn som beveger seg inn på det feminine område blir stilt spørsmålsteget ved. Likevel skal det sies at det har åpnet mer opp for ”den myke mannen”, det vil si den mer feminine mannen i dagens samfunn. Tolvhed (2008:131f) skriver om den parallelle svenske maskuliniteten på 60-tallet, og framveksten av hva det hun kalte *playboymaskulinitet*. Hun peker på hvordan vinteridrettsmannen var et ideal for den svenske maskulinitet, med vekt på å være herdet, selvovervinnende og viljesterk. Hun så altså at der var en sterk kobling mellom nasjon og maskulinitet. Videre ble det lagt vekt på den svenske naturen som relevant bakgrunn for idrettsutøveres fremgang i OL, i tillegg til at den svenske idrettskroppen ble fremhevet som en disiplinert kropp. Men på 60-tallet ble OL-rapporteringen mindre nasjonalt rettet, og det kommer mer fokus på de store stjernene.

Sportens idoler representerades som företrädare för ett ungt och upproriskt mansideal, där kvinnoaffärer och utseendemässig stil – frisyrier och kläder – blev ingredienser i den mediala bilden av sportens idoler. De stora idrottsmännen liknades vid populärkulturens stjärnor, (...). (Tolvhed 2008:137)

⁷ Oversettelsen av R.W. Connells begreper tilknyttet den hegemoniske maskuliniteten er hentet fra Fredrik Langelands masteroppgave *Harde Kropper – En kulturvitenskaplig analyse av maskulinitetskonstruksjoner i Dagbladet Sportmagasinet* (2007:21).

Man kan også se at denne utvikling har foregått frem til i dag, hvor vi ser at mange idrettsutøvere blir gjort til både nasjonale og internasjonale helter. Samtidig har man det man i dag kaller den metroseksuelle mannen, som med vektlegging av utseende og stil, har bidratt til å utfordre den hegemoniske maskuliniteten.

Maskulinitet og feminitet er sosiale konstruksjoner, som også er historisk spesifikke. Den hegemoniske maskuliniteten eller feminiteten er altså ikke en statisk størrelse, men blir stadig utfordret og er i konstant endring. Hvis man ser på hva man i dag mener går under maskulinitet og feminitet, så vil dette skille seg fra tanker man hadde før i tiden. Den hegemoniske maskuliniteten i dag går mot å være en hvit, vestlig og heteroseksuell mann, og innenfor sportens verden kan man tilføye egenskaper som aggresjon og tøffhet. Fredrik Langeland undersøkte maskulinitet i sin masteroppgave *Harde Kropper – En kulturvitenskaplig analyse av maskulinitetskonstruksjoner i Dagbladet Sportmagasinet* (2007). Han trekker fram at den hegemoniske maskuliniteten i magasinet er en hvit, heteroseksuell kropp, som fremstilles som usårbar og i kontroll, ikke ulikt hva Tolvhed pekte på. Hans eksempel på hegemonisk maskulinitet er roeren Olav Tufte, som fremstilles som en naturlig, rolig og jordnær type. Langeland skriver videre at for at en hegemonisk maskulinitet skal fremstå som autentisk må man ha noe som står i kontrast til den, og da peker han på et medieoppslag om John Carew. For det første blir hans mørke hudfarge en kontrast til Olav Tufte, og Langeland skriver at svarte menns maskulinitet ofte blir satt opp mot den hvite manns maskulinitet innenfor sportsverden, og man ser en økende grad av seksualisering og feminisering av den svarte mannen. Mens Olav Tufte ble portrettert hjemme på sin egen gård ved hoggestabben, er John Carew portrettert i et tyrkisk bad. Samtidig er det viktig å påpeke at maskulinitet til en viss grad blir definert ut fra hva det ikke er, nemlig feminitet. Men det er viktig å ikke glemme at de mannlige idrettsutøverne, som Langeland skriver, i dag i større grad blir seksualisert og feminisert i mediene enn tidligere.

Messner skriver i sin bok *Taking the Field* (2002) om hva han mener hegemonisk maskulinitet innebærer. Sammen med to andre hadde han tidligere undersøkt tv-programmene med de mest populære idrettene, og kom fram til det de kalte *The Televised Manhood Formula* (Messner 2005:111-128, Dahlén 2008a:470-473, Messner, Dunbar & Hunt [2000] 2004:229-245). For det første var sportskommentatoren stort sett alltid en hvit mann, samtidig som kvinnelig idrett var så å si fraværende i de mest populære sportsprogrammene. I reklamene dominerte også menn, i tillegg til at de oftest var hvite. Kvinner ble ofte fremvist som en manns trofé, samt at aggressive spillere ble fremvist som vinnere, mens snille menn

var tapere. Videre fremhever Messner (2002:111-128) hvordan de også så at tanken om at gutter er og forblir gutter ble brukt hvis de havnet i slåsskamp, og var således sett på som en del av sporten. I tillegg så de at man skulle ofre kroppen sin for laget, at spillere som ga alt selv når de ble skadet ble fremstilt som store helter. I tillegg ble sport fremstilt som krig, og kommentatorene brukte ofte ord og uttrykk tilknyttet krigsmetaforer når de pratet om hva som skjedde på arenaene. Det siste punktet var at det var viktig å være tøff gjennom å ”show some guts”, på den måten at kommentatorene ofte viste og spilte om igjen ulike faresituasjoner og hvordan dette ble taklet. Sammen viser dette et bilde av hva det vil si å være en (idretts)mann, og Messner (2002:29-30) mener også at idrettsutøvere fremviser den dominante, hegemoniske og mest hyllede form for maskulinitet: ”Though in the numerical minority, the men at the center of the athletic peer group are expressing the dominant, hegemonic, most honored form of masculinity.”

3.4 Et tilbakeblikk på mediedekningen av kvinnelige idrettsutøvere

Det er noen stikkord som dukker opp når man snakker om mediedekning av kvinnelige idrettsutøver. Stikkordene er marginalisering, trivialisering, seksualisering, infantilisering og feminisering. *Marginalisering* kommer tydelig frem når man viser til at idrettskvinner generelt får mindre mediedekning enn hva menn i tilsvarende posisjoner gjør. Kvantitativt er idrettskvinner underrepresentert i mediene, og usynliggjøres og marginaliseres på den måten (Dahlén 2008a:476). I Norge er fotball et godt eksempel, det norske landslaget i fotball for kvinner må omtrent være i et VM-, OL- eller EM-sluttspill for overhodet å få mediedekning av de riksdekkende avisene. Dette gjør at man får et inntrykk av at fotball for kvinner er mindre vesentlig enn herrefotball. Kvinnefotball blir på den måten marginalisert. Dette er ikke noe som kun gjelder dekningen av kvinnelige idrettsutøvere før i tiden. Når jeg tidligere undersøkte VG og Aftenpostens dekning av fotball-VM for kvinner i 2007, så jeg klart forskjellene som eksisterte i mediedekningen av herrelandslaget i forhold til kvinnelandslaget i fotball. Herrelandslaget spilte under fotball-VM for kvinner i 2007 kvalifisering til fotball-EM for herrer. Etter kvinnes seier mot Canada i det innledende gruppespillet fant man i VG dagen etter, den 13. september 2007, én artikkel og spillerbørs som til sammen utgjorde én side. Til sammenligning hadde man syv sider om VM-kvalifiseringen for herrelandslaget.⁸ At kvinnes kamp i fotball-VM får én side, mens herrens VM-kvalifiseringskamp får syv sider

⁸ De hadde dagen før spilt uavgjort 2-2 mot Hellas.

gir inntrykket av at herrefotballen er langt viktigere enn kvinnefotballen, og kvinnefotball blir dermed marginalisert. Med tanke på mitt analysemateriale kan man si at det faktum at bare seks av tjuesyv forsider vies til kvinnelige sportspersonligheter, kan være med på å marginalisere kvinner innefor sportsverden, og viderefører diskursen om at sport er et sted hvor menn er normen.

Neste stikkord er *trivialisering*. Det handler om at kvinnelige idrettsprestasjoner blir trivialisert, det vil si alminneliggjort eller sett på som noe ordinært. Det er mulig å trekke frem at i 1995 vant det norske fotballandslaget for kvinner VM-gull. For seieren fikk de 32 000 kr, noe man kan sette opp mot hva mennene ville fått hvis de nådde finalen i fotball-VM i 1998, nemlig 475 000 kr (Lippe 2001:195). Dette viser hvordan kvinneidrett blir trivialisert, ved at et VM-gull for kvinner er nesten 15 ganger mindre verdt enn en plass i VM-finalen for herrene.⁹ Det viser at en VM-finale for kvinner fremstår som noe mer ordinært, eller mindre viktig. Idrettsprestasjonene til det norske kvinnelandslaget i fotball blir på denne måten trivialisert. Inntrykket man sitter igjen med er at å vinne et VM-gull for det kvinnelige fotballandslaget er en mye mindre prestasjon enn hva det hadde vært hvis det var herrelandslaget som hadde vunnet VM. Den rådende diskursen innefor sportsverden opprettholdes på denne måten ved at menns prestasjoner verdsettes høyere enn kvinners prestasjoner.

En tredje måte kvinnelige idrettsutøvere blir framstilt i media er gjennom *seksualisering*. Det handler om at kroppen ofte kommer i fokus fremfor idrettsprestasjonen. Dette ser vi i stor grad hos kvinnelige idrettsutøver, men i den senere tid har man sett en økende grad av seksualisering av mannlige idrettsutøvere. Seksualisering er ikke lenger forbeholdt kvinnelige idrettsutøvere. Fremveksten av metroseksuelle stjerner, som David Beckham er det fremst eksempelet på, har gjort seksualisering av mannlige idrettsstjerner vanligere.¹⁰ Med tanke på kvinnelige idrettsstjerner kan man nevne Linda Medalen, som var en av fotballspillerne som var med på å ta VM-gull i 1995, og som tidligere nevnt mottok 32 000 kr for seieren. Når hun to år senere stilte opp naken med kun en fotball i kjendisbladet *Se og Hør* fikk hun til gjengjeld 70 000 kr (Lippe 2001:195). Her ser vi at hun får omtrent det

⁹ Tall viser at kvinnens bonus ville i 2007 vært 75 000 kr hvis de hadde kommet til finalen, noe som fortsatt er betydelig under hva mennene ville fått i 1998 og antakeligvis mye mindre enn hva de ville fått hvis herrelandslaget hadde kommet til en VM-finale i dag. (Aftenposten 2007)

¹⁰ Begrepet *den metroseksuelle mannen* har kommet de senere årene, og går på at menn i dag har blitt mer forfengelige og opptatt av det ytre, og har et større fokus på det kroppslig. Noe som gjenspeiler seg innefor sportens verden hvor David Beckham har blitt stående som et eksempel på en klassisk *metroseksuell* mann. Dahlén (2008a:399) peker på hvordan den metroseksuelle mannen dukket opp som et motbilde til skandaliserte fotballstjerner som Paul Gascoigne på 1990-tallet.

dobbelte for å stille opp naken enn hva hun gjør for å spille fotball. Det vil si at hun er mer verdt når hun iscenesetter kroppen sin i media, enn som en idrettsutøver. Det samme så man hos kulekjøreren Kari Traa som stilte opp halvnaken på framsiden av ekstremспортmagasinet *UltraSport* før OL i Salt Lake City i 2002, og ble verdenskjent for de vågale bildene, og fikk flust av sponsortilbud i etterkant. Hun har selv uttalt at bildene har betydd mer for karrieren hennes enn OL-medaljene (Aftenposten 2006). Seksualiseringen av idrettsutøver i media gjør at idrettsprestasjonene kommer i andre rekke, på denne måten blir idrettsprestasjonene både marginalisert og trivialisert.

Seksualiseringen av idrettsutøvere skjer også ved hjelp av at de kvinnene som har det mest attraktive utseende, og fremstår som ideal for det feminine, gis mest oppmerksomhet (Dahlén 2008a:477, Heywood & Dworkin 2003:39). Fokuset flyttes fra selve idrettsprestasjonen og over til kroppen deres. I min analyseperiode dukker IndyCar-stjernen Danica Patrick opp i en artikkel. Hun er eneste kvinne i det mannsdominerte IndyCar-miljøet, og artikkelen fokuserer at hun lenge bare har vært kjent for å ha kledd av seg i *Sports Illustrated*. Hun fikk mye kritikk blant annet fra media ettersom hun aldri hadde vunnet et løp, men likevel var så populær.¹¹ Til slutt vant hun et løp, og de kritiske røstene stilnet litt. Her kritiserer medier og personer innefor miljøet at hun kun er ”et pent ansikt”, og ikke dyktig. Det er jo nettopp mediene som er sentrale når de ofte fokuserer på utseendet til kvinnelige utøvere, og som ved flere anledninger vektlegger at kvinnelige idrettsutøver først og fremst er pene, deretter dyktige.

Infantilisering går på det at kvinnelige idrettsutøvere ofte blir barnsliggjort og fremstår som mindre profesjonelle. Dette gjøres eksempelvis ved å bruke fornavn fremfor etternavn, noe som barnsliggjøre dem og samtidig får dem til å fremstå som mindre profesjonelle (Dahlén 2008a:479, Bernstein 2002:420, Holgersen 2007:53). Forskning har vist at dette også finner sted i mediedekning av kvinnelige idrettsutøvere, i form av språkbruk. Ofte bruker kvinnelige idrettsutøvere blir ofte kalt ”jenter”, mens mannlige idrettsutøvere blir kalt ”menn”.¹² En studie av det danske håndballandslaget viste at når laget vant og var vellykkede ble de beskrevet som ”kompetente kvinner”, mens de ble kalt ”jenter” når det gikk dårligere, noe som signaliserer ufarenhet og inkompetanse (Wickman 2006:5).

¹¹ Hun ble kåret til en mest populære IndyCar-stjernen, men hun ble likevel sammenlignet med Anna Kournikova som også har blitt kritisert for å gjøre mer *utenfor* tennisbanen enn på.

¹² Et eksempel er at TV2 har et eget program om den toppserien i fotball for kvinner, som de kaller nettopp *Jenteligaen*. Fotball er i Norge tett knyttet opp til de maskuline idealene, og den norske eliteserien for menn er normen. Derfor er fotball for menn *fotball* mens når det snakkes om kvinner som spiller fotball er det *jente-, kvinne- eller damefotball*. Man kan videre spørre seg hvor gode må kvinner bli før de blir omtalt kun fotballspiller, ikke *kvinnelige* fotballspillere.

Feminisering handler om hvordan kvinnelige idrettsutøvere blir feminisert i mediene ved å påpeke saker som gjør at de plasseres inn i de tradisjonelle kjønnsrollemønstrene. Kvinnelige idrettsutøvere blir gjort mer tradisjonelt ”kvinnelige” eller ”feminine” ved å påpeke deres relasjoner utenfor banen. Eksempelvis påpekes det ofte at de er noen sin kjæreste, hustru, datter, mor og så videre (Stevenson [2002] 2004:280). I motsetning ser man at menn oftere settes i relasjon til sin idrettsprestasjon (Dahlén 2008a:480). Det skjer det både av mediene og de kvinnelige utøverne selv. Man prøver kanskje å fremstå som mer feminin ettersom man utøver sport som tradisjonelt har blitt forbundet med maskuline idealer. Ting som kan knyttes opp mot feminitet ble brukt for å veie opp for den maskuline siden av sporten, og noen ganger fikk jeg inntrykk i mitt analysemateriale at kvinnene selv vektla at de var glad i mote, sminke og lignende, for å bekrefte de at de er vanlige *feminine* jenter, til tross for at de driver med idrett som her tilknyttet relativt maskuline ideal.

Disse kategoriene viser ulike måter kvinner har blitt gjengitt innenfor den medierte delen av sportsverden. Spørsmålet blir jo, er det slik den dag i dag?

4 DE SEKS UTGAVENE AV SPORTMAGASINET MED KVINNER PÅ FORSIDEN

Det er liten tvil om at idretten tradisjonelt har vært dominert av menn. Når man ser på analysemateriale mitt er det vanskelig komme utenom det faktumet at menn fortsatt får en god del av oppmerksomheten. Bare seks av de tjuesyv forsidene i min seks måneder lange analyseperiode er viet til kvinnelige idrettsutøvere. Seksten av forsidene har menn på forsiden, to av artiklene knyttet til to av disse forsidene omhandler både kvinner og menn. Det ene handler om hva vintersportstjernene gjør om sommeren, mens det andre er et oppslag om tolv unge talenter, både kvinner og menn, som man håper skal gjøre det bra under de olympiske leker i London 2012. Begge artiklene illustreres altså med menn på forsiden. De resterende fem forsidene tar opp tema knyttet til den mannlige idretten. Tema som blir tatt opp er supporterkultur i to norske fotballklubber (Brann og Vålerenga), Norges seier mot Brasil i fotball-VM for herrer i 1998, Tour de France, Islands suksess med eksport av mannlige fotballspillere, og til slutt en forside som omhandler det norske herrelandslaget i fotball sin kamp mot Skottland i VM-kvalifiseringen. Både forsiden om den legendariske kampen mot Brasil, utgaven om Tour de France, og utgaven om kampen mot Skottland

illustreres gjennom bilder av mannlige utøvere. Dermed kan vi si at hovedfokuset på forsiden og tema i stor grad er på menn og maskuline idretter i mitt analysemateriale. Så hvordan blir egentlig disse seks idrettskvinnene portrettert når de først får fokuset rettet mot seg?

4.1 Attraktive og feminine (idretts)kvinner

Som jeg nevnte under mitt tilbakeblikk på hvordan idrettskvinner har blitt portretter tidligere, seksualiseres de oftere enn sine mannlige kolleger i mediene, noe som kanskje er mest tydelig ved at man ser at de utøverne som er mest attraktive får mest oppmerksomhet (Dahlén 2008a:477). I mitt analysemateriale er det seks ulike kvinner på forsiden, de er alle det man kan kalle attraktive og feminine kvinner, men måtene de blir avbildet på er likevel ulik. Historisk sett har det vært slik at kvinner gjerne avbildes som passive, mens menn er aktive og i aksjon; gjerne i den idretten de utøver (Tolvhed 2008:163, Duncan 1990 i Bernstein 2002:420). I mitt material stemmer det relativt godt hvis man ser på de forsidenene med kvinner på, med ett unntak; forsiden av Cecilia Brækhus 30. mai 2008.¹³ Forsiden hennes er den eneste forsiden hvor vi ser en kvinnelig idrettsutøver i aksjon, hun er avbildet aktivt i hva man kan anta er bokseringen, fra midjen av opp med boksehansker og tannbeskytter, akkurat i det hun får inn et slag mot hodet til motstanderen. Inne i artikkelen som omhandler henne får vi bekreftet at bildet er hentet fra bokseringen, og vi ser flere bilder fra den samme boksekampen. På side ti finner vi et helsides bilde av henne i hva vi kan anta er en pause i kampen, hvor hun hviler med fire menn rundt seg. På neste side ser vi tre mindre bilder, det første ser vi litt av venstre side av Brækhus bakfra, foran henne ser man hennes motstander med et blikk som kan minne om redsel. Under ser vi henne fra samme vinkel, i aksjon, på vei til å få inn et godt treff på motstanderen som fra tidligere har blod rennende i ansiktet. Nederst finner vi bildet av en seirende Cecilia, hvor vi får se dommeren heve hånden hennes, som i boksing er et tegn man bruker for å utrope vinneren. Hun utøver en aggressiv sport, som faktisk er ulovlig på proffnivå i Norge, og hun fremstilles i flere av bildene som ganske aggressiv når hun utøver denne idretten. Hun skiller seg dermed fra hvordan kvinner tradisjonelt har blitt fremstilt, siden det har vært vanlig å portrettere idrettskvinner som passive. Bildemessig har hele artikkelen et dokumentarisk preg, man føler man får et lite innblikk i Brækhus hverdag i Tyskland. Artikkelen, og da spesielt bilde av Brækhus blir en

¹³ Artikkelen er skrevet av Kathrine Gundersen. Foto: Daniel Sannum Lauten

motsats til flere av de andre artiklene jeg undersøker, hvor bildene i mye større grad virker oppstilte og passive, noe som kommer tydeligere frem i artikkelen om stavhopperen Cathrine Larsåsen.

4.2 Det trivielle i fokus

Larsåsen er avbildet på forsiden av Dagbladet Sportmagasinet 9. mai 2008, sammen med den verdenskjente stavhopperen Jelena Isinbajeva med tittelen ”Stilige med Staven” (Se illustrasjon 1).¹⁴ De to stavhopperne er gjengitt visuelt på følgende måte: Isinbajeva er avbildet fra over brystet og opp, holdende på en stav man bruker i sporten stavhopp, og Larsåsen står bak henne med et grep rundt den samme staven. De har begge på seg treningsklær, og man får inntrykk av at bildet er tatt i en treningssetting. Likevel kan man se at dette ikke er noe typisk posisjon for trening, de ser rett inn i kamera og smiler, de er klar over kamera, og de er tydelig oppstilte i denne posituren. Selv om de har på seg treningsklær og har en stav i hånden, er dette ikke noe aktivt bilde, de er avbildet på en passiv og oppstilt måte. Tittelen ”Stilige med staven” støtter opp under dette, ettersom selve bildet gir uttrykk for at de ser flotte ut med staven som rekvisitt. Teksten som står øverst på forsiden er som følger: ”Med deg og meg blir stavhopp mer glamorøst, ler Jelena Isinbajeva. Verdensrekordholderen fra Russland digger norske Cathrine Larsåsen (21) såpass at hun vil trene med henne de neste årene”. Med andre ord legges det vekt på at verdens beste stavhopper, Isinbajeva, ønsker å trene med Larsåsen fordi hun ”digger” henne. Det står ikke noe om at det er fordi hun er et stort talent, man får mer inntrykk at det er fordi hun gjør sporten mer glamorøs med sitt nærvær. Altså er det ikke nødvendigvis hennes sportslige prestasjoner som muliggjør dette, men hennes personlige egenskaper, noe artikkelen inne i magasinet på mange måter bekrefter.

Reportasjen kommer på side 20 i Sportmagasinet, og har tittelen ”Pikene med staven” og underteksten ”Cathrine Larsåsen (21) er Norges store stavhåp. Verdensener Jelena Isinbajeva er hennes nye bestevenn. Vi var med dem på trening.” Over to sider er det et bilde av Larsåsen når hun trener, man ser hun løfter det ene beinet i været og hun ser konsentrert ut. På bildet har hun på seg typisk treningsklær for denne sporten, en kort treningstopp og en kort shorts og er i aktivitet. På venstre side er det innfelt et bilde av de to stavhopperne, begge i hver sin billedkant, de ser på hverandre og smiler, mens deres staver danner et kryss. Dette

¹⁴ Artikkelen er skrevet av Bern Jakob Oksnes. Foto: Erik Berglund.

bildet er plassert over tittelen ”Pikene med staven”. Neste bildet er på side 22, og tar halve siden, og der ser man de to stavhopperne på en matte hvor de ser på hverandre. Det kan virke som om de er i en samtale, uten at det ser ut som om noe blir sagt akkurat der og da, men det understøttes av hva som står under bildet ”[...] blir det tid for avkobling og god-prat”. Artikkelen starter med følgende to avsnitt på side 22:

- **DU?** Et det naturlig, det håret ditt?
Verdens beste stavhopper Jelena Isinbajeva henvender seg til sin nye venn, Cathrine Larsåsen fra Røa, Norge.
- 100 prosent naturlig, svarer Cathrine.
- Men hvordan har du klart å bli så fin på håret?
Cathrine hvisker tilbake, vi hører henne liste opp hårprodukter.
- Du kan få adressen om du vil, jeg kan skrive den ned til deg.
Jelena nikker. Cathrine drar henne med seg inn i en krok. Foredrar om hår for stavmestern.
- Med deg og meg blir stavhopp mer glamorøst. Vi skal bringe liv inn i denne sporten, ler Isinbajeva.

DE SITTER sammen på en madrass i en italiensk hall. Blar i et magasin. De er allerede et radarpar.

- Det står her at du er en prinsesse, sier Cathrine.
- Neei, ler Jelena Isinbajeva.
- Det er du som er prinsessa.
- Nei, det er du!

Før bildetakingen drar Cathrine frem et lite speil, hun har gjemt det blant treningstøyet.

- My hair is okay? spør hun mesteren.
- Det er mer enn okay, svarer Isinbajeva.
- Du skjønner, jeg gråt nesten en gang da jeg så bilde av meg selv fra et stevne. Jeg så ikke ut, ler Cathrine.

Hele samtalen beskrives i detalj, og man får nesten inntrykk av at det er to barn som snakker til hverandre i måten det diskuteres om hvem som er prinsessen av de to. De to første avsnittene i artikkelen, er altså viet til trivielle diskusjon rundt hvordan de ser ut, hår, og hvem som er prinsesse. Dahlén (2008a:479) peker på hvordan kvinnelige idrettsutøvere ofte infantiliseres ved at de enten kalles jenter istedenfor kvinner, eller at de fremstilles på en måte som gjør at tankene våre går mer mot å tro at de er barn, enn at de er voksne selvstendige mennesker. For det første er tittelen på artikkelen ”Pikene med staven”, altså blir de kalt piker som er et annet ord for jenter, til tross for at de er henholdsvis 23 og 27 år. Jeg vil hevde at å kalle de piker, samt denne type fremheving av en samtale mellom to respekterte utøvere, er en form for infantilisering av Larsåsen og Isinbajeva. En sånn ubetydelig diskusjon mellom de to som vi blir servert aller først i artikkelen, er ikke noe man ofte får referert til i reportasjer hos mannlige utøvere. Selv om mannlige utøvere også antakeligvis har trivielle diskusjoner seg

imellom på treningsfeltet, kommer de ikke nødvendigvis på trykk. Her får man det servert det med en gang man blar opp til artikkelen.

I magasinet med Alexander Dale Oen på forsiden, følger artikkelen inne i bladet Oen i treningshverdagen. Selve artikkelen er veldig visuell, og inneholder nesten ikke noe skrift bortsett fra bildetekstene. Her får du ikke servert en eneste av diskusjonene han har i løpet av den lange perioden Sportmagasinet følger ham. Det eneste du får servert er bilder av ham som trener, samt hans treningsdagbok, og han fremstår derfor som en seriøs utøver med fokus på hardt arbeid. Hos Larsåsen får blant annet sitatet henne til å virke som om treningen er mer lek og hygge. Dette kan sammenlignes med det Tolvhed (2008) så, at man hos mannlige utøver ofte la vekt på treningen som tungt fysisk arbeid, mens hos kvinnene fremstod det mer som en lek eller hobby. Dette kan man si er tilfellet her også. I selve artikkelen er ikke fokuset helt og holdent på selve idretten, men mer på hvor gode venner de er, de banale diskusjonene disse to har på treningsfeltet, og hvordan Isinbajevs trener skal gjøre Larsåsen bedre.

Artikkelen fortsetter på side 23, hvor det er tre mindre bilder som er satt sammen, et hvor man ser baksiden av Cathrine iført ”vanlige” klær, med underteksten ” – Jeg er veldig interessert i det som skjer i moteverden, og drømmer om en egen kleskolleksjon, sier Cathrine som fikk testet ut shoppingen i Italia.” Hennes lidenskap for klær utdypes i et fremhevet sitat på side 24: ”Jeg har stor passion for shopping og høyhelte sko. Jeg ser ikke akkurat ut som en toppidrettsutøver når jeg får på meg hverdagsantrekket.” Å se ut som en toppidrettsutøver er med andre ord ikke et ideal hun streber etter, noe som kanskje kan forklares gjennom at en toppidrettsutøver tradisjonelt har hatt, og fortsatt har, en sterk kobling til maskulinitet. Hennes interesse i klær og utseende vektlegges mye i artikkelen. Dagbladet skriver: ”Vi rusler ned på stranda. Vinden fra Middelhavet tar tak i det blonde håret hennes”, senere beskrives det i detalj hva hun har på seg: ”Hun har perleøredobber i øret, gullkors rundt halsen, Armani solbriller, Victoria Beckham-jeans, hvite Dolce&Gabbana-sko i gullskrift, en meget glamorøs rød veske”. Larsåsen sier selv: ”Den feminine, litt bertete Cathrine. Den skal ingen ta fra meg.” Videre skriver Sportmagasinet: ”Dette snakker hun også med Jelena om. – Vi bygger muskler og får litt stor overkropp, men vi er fortsatt opptatt av å være jentete.” Ifølge henne samsvarer altså ikke det å være ”jentete” med å bygge muskler. Her ser man hvordan dagens kroppsideal kommer inn, man skal gjerne være trent, men man skal fortsatt være ”jentete”. Man finner her igjen det jeg tidligere kalte hegemonisk feminitet, altså en rådende tanke om hva det vil si å være en kvinne. Her finner vi også et ideal for hvilken kropp som er akseptabelt for en kvinne. I dagens samfunn er det viktig å være i kontroll over kroppen, den skal være vel trent, men ikke *for* trent slik at den blir hva man tradisjonelt tenker på som

maskulint. Dette fant også Tolvhed (2008:196f), som fremhever et eksempel hvor den unge svenske svømmeren Karin Stensbäck, som avstår fra å være med i OL i Tokyo 1964, fordi hun er lei idrettslivet og vil være mer sammen med sin forlovede. Det pekes også på hvordan svømming har en negativ innvirkning på hennes utseende, for hun får stripete hår og røde øyne, i tillegg vil hun ikke å risikere å få det hun mener er ukvinnelige muskler (Tolvhed, 2008:196f). Her naturligjøres en type svensk kvinnelighet, og settes opp mot det å drive idrett og hvordan dette ikke forenlig. Denne rådende tanken om hva det vil være si å være feminin, har eksistert siden Stensbäck i 1964 vedvarer fortsatt, selv om det har utviklet seg siden den tid. På den tiden skulle ikke kvinner ha synlige muskler, i dag kan kvinner ha muskler, men de skal ikke ha *ukvinnelige* muskler. Ukvinnelige muskler vil da være store definerte muskler, som sees som et symbol på maskulinitet, og som også er et ideal for de mannlige idrettsutøverne. Paradokset her er jo at for at du skal bli god i en sport så er det ofte en forutsetning at du har en trent kropp, og da er muskler noe som hører med.

Historisk sett har sportsjournalistene ofte lagt vekt på utseende og annet utenomsportslig når de har dekt kvinnelige idrettsutøvere. I mitt analysematerial har jeg sett ved flere tilfeller trekker ofte jentene selv frem såkalte feminine trekk ved seg selv, slik som Larsåsen gjør i eksempelet over. Det virker å være viktig å påpeke at de også er "jentete" og feminine, til tross for at de er idrettsutøvere. Dette kan tyde på at mediernes fremstilling av sport som dominert av maskuline idealer har hatt den innvirkningen, at kvinnelige idrettsutøver føler at de må sette fokus på sine feminine sider for å bevise at de er normale jenter, og for at deres seksualitet ikke skal bli satt spørsmålstegn ved. De peker selv på trekk som gjør at de plasseres trygt innenfor den hegemoniske feminitetens rammer. Dette fremheves ikke bare fra Larsåsen og sportsjournalisten, men også treneren nevner det: "- Jeg ser den x-faktoren, at hun har sitt utseende, at hun er spennende, et lite ideal. Hun inneholder på en måte mer enn det som er vanlig for idrettsutøvere" (Dagbladet Sportmagasinet 09.05.08). Et hegemoni fungerer når de såkalte underordnede gruppene oppfatter forholdene som normale. Sporten har i så lang tid blitt sett på som et mannlige domene, kvinner har trådt inn på denne arenaen på mennenes vilkår, og da føler ikke bare sportsjournalisten, men også den kvinnelige utøveren et behov for å iscenesette seg som kvinnelig.

Med tanke på bildene i artikkelen, virker de fleste oppstilte, med unntak av et bilde hvor vi får se Larsåsen "flygende" i luften, når hun trener på motorikk og teknikk, inne i en treningshall, med tre menn stående og vurdere henne. I tillegg har man det store bildet over side 20 og 21, hvor hun er avbildet i bevegelse, og vi kan anta at hun trener ut fra klærne hun har på seg og måten hun beveger kroppen på i bildet. De resterende bildene er passive, selv

om hun på flesteparten av bildene har på seg treningsklær, foruten to bilder hvor hun har på seg sine hverdagslige klær. I tillegg til at jeg mener artikkelen er med på å infantilisere Larsåsen, feminiseres hun også gjennom gjentakende påpeking av hennes feminine utseende og interesser. Som jeg har nevnt skiller artikkelen til Larsåsen seg fra den av Cecilia Brækhus, som i mye større grad har et dokumentarisk preg over seg.

4.3 Førstedamen Cecilia Brækhus

Artikkelen tilknyttet forsiden med Brækhus starter på side seks og syv med et stort bilde av en kvinnelig hånd, som man kan anta er hånden til Brækhus (Se illustrasjon 2). Hun får lagt på bandasje, noe som bokserne ofte har på under boksehanskene, av en litt større og mandig hånd. Tittelen på artikkelen er "Håndverkeren" og tekster som følger er: "Proffbokser Cecilia Brækhus (26) har ikke never av stål. Det bare virker sånn for jentene hun har møtt i ringen." Bildet av hendene kan fremstille en feminin hånd som blir tatt vare på av en mann. Videre påpeker tittelen at hun ikke har never av stål, selv om det noen ganger kan virke sånn for motstanderen. På den måten blir hennes menneskelighet vektlagt, hun er altså ikke noe overmenneske – hun er en håndverker. I begrepet håndverker ligger det at man mestrer et yrke etter å ha opparbeidet seg en viss type kompetanse. Her spiller det nok også på at hun bruker hendene sine som bokser, og behersker dette svært godt. Håndverkeryrket, i likhet med boksportens, er også noe som tradisjonelt har vært dominert av menn. Side ni er delt av to ulike bilder, på det øverste sitter Brækhus og ser på en boksekamp på TV, bak henne står en mannskikkelse og ser på kampen. I bakgrunnen har man to menn som er aktive i og med at de trener boksing. Teksten til bildet er: "Høne blant haner: En av Tysklands største boksestaller består av 40 menn – og Cecilia." På alle bildene i artikkelen, med unntak av de to nærbildene fra bokseringen, er hun omringet av menn, og det påpekes ved flere anledninger at det er Cecilia Brækhus og *gutta*. Tittelen på forsiden til Cecilia Brækhus 30. mai 2008 er "Førstedamen". Dette begrepet kan henviser til ulike ting, for det første kan det spille på at hun er den eneste damen i en Tysklands store boksestaller. Hun er først ute til å være en kvinnelig bokser som får mulighet til å oppholde seg blant alle disse mennene. Hun er altså fremst i sin idrett, siden hun får adgang til dette. Selve førstedame-begrepet blir også brukt om konene til de amerikanske presidentene, de er kvinnen bak mannen. Tittelen førstedamen får man altså i lys av å være noen sin kone. Fra artikkelen kommer det frem at det er de mannlige bokserne som har gitt henne tittelen "The First Lady", som altså kan oversettes førstedamen på norsk,

og kan tyde på at det er nettopp fordi hun er den første kvinnen i denne boksestallen, samt at hun er en av de fremste kvinnelige utøverne i sin vektklasse.

Allerede på første tekstsider av artikkelen fremheves det at hun har en mannlig kjæreste, og på den måten plasseres hun trygt inn i et heteroseksuelt forhold. Hun utøver en sport som tradisjonelt har blitt definert som maskulin, i tillegg til at bildene av henne er ganske aggressive i forhold til hva vi er vant til å se av kvinnelige utøvere. For at hennes seksuelle legning ikke skal settes spørsmålstegn ved peker man på hennes kjæreste, og dermed plasseres hun godt innenfor de heteroseksuelle rammene og feminiseres. Likevel fremheves det ikke nødvendigvis på samme måte som hos andre. Historisk har man gjerne sett at menn, og da ofte kjærester eller ektemenn får en rolle i suksessen til kvinnelige idrettsutøvere (Tolvhed 2008:204). I et lite bilde på siste side av artikkelen ser vi de to leier hverandre, med underteksten: ”Samboere: Cecilia har god innflytelse på kjærestens livsstil. – Jeg er i mye bedre form nå enn jeg var før jeg ble kjent med henne, sier Mats Haukebø.” Her pekes det på hvilken innflytelse *hun* har hatt på sin kjæreste. Samtidig skildrer artikkelen hverdagen til Brækhus som eneste kvinne i en tysk boksestall, og hvordan hun er før, under og etter kamp. Hun skal bli verdens beste kvinnelige bokser, og dette oppnår hun ved å trene med menn. På alle bildene ser man Brækhus sine hjelpere, og ikke en eneste av dem er kvinner. Dette forsterker inntrykket av sport, og her boksing, som en maskulin sport, hvor menn er foregangsfigurer, og hvor hun er unntaket som eneste hønne blant haner. Selv om hun utfordrer den hegemoniske feminiteten med sine mørke hud og muskuløse kropp, er vektlegging av at hun er eneste kvinne, med på å bygge opp under boksing som sted hvor menn har makten og kvinner får lov til å tre inn på menns premisser.

Gudrun Tokle Grene (2010) har i artikkelen ”Se min kjole...” analysert hvordan kvinnelig tøffhet og maskulinitet fremstilles i norsk ukepresse, med vekt på to artikler om Cecilia Brækhus, hentet fra *Dagbladet Fredag* og livsstilsmagasinet *Det Nye*. I begge reportasjene, som kom med et halvt års mellomrom, har de stylet Brækhus i store hvite prinsessekjoler. Grene (2010:11) peker på at Brækhus utøver en maskulin sport, og innehar dermed mange såkalte maskuline egenskaper, som aggressivitet og styrke, noe bildene på ingen måte gjenspeiler, de fremhever heller et feminitetsideal. Grene skriver: ”For er ikke prinsesse selve inkarnasjonen av denne typen feminitetsideal? En pyntet, passiv og veloppdragen pike som aldri har måttet anstrenge seg fysisk, men som har kunnet bruke all energi på å kultivere et tiltalende ytre?” (2010:11). Denne slags portrettering er det ikke i mitt analysemateriale, Brækhus reportasje er den eneste som skiller seg ut i den forstand at den ligner mer på hvordan de portretterer mannlige utøvere. Alle bildene er i mye større grad

dokumentariske, de er hentet fra hverdagen hennes, i trening eller kamp, eller når hun sitter på hotellrommet sitt. Selv om det i artikkelen vektlegges at hun er en kvinne blant menn, er det fortsatt langt mellom Brækhus artikkel, og den typen portrettering vi ser av Larsåsen i mitt materiale og det Grene viser til. Det er altså interessant å se at Brækhus i stor grad opplever å bli portrettert, i alle fall visuelt, som en mannlig utøver, men at dette ikke nødvendigvis er tilfellet i andre deler av sports- og ukepressen. Brækhus uttalte til Aftenposten 11. mars 2009 at hun hadde fått mange tilbud om å stille opp lettkledd, men hun hadde sagt nei. Videre sier hun:

– I Tyskland er det ikke uvanlig at idrettsstjerner kler av seg. Det er mange om beinet. De stiller opp på veldig sexy bilder. Jeg er jente, og vil også være litt sexy, men likevel er det veldig viktig for meg at idretten er i fokus. Riktignok har jeg posert i bikini, men det var på en badestrand i Miami i 30 varmegrader. Jeg innser at det er viktig å ha et image, men det er også viktig å ta vare på seg selv. (Aftenposten, 2009)

Brækhus har med andre ord et bevisst forhold til hvordan hun ønsker å portretteres, og vil at idretten skal være i fokus og vet samtidig hvilke grenser hun ikke er villig til å overskride. Dette fører meg over til utgaven hvor Gunn-Rita Dahle Flesjå figurerer på forsiden, som kan sies å være en kontrast til fremsiden med Brækhus.

4.4 Den seksualiserte kvinnekroppen

Gunn-Rita Dahle Flesjå er på forsiden 15. august 2008 med tittelen ”Drømmen om reprise” ”Minnene om hvordan det føles når du er uovervinnelig. Når du flyr lavt på sykkelen. Sånne minner dukker opp innimellom’ Gunn Rita Dahle Flesjå (35) om den tøffe tida.” (Se illustrasjon 3).¹⁵ Bildet på fremsiden er ganske tett opptil henne, man ser kroppen hennes fra lårene og opp. Hun ser bort fra kamera, og dekker kun sin nakne kropp med et håndkle. Rundt henne har man treningsklærne hennes, i tillegg er hun fortsatt våt i håret og har vandråper på kroppen, noe som kan være med å skape et bilde av at hun akkurat har kommet ut av dusjen etter en treningsøkt. På side seks starter hovedsaken som har blitt kalt ”Den lange reisen” med undertekst: ”Vi var der da Gunn-Rita Dahle Flesjå svømte i minusgrader i Stavanger, da hun brøt i Italia og da hun gikk på trynet i Skottland. Dette er OL-oppkjøringen i tre kapitler.” Forsidebildet av Gunn-Rita er kanskje det fremste eksempelet på seksualisering i mitt materiale. Hun befinner seg midt i bildet i en såkalt normalvinkel, hun poserer med et håndkle

¹⁵ Artikkelen er skrevet av Pål Marius Tingve. Foto: Erik Berglund og Erling Hægeland

som dekker akkurat de nødvendige delene av kroppen, og har øynene nesten lukket og ser til venstre. At hun ikke møter blikket vårt inviterer oss til å studere henne, og gjør det mulig for oss å betrakte henne uten at hun ser mot oss, vi kan dermed innta en slags kikkerposisjon. Det gjør også at man som tilskuer føler seg mer i kontroll over situasjonen, det er vi som betrakter henne – ikke omvendt. Dette bildet kan vi sammenligne med det nå ganske så berømte bildet av Kari Traa, som poserte halvnaken i magasinet *UltraSport*. Mens Flesjå avbildes som ganske passiv, fremstår Traa mye mer i kontroll over situasjonen. Flesjå møter ikke blikket vårt, mens Traa ser rett i kamera og på den måten gjør kikersituasjonen litt mer ubehagelig for oss. Hun signaliserer i mye større grad at ”her er jeg og det er jeg som har kontrollen”. Peter Dahlén (2008b) skriver i artikkelen ”Tuff i rosa: Kari Traa som stilikon” om bildet av Kari Traa:

”[...], själva omslagsbilden visar en aktiv, halvnaken kvinna som förefaller att smeka sitt könsorgan samtidigt som hon ur ett grodperspektiv – vilket får henne att framstå som mäktig och potent – trotsigt tittar ned på den som ser bilden. Vad bilden av henne säger är ’jag behöver inga män, jag kan tillfredsställa mig själv’. Bilden konnoterar alltså självständighet, inte minst i sexuell bemärkelse.” (2008b:172)

Mens Traa ser mektig ut i et froskeperspektiv, gjør utsnittet og kameravinkelen at vi kommer nærmere Flesjå, og hun fremstår ikke i like stor grad i kontroll over situasjon. I tillegg signaliserer bildet til Traa, spesielt gjennom hennes blikk, at hun kan tilfredsstille seg selv og at en mann ikke er nødvendig (Dahlén 200b:172, Saunes & Dahlén 2004:112-113). Dette gjør at hun i mye større grad fremstår som i kontroll over sin egen kropp og seksualitet. Dette blir en motsetning til Flesjå, som i motsetning til Traa framstår som sårbar, og som et objekt vi skal betrakte. Dette er ikke unikt, Heywood og Dworkin (2003:80) peker på at kvinner oftere fremstår i posisjoner hvor de er sårbare enn hva tilfellet er for menns som avbildes med lite klær.

4.5 Bak enhver kvinnes suksess står det en mann?

Artikkelen tilknyttet forsiden med Flesjå har et dokumentarisk preg, ikke helt ulikt Brækhus artikkel. Dagbladet har fulgt henne i OL-oppkjøringen og artikkel inne i magasinet har tittelen ”Den lange reisen”. Selve artikkelen er veldig beskrivende, med innslag av sitater hentet fra Flesjå og hennes mann. I artikkelen vektlegges det at hennes mann også er hennes trener og massør, og Sportmagasinet skriver: ”De er et team. Et team så knyttet at når Gunn-Rita vinner eller taper, så er det ’vi’ som vinner eller taper.” Videre skriver de ”Da hun fikk en

kombinasjon av virus og infeksjon i magen, og da hun fortsatte hardkjøret og syklet en konkurranse i mai 2007, sa kroppen til Gunn-Rita og Kenneth stopp.” Her fremstilles de som om de to har en felles kropp, til tross for at det er Gunn-Rita som er utøveren. Vi får også vite at hun har ”møtt veggen” før i 1999/2000-sesongen, og at det var på denne tiden Kenneth ble viktig for henne. Først i en trenerrolle, deretter som kjæreste og ektemann. Dagbladet vektlegger at de sammen fant vilje til å satse på ny. Videre forteller hun om det nye huset deres, samt at de har tanker om å få barn, og derfor har tenkt tanken om å kutte ned på antall ritt.¹⁶ Dette viderefører tanken om at familieliv ikke er forenlig med å drive idrett. Bildene i det Sportmagasinet har kalt kapittel 1 er aktive, de dokumenterer de ulike treningsmåtene hun benytter i første del av oppkjøringen.

I kapittel 2 med tittelen ”La vita é bella”, som på norsk betyr livet er herlig, er hun i Italia og skal sykle sitt første løp på et år. Dagbladet skriver at formen hennes har blitt gradvis bedre siden sist de møttes, samt: ”Ifølge Kenneth mangler hun en del i bratte oppoverbakker og i de høyeste girene.” Vi får dermed en vurdering av hennes form fra mannen og treneren hennes.

Det vektlegges senere i artikkelen at Flesjå alltid har vært glad i fysisk arbeid og det å bruke kroppen siden hun var liten. Hun sier at hun alltid har vært en ”guttejente”. Her gjenspeiler den hegemoniske tanken rundt feminitet og maskulinitet seg, ettersom det å være glad i å bruke kroppen sin og utøve fysisk arbeid dermed fremheves som maskuline kvaliteter ved at hun peker på at hun gjennom disse interessene kan sies å være en ”guttejente”. Kapittel 3 har tittelen ”Fjellturen” og omhandler et ritt i skottland og campen til sykkellaget Multivan Merida biking team. I motsetning til landeveissykkellagene er terrengsykkellagene ikke kjønnsdelt. I likhet med Brækhus er også Flesjå eneste kvinne i sitt selskap. Hun er en del av sykkellaget Multivan Merida som Sportmagasinet beskriver som verdens beste. Sportmagasinet avslutter artikkelen med det de kaller ”Epilog: Et kinesisk eventyr” hvor journalisten har fått snakket med Flesjå mens hun er i OL i Beijing. Det vektlegges at løypa hun skal sykle er tøff, og Flesjå sier selv: ”Jeg må kjøre det jeg orker for å vinne. Forhåpentligvis er konkurrentene mer slitne enn meg etter en lang sesong.” I artikkelen finner vi og under hvert kapittel en treningsdagbok, som er en slags ukesoversikt for hvordan hun trener i det aktuelle tidsrommet. Det viser hvilke aktiviteter hun gjør, til hvilken tid og hvilken mengde det er, og på den måten blir det fremhevet at det ligger hardt arbeid bak prestasjonen hennes.

¹⁶ Senere, under de olympiske lekene i Beijing, slet Gunn-Rita Dahle Flesjå med sykdom og gjorde det ikke spesielt bra. I ettertid viste det seg i midlertidig at hun var gravid.

Av alle bildene vi ser i denne artikkelen er det bare to som kan kalles passive og oppstilte. Det er fremsidebildet som jeg allerede har nevnt, i tillegg har vi på første side av artikkelen et bilde hvor ansiktet hennes er i fokus, hun ser rett mot oss og smiler, mens vi kan se at bak henne er det et sykkelhjul. Altså er to av de fjorten bildene det jeg ville karakterisere som passive. De resterende viser Flesjå i aktivitet, enten i form av trening eller løp, mens noen av bildene er mer av det dokumentariske slaget, hvor vi ser henne spise middag sammen med lagkameratene eller klippe håret til en av dem. På flere av bildene fremstår hun altså som aktiv, og i artikkelen vektlegges også den innsatsen hun legger ned fram mot OL. Så til tross for at hennes mann tilskrives en del av æren, og at hun har bildet som er det mest klare eksempelet på seksualisering i mitt analysemateriale, fremstilles hun både visuelt og skriftlig også på en måte som gjør at vi får et inntrykk av at hun også er en hardtarbeidende utøver. Det er med andre ord en dobbelhet i hvordan hun fremstilles.

I mitt analysemateriale er det ikke bare i artikkelen om Gunn-Rita Dahle Flesjå det pekes på mannen bak. Dette er også synlig i artikkelen som omhandler Larsåsen. Sportmagasinet (09.05.08) skriver: ”Mannen som har tatt norske Cathrine Larsåsen til seg, smiler”. Videre forteller de om hvordan hun får trene med de aller beste, ”Det er Cathrine, Jelena og gutta”. For å bli best må hun trene med Jelena, som er den desidert beste kvinnelige stavhopperen i verden, og *gutta*. Samtidig ser man at det står en mann bak, en som har ”tatt Cathrine under sine vinger”. Det står altså en mann bak hennes fremtidige suksess. Hierarkiet opprettholdes ettersom mannen er normen, og hvis hun ønsker å bli god må hun trene med gutta. I hele artikkelen blir talentet hennes vurdert ut fra Vitalij Petrov, mannen bak Isinbajevs suksess, han forklarer i detalj hvordan Cathrine skal bli bedre, og fremstår som en mann som har alle svarene på hvordan hun skal kvalifisere seg til OL. Tolvhed (2008:204) fant også i sitt analysemateriale at enkelte ganger ble kvinnekroppens arbeidet usynliggjort gjennom at kvinners fremgang på idrettsarenaen ofte ble tilskrevet anstrengelser til mannen bak de, enten det var far, forlovede, ektemann eller trener. Jeg vil i stor grad si at Larsåsen arbeid på mange måter blir usynliggjort, mens Flesjå i mye større grad får anerkjennelse for det arbeidet hun utfører. Selv om hun og mannen beskrives som én, er fokuset i artikkelen mye mer på det harde arbeidet hun må gjennom, i motsetning til artikkelen om Larsåsen som har fokus på mye mer av det utenomsporslige og trivielle.

4.6 Hva føler du nå?

17. oktober 2008 dukker hekkeløperen Christina Vukicevic på fremsiden med ordene ”Akkurat nå er barn mitt største mareritt. Jeg blir helt redd’ Christina Vukicevic (21)” (Se illustrasjon 4).¹⁷ Hun er avbildet i et portrett. Bildet er nært og man ser henne fra skuldrene og opp. Hun ser også rett inn i kamera og holder hendene på hetta til genseren, som gjør at man ser ringen hun bærer på høyre ringefinger, tradisjonelt stedet hvor man har forlovelse- eller giftering i Norge. Hun har ikke på seg typiske treningsklær, hun har en hettegenser og en jakke, og en grønn lue som neste går i ett med bladene i bakgrunnen, og er tydelig sminket og frisert. En lignende forside finner vi av skihopperen Anette Sagen, 24. oktober 2008, med teksten ”Jeg vil gjerne ha en mann som kan løfte meg opp uten å knekke sammen under meg” (Se illustrasjon 5).¹⁸ Hun er avbildet som et portrett, fra livet og opp. Hun bøyer seg fremover mot kamera og ser rett på oss, håret er overalt. Det kan virke som hun enten slenger på håret, har mye vind i ansiktet, eller at det blir holdt slik av noen andre. Hun er stilet, men har på seg treningsklær, eller rettere sagt mest sannsynlig sponsorklær. Det er ikke de klærne hun ville hatt på seg i sitt ”rette” element, som er hoppbakken.

Artiklene til Vukicevic og Sagen er hva Dagbladet Sportmagasinet kaller: ”Hva føler du nå?”-artikler, og er annerledes enn hovedsaken og reportasjene. I denne type artikkel har man en rekke faste spørsmål, og noen ulike spørsmål som går mer direkte på den enkelte personen som blir spurt. I mitt analysemateriale så jeg at i denne spalten fikk kvinner og menn stort sett de samme spørsmålene, men med noen unntak. Stort sett fikk både menn og kvinner spørsmålet: ”Hva er det beste rådet du har fått?”, mens menn oftere også fikk spørsmålet: ”Hva er det beste rådet du kan gi?” Menn fikk altså lov til å gi råd, noe kvinnene ikke ble spurt om. I tillegg fikk menn oftere spørsmål som ”Når vasket du sist hjemme?”, ”Hva lager du selv om du skal diske opp til middag?” At kvinnelige utøvere ikke fikk disse spørsmålene sier noe om at det kan ligge en tanke om tradisjonelle kjønnsrollemønstre bak, hvor kvinnen er den som lager mat og vasker hjemme. Christina Vukicevic fikk i stedet spørsmålet: ”Er du et godt husmorenne?” Ved et tilfelle blir håndballspilleren Are Grongstad, som stod fram som homofil, intervjuet i denne spalten, også han fikk mer spørsmål som gikk i retning av det kvinnene fikk. I hele min analyseperiode så jeg at den eneste kvinnen som fikk tilnærmet like spørsmål som mennene, var vektløfteren Ruth Kasirye.

¹⁷ Artikkelen er skrevet av Eivind Skjervum. Foto: Erik Berglund

¹⁸ Artikkelen er skrevet av Eivind Skjervum. Foto: Erik Berglund

Fremsiden til Christina Vukicevic fokuserer på at hun ikke vil ha barn nå, mens innsiden fremhever et sitat om hennes politiske tanker om USA og valget. Fokuset i selve artikkelen er for det første på skaden hun nettopp pådro seg, når hun falt og fikk en hekk i låret. Andre siden av artikkelen består av et stort bilde hvor hun poserer med en hekk som rekvisitt. Det er ikke et bilde i aksjon, hun er passiv og bruker ikke hekken slik hun normalt ville i en idrettssammenheng. Det er også et lite bilde på siden foran, som ligner på bildet som er på forsiden. Det er et klassisk portrettbilde, hvor man fokuserer på ansiktet, og hun smiler og ser rett i kamera. Selve artikkelen starter med å kalle henne: ”hekkeprinsessen”, fortsetter med: ”Hun er kledd i kule jeans, har håret i ei strikkelue og smiler sitt bredeste Julia Roberts-smil.” De lurte videre på hvem som er hennes store kjærlighet, og hun svarer Andreas Thorkildsen, hennes samboer som også er i verdenseliten i spydkast. Videre spør de om det er forlovelse på gang, eller hva hun tenker om barn. Som det fremgår av teksten på forsiden er hun ikke klar for barn, og mener i tillegg at hun er for ung både for det og forlovelse. På siste siden tar et bilde av henne og kjæresten opp halve plassen, og vi får ut av billedteksten at det er hentet fra OL i Beijing, når hennes kjæreste vant OL-gull.

Forsiden til Anette Sagen fokuserer på et utsagn hun selv kommer med inne i artikkelen, nemlig at: ”Jeg vil gjerne ha en mann som kan løfte meg opp uten å knekke sammen under meg.” Artikkelen starter med å fokusere på hvordan Sagen har vært en pådriver og kjempet for at kvinnelige hoppere skal få lov til å delta i VM, noe som endelig har blitt vedtatt. Videre får hun en rekke spørsmål. Sitatet fra førstesiden er fra når hun svarer på hvem hun mener er Norges mest sexy, nemlig skikjører Aksel Lund Svindal, og journalisten spør: ”Hva med hopperne da?” og hun svarer: ” – Hoppere har en tendens til å være litt skrøpelige. Jeg vil gjerne ha en mann som kan løfte meg opp uten å knekke sammen under meg”. I en og samme setning oppsummeres både den hegemoniske feminiteten og maskuliniteten. En kvinne trenger en sterk og muskuløs mann som kan løfte henne opp, altså ikke en spinkel hopper som kan knekke sammen under henne. På denne måten undergraves de mannlige hoppers maskulinitet, de er i en idrett hvor det er et ideal å være liten og tynn for å kunne flyte godt i luften. Idealet for skihopper skiller seg fra tanken om hvordan en mann skal være i dagens samfunn, for nettopp det å være liten og tynn har lenge vært et kroppsideal for kvinner, mens menn helst skal være store og sterke.¹⁹

De tre første bildene, inkludert forsiden, er relativt like portrettbilder av Anette Sagen. På sistesiden derimot er der et bilde av henne i aksjon som skihopper. Underteksten forklarer:

¹⁹ Det kunne vært interessant å se hvordan skihoppere blir portrettert i mediene med dette i bakhodet, men i mitt analysematerial var ikke mannlige hoppere tilstedeværende, noe som i seg selv kan være et poeng.

”Tøff i pysjamas: Anette Sagen er redd meitemarker, men ikke høyder. Både moren, faren og storebroren hoppet på ski. Her, i begynnelsen av måneden, vinner hun NM på plast i Marikollen.” Begge artiklene er ganske konvensjonelle sett ut fra et billedperspektiv, hvor både Vukicevic og Sagen fremstilles som vakre kvinner, stilet og avbildet i portrett. Samtidig har Sagen et bilde hvor vi faktisk får se henne i sitt rette element, noe som ikke er tilfellet for Vukicevic som heller blir plassert sammen på bilde med kjæresten, etter at *han* hadde tatt OL-gull. Begge er feminine vakre, norske jenter, som også er dyktige innenfor sin idrett, og derfor får spalteplass. Flere har påpekt at når man er kvinne er det av og til ikke nok å bare være dyktig, man må også ha et attraktivt utseende (Messner 2002:102f, Heywood & Dworkin 2003:39). I tillegg til at de avbildes ganske likt på forsiden, legger Sportmagasinet vekt på utenomsportslige utsagn fra begge i tittelen på fremsiden. Samtidig handler utsagnene om familiære ting. Sportmagasinet fremhever at Vukicevic, som har en kjæreste, ikke ønsker barn nå, mens hos Sagen som er singel, blir det lagt vekt på at hun vil ha en mann som kan løfte henne opp. Til tross for at hun er en av forkjemperne for at kvinner skal få lov å delta på lik linje som menn i hoppbakken, er det dette sitatet som blir vektlagt på fremsiden.

4.7 Den kvinnelige sportsskribenten

26. september 2008 er Mia Hundvin på fremsiden med tittelen: ”‘Jeg tror vi undervurderer våre barn sterkt når vi tror at det er idrettsprofilene som hjelper dem med livets veivalg’. Mia Hundvin, ny spaltist i Sportmagasinet” (Se illustrasjon 6). Forsiden er delt opp i fire like store firkanter, hver av dem med et portrettbilde av Mia. På bildet øverst til venstre ser hun i kamera, mens det virker som om hun prøver å si noe akkurat i det bildet blir tatt. På bildet øverst til høyre ser hun i kamera og smiler, bildet er halvveis i profil. På bildet nederst til venstre er hun avbildet i samme vinkel som det øverst til høyre, altså fra siden, men her kniper hun sammen den ene siden av fjeset sitt og lager en slags grimase. Siste bildet, som er nederst til høyre, er et bilde i fullprofil hvor hun ser ut av bilde i venstre billedkant, mens hun holder hånden på pannen som om hun speider etter noe. Det kan minne litt om bilder man tar i en fotoboks, hvor man gjerne tuller litt og lager ulike grimaser på de forskjellige bildene, og hun fremstår som en person som ikke tar seg selv så veldig høytidlig.

Mia Hundvin er på forsiden fordi Sportmagasinet har hentet henne inn for å skrive sine egne tanker på side to av magasinet. Sportmagasinet hyrer inn ulike skribenter, gjerne sportsprofiler, for å skrive om hva som opptar dem innenfor idretten. Et viktig poeng er det at Sportmagasinet anser Hundvins mening til å være av betydning, og at hun får anledning til å

skrive for Sportmagasinet. Grunnen til at hun får en hel forside er nok av kommersielle hensyn, ettersom hun har vært en kontroversiell person siden hun sjelden la lokk på hva hun hadde å si når hun spilte håndball for det norske landslaget. Hundvin er en som både fenger og vekker oppmerksomhet.²⁰ Det er en positiv utvikling innenfor sportsjournalistikken at kvinner får være med som skribenter og kommentatorer, for som jeg nevnte tidligere har nevnt forskning som har vist at kommentatorer i stor grad er hvite menn (Messner 2002:112f). Hvis man setter dette opp mot funnene til Tolvhed (2008:188-192) som så at tidligere var den kvinnelige sportsjournalisten enten ”ett kvinnelig øye” eller et ”sportsanalfabet”. Disse kvinnelige journalistene stod i kontrast til den vanlige sportsjournalistikken, og det var tydelig at de var der for å se sporten med mer feminine øyne, og trekke til seg kvinnelige lesere. Tolvhed viser til at *Vecko-Revy*n sendte en kvinnelig journalist til OL i Oslo i 1952, og under rubrikken kunne man lese: ”[a]llvarliga och sakkunniga olympiarapporter har ni läst massevis – här kommer till omväxling en som är tvärt om! Av VR:s utsända idrottsanalfabet, Anita Thomasson” (Tolvhed 2008:189). Fokuset var ikke rettet mot selve konkurransene, men det som skjedde rundt, og ofte var det deres personlige inntrykk som ble satt ord på. Tolvhed (2008:192) pekte også på at de kvinnelige journalistenes inntog ikke nødvendigvis kan tyde på at idrett nå var et kvinnelig interesseområde, snarere peker tekstene på en antakelse om den kvinnelige leseren og hva de tror kvinner vil lese, som igjen bare støtter opp under motstridende forholdet som så ut til å være mellom det kvinnelige og konkurranseidretten på den tiden. Her kan vi se en utvikling, ettersom Hundvin får lov til å være spaltist og skrive om det som opptar henne, ikke nødvendigvis fordi hun er kvinne, men fordi hun er en person som har sterke meninger. I sin spalte tar hun opp sitt syn på medienes krav til hva det vil si å være en norsk idrettsstjerne. Hun tar opp hvordan det stilles forventinger til at de skal være akkurat som normale nordmenn, men når de viser seg å være menneskelige – og eksempelvis tar en øl – hiver mediene seg på hvor uansvarlig dette er siden de skal være forbilder.

²⁰ Hundvin skapte spesielt mye oppmerksomhet når hun under EM i 2008 ble beskyldt for å kalle de norske supporterne for en gjeng med dissimilis, et band som består av psykisk utviklingshemmede (TV2 2008). Dette ble slått stort opp av flere medier, men til slutt kom det fram at hun ikke hadde sagt dette. Hundvin har fått en del medieomtale, ettersom hun er frittalende og sier hva hun mener, samt at pressen var svært interessert i hennes partnerskap med den danske spilleren Camilla Andersen, og senere for at hun er sammen og har barn med den verdenskjente snøbrettkjøreren Terje Haakonsen.

5 DE SEKS UTGAVENE AV SPORTMAGASINET MED MENN PÅ FORSIDEN

Siden vi har fått en gjennomgang av hvordan kvinner fremstilles i Dagbladet Sportmagasinet, er det viktig å ta en nærmere kikk på hvordan menn fremstilles. Jeg har tidligere pekt på hvordan den hegemoniske maskuliniteten historisk har hatt et sterkt bånd til sport, og hvordan flere har pekt på at det er her man finner det fremste idealet for hva det vil si å være mann i vårt samfunn. Innefor idretten skal menn helst være sterke, aggressive, usårbare og i kontroll over sin egen kropp. Det er derfor interessant å se nærmere på hvordan de mannlige idrettspersonlighetene fremstilles, og om den hegemoniske maskuliniteten opprettholdes eller om den på noen måte blir utfordret. Først ut er utgaven med svømmeren Alexander Dale Oen.

5.1 Selvdisiplin og en kropp i kontroll

8. august 2008 er Alexander Dale Oen på forsiden med tittelen: ”Opp fra dypet” med underteksten: ”Vi har fulgt Alexander Dale Oen (23) nådeløse blodslit fram mot OL.” (Se illustrasjon 7).²¹ Bildet er et nærbilde av Dale Oen sitt hode under vann. Han har badehette, svømmebriller, neseklype på og det kommer en luftboble ut av munnen hans. Det kan sies å være et portrettbilde siden han ser i kamera og det er ansiktet hans som er avbildet. Han er likevel avbildet i sitt rette element og i aktivitet. Siden han er en svømmer, er det naturlig å være i vann. Overskriften til den tilhørende artikkelen er: ”Vannskapt”, videre står det: ”Alexander Dale Oen (23) er en av Norges største gullfavoritter i OL. Vår fotograf har fulgt ham Europa rundt det siste halve året.” Det er et bilde over to sider, hvor vi ser Dale Oen i en svømmehall. Han har akkurat stupt og er på vei ned i vannet, og det er fokus på hans langstrakte og muskuløse kropp. I bakgrunnen står det en mann og ser på idet han hopper uti, antakeligvis en annen svømmer eller treningskamerat. Det er tydelig at det er kroppen til Alexander som er i fokus, og selve overskriften har dobbel betydning. Vannskapt spiller først og fremst på ordet ”vanskapt” som betyr at man er (frastøtende) unormalt skapt (Ordnett, 2010b). Her vil det nok ikke være i den betydning av at han er frastøtende, ettersom en muskuløs kropp er et ideal mange menn streber etter. Det handler mer om at han har en kropp som ikke kan sies å være normen for de fleste menn, vi får inntrykket av at både han og hans kropp er noe uten om det vanlige. Dette kommer bedre frem siden de skriver ordet med to n’er, nemlig ”vannskapt”, som i stor grad spiller på at han er en svømmer og skapt for å være i

²¹ Artikkelen er skrevet og fotografert av Daniel Sannum Lauten

vann. Overskriften har dermed en positiv klang, og fremstiller ham som unormalt *talentfull*. Selv om fokuset i all hovedsak er på kroppen hans, blir han ikke seksualisert slik vi ser Gunn-Rita Dahle Flesjå blir når fokuset rettes mot kroppen hennes. Det er en vesentlig forskjell ettersom han er avbildet i aksjon i den idretten han bedriver, og har på seg helt vanlige treningsklær for en svømmer, noe som ikke er tilfellet for forsidebildet av Flesjå. Dette skal jeg utdype mer i kapittel 6.

Neste side består av tre bilder med tilhørende bildetekster. Det to øverste er to portretter av Dale Oen, det til venstre er et bilde som ligner det som er på framsiden av magasinet. Det er tydelig at han er under vann, noe som kommer frem av den blå bakgrunnen og luftboblen som er på vei oppover, samtidig som han har på seg badehette, svømmebriller og neseclupe. Han poserer her smilende og ser rett i kamera mens han er under vann. Det ved side av til høyre, er et portrettbilde av han i en hvit singlet. Her er det ingen smil å spore, bare et alvorlig uttrykk. Disse hverdagene blir på denne måten stilt opp mot hverandre, og ut fra bildene kan man få et inntrykk at Dale Oen er mer lykkelig i vann enn på land. Men med tekstene under bildene kan man lese en annen betydning ut av det. Underteksten til bildet til venstre er: "VÅTT, Sierra Nevada, Spania mai 2008: 2320 meter over havet gjøres de siste forberedelser før OL i Beijing." På venstre bildet står det: "TØRT, Bergen, juni 2008: Mellom treningsamlingene og konkurranser i utlandet, trener og slapper Alexander av hjemme i Laksevåg. Men med over 200 reisedager i året, er han oftere borte enn hjemme." Her kommer det frem at bildene muligens skal illustrere at han ikke er så glad, fordi han må være så mye vekke hjemmefra. Det er tydelig at det krever mye når han har over 200 reisedager i året. Bildet under disse er tatt i et treningslokale, han er i aksjon, han er avbildet i det han hopper og befinner seg i luften. Vi ser to av han, ettersom den ene veggen er dekket av speil. Underteksten gir oss en hint om at han trener på spenst i Trondheim. "SPENST, Trondheim, mars 2008: En toppsvømmer trener mye og variert. Ei typisk treningsuke inneholder over 56 000 meter svømming, styrkeøkter, løping, turn og trening av spenst og bevegelighet. – Man må like å ha det litt vondt om man skal være svømmer, sier Alexander." Det legges vekt på at Dale Oen må ofre mye, ettersom han har mange reisedager i året, samtidig som han må tåle smerte for å se ut som han gjør. Dette støtter opp under tanken om den hegemoniske maskuliniteten, hvor du gjerne skal ofre deg og kroppen din for sporten (Messner 2002:123f).

Det at han må tåle smerte videreføres på neste side hvor vi får se to like store bilder. Det øverste er av Dale Oen, han ligger på det som kan minne om en seng eller massasjebenk, og man ser bare litt av ryggen, ene armen og hodet hans, mens vi ser noen hender som knar på skuldrene. Ansiktsuttrykket sier oss at han ikke har det så godt; han er i smerter. Dette

bekreftes også av underteksten som har tittelen ”SMERTE”. Under er det et bilde hvor vi igjen ser han i en treningssetting, her mens han trener styrke. Neste side har et stort bilde, et mellomstort og et lite, pluss et oppsett over Alexanders treningsuke, i uke 25. Det største bildet er fra verdensmesterskapet for kortbane i Manchester, han sitter langt oppe på tribunen og ser ned på svømmebassenget. Han har ryggen til oss. De to andre bildene er henholdsvis fra når han svømmer, og et hvor vi ser resultattavla med et bilde av ham over. Det at de fleste bildene er tatt i en trenings- eller konkurransesetting er med på å bekrefte hvor mye Dale Oen trener fram mot OL, og bygger opp under hvor slitsomt og fysisk krevende det er å bli en mannlig svømmer i verdenseliten.

Videre i reportasjen har treneren oppsummert Dale Oens OL-forberedelser fra januar til juli, og vi ser flere bilder av ham i ulike treningssettinger. Selv om treneren oppsummerer hvordan de sammen har forberedt Dale Oen til det forestående OL, tillegges ikke treneren i like stor grad æren av hans prestasjoner. Det kommer tydeligst fram av bildene hvor han i mesteparten er avbildet ensom i treningssituasjoner, og det gjør at vi får inntrykket av at Dale Oen må gjennomgå dette *alene*. På de to neste sidene, er det viet plass til seks bilder også hentet fra treningssituasjoner. Side ti har to tre små bilder fra når han var i Spania og trente, og et stort som viser Dale Oen når han trener. Under bildet står det:

STILSTUDIUM, Sierra Nevada, mai 2008: Han sklir lydløst gjennom vannet fra bassengkanten, han blir aldri trøtt, der han mekanisk, tak etter tak, tar seg fram over de blå flisene. Dette har han gjort nesten hele livet. De siste åtte åra har OL i Beijing styrt livet hans. Nå er det bare dager og timer til åtte års forberedelse skal få utløp i teknikk og rå styrke i et kinesisk svømmebasseng. (Dagbladet Sportmagasinet 08.08.2008:10)

Dale Oens kropp fremstilles her som en maskin som mekanisk tar seg fram i vannet og aldri blir trøtt. Neste side er delt opp i to små bilder øverst, og et stort under. Det minste til venstre er et bilde tatt av ryggen hans mens han tar på seg en badehette, og bildeteksten forklarer: ”Det ligger mange timers jobb bak ryggtafva og overkroppen til Norges beste svømmer.” Bildet til høyre viser Dale Oen i det han er på vei opp av bassenget og bildetekster er som følger: ”Nok en bassengøkt er over. Vannet drypper av den muskuløse overkroppen idet Alexander klyver opp av vannet.” Teksten har nesten litt seksuelle undertoner, og kan gi assosiasjoner til kiosklitteratur.²² Det største bildet av Aleksander under det foregående bildet,

²² Kiosklitteratur eller trivallitteratur som det også kalles, er ofte en serie med bøker som selges i nettopp kiosker, bensinstasjoner eller gjennom ukeblad, og som er beregnet for å underholde. De karakteriseres gjennom at de har lav pris, er i serier, retter seg mot jenter og kvinner, klare skiller mellom god og ond, og en tanke om at kjærlighet overvinner alt (Studvest, 19.11.08). En av de mest kjente norske forfatterne er Fride Ingulstad. Den

er av ham når befinner seg i dusjen, og ut i fra teksten får vi vite at det fortsatt er tidlig på morgenen, og at han allerede har trent i to timer.

Hele artikkelen har et veldig dokumentarisk og nøktern preg, med fokus på forberedelsene fram mot OL, og med overvekt av bildebruk. Teksten vi får servert er kun tekst knyttet til bildene, i tillegg til trenerens beskrivelse av hans treningsopplegg fram mot OL. Ved flere anledninger vektlegges kroppen hans, og hvor mye slit han må gjennom for å ha en slik kropp. Dette er et gjennomgående trekk for hele artikkelen, og kroppen hans fremstilles som disiplinert, hvit og muskuløs. Det fremheves at dette er ikke en kropp som er lett å oppnå, og ved at vi får et innblikk i hans treningsrutiner, skjønner vi at her ligger det mange treningstimer og hardt arbeid bak. I Langlands analyse av maskulinitetskonstruksjoner i Sportmagasinet tok han for seg den hegemoniske kroppen. Han så også at det var en hvit, vestlig heteroseksuell kropp som var i kontroll og usårbar, en såkalt hard kropp (Langland, 2007:91). Selv om fokuset nesten utelukkende er på kroppen i bildene, tar ikke dette fokuset vekk fra idretten han bedriver. I stedet gjør denne visuelle vektlegging av kroppen hans med de beskrivende undertekstene, at det bare understrekes hvor hardt arbeid det er å være en profesjonell svømmer.

5.2 Hvor går maskulinitetens grenser?

2. mai 2008 er forsiden som følger: ”Myke hockeykrigere” med underteksten ”På isen er disse fire tøffe, kalde krigere. Hjemme er de snille og romantiske. Nå skal de blø for Norge i Ishockey-VM i Canada.” (Se illustrasjon 8).²³ Det er fire gutter som er avbildet, to av de uten skjorter, mens de to andre har hvite skjorter som er litt åpne slik at man ser litt av brystkassen under. De er oppstilt og har fått to ishockeykøller som rekvisitter. De er ikke i en treningssituasjon eller har på seg treningsklær, selv om de har hockeykøller. Ishockey har tradisjonelt blitt sett på som en veldig maskulin sport, spesielt siden det i kampene er vanlig at utøverne kommer i slåsskamp på isen. Sporten er veldig fysisk, og det er ikke uvanlig at man kan få ganske stygge skader. Disse utøverne som blir fremstilt i Sportmagasinet er store, sterke menn, som bedriver ishockey som blir sett på som en veldig maskulin sport, men ved hjelp av teksten kan vi lese at de på hjemmebane er snille og romantiske. I selve forsidebildet har vi store kontraster. Dette kommer frem gjennom at de har ishockeykøller, og er plassert i

kiosklitteraturen jeg henviser til her er den som kanskje av og til kan kategoriseres som husmorsporno, som ofte har en del mykpornografiske beskrivelser i bøkene.

²³ Artikkelen er skrevet av Kathrine Gundersen og Eivind Skjervum. Foto: Erik Berglund

det som ser ut til å være et industrilokale. Samtidig er de avbildet uten, eller med en utringet hvit skjorte, mens de ser rett i kamera. Tittel preges av at ord som ”tøffe”, ”krig” og ”å blø for Norge”, settes opp mot ordene ”snill” og ”romantisk”. Denne type kontrastering er gjennomgående for hele artikkelen.

På side syv starter hovedsaken med tittel: ”Tid for ømhet – og krig”, og under står det: ”De har utslåtte tenner, avrevne ører og punkterte lunger. Men hockeygutta gråter til filmen ‘Titanic’ og ringer mamma flere ganger i uka.” (Dagbladet Sportmagasinet 02.05.08). Det er et stort bilde over to sider, med en billedtekst: ”Landslagsgutter: Tommy Jakobsen, Mats Zuccarello Aasen, Lars Erik Spets og Per Åge Skrøder er klare til å ofre liv og helse i kampen om poeng mot Slovakia under A-VM i ishockey i Halifax Metro Center i Canada natt til søndag (norsk tid).” Bildet er tatt i det som kan forestille et skittent verksted, de fire ishockeyspillerne har alle på seg dongeribukser, to av dem har bar overkropp mens to har hvite skjorter som er åpne. Alle ser i kamera og foran dem ligger det er norsk flagg og en ishockeyhjelm. Rundt halsen til den ene utøveren til venstre uten skjorte er det ishockeyskøyter som henger ned foran brystet. Den andre uten skjorte har på seg ishockeyhansker. I bakgrunnen er der en mann som ser ut til å holde på med sveising, det kommer i alle fall en hel del sveisesprut opp bak hodet til nummer to fra venstre, Mats Zuccarello Aasen. Selve settingen kan som sagt minne opp et industrilokale eller et verksted, som er arbeidsplasser som vanligvis er dominert av menn. Selve bildet ser veldig oppstilt ut, ettersom de ikke ser ut til å være i en naturlig situasjon, i tillegg til at vi kan se at de alle fire er tydelig klar over kameraets tilstedeværelse, ettersom de ser rett mot oss. I likhet med tidligere bilder av kvinner, er ishockeyutøverne på bildet her både oppstilte og får sitt sportsutstyr som rekvisitter.

Selve overskriften setter alt litt på spissen med en viss humoristisk tone. Ishockey er av mange regnet som en svært maskulin sport; dette er en sport hvor det er vanlig med slagsmål på isen. Ishockeyspillere får en del juling når de spiller, og dette er de fleste inneforstått med og dette settes opp mot at de på hjemmebane er ”myke” – de både gråter når de ser filmen Titanic og de ringer sin mor flere ganger. Den litt humoristiske vrien kommer av at dette kanskje ikke er hva man forventer av en ishockeyspiller, som blir sett på som vanligvis veldig maskulin. Det er slik at de er såpass maskuline i sin sport, at de kan gå utenfor den boksen de er satt i, og tre inn på feminitetens område, uten at noen sette spørsmålstegn ved om de er heteroseksuelle menn eller ikke. Samtidig kan det være at ishockeyspillere generelt er så maskuline, ved at de havner i slagsmål, mister tenner og punkterer lunger, og dermed har de kanskje gått over den grensen som er satt for hva som i

dag er akseptabelt ”maskulint”. Siden maskulinitet er et flytende og tidsavhengig begrep, kan det være at denne typen maskulinitet ikke i like stor grad er akseptert, dermed må det veies opp på en måte, slik at de ikke skal fremstå som *for* rå. Dette gjøres gjennom en *feminisering*, ved å henvise til deres empatiske kvaliteter ved å understreke at de eksempelvis gråter under en trist film, eller ringer sin mor hver dag. Dette er med på å gjøre at de ikke fremstår som maskuline monster.

Neste side er en halv side med bilde av en av landslagsspillerne, Mats Zuccarello Aasen, i aksjon i en duell under en landskamp mot Frankrike. Teksten tar for seg at i dag starter verdensmesterskapet i ishockey i Canada. Sportmagasinet har fremhevet sitatet: ”‘Jeg har vært i Norge lenge nå, og har sett at de norske spillerne har en sterk karakter. Det vil komme godt med.’ George Kingston, assistenttrener.” Videre i artikkelen fremheves det hvordan de norske skal krige og ofre seg i kampene. Sportmagasinet skriver:

De norske hockey-krigerne er klare til å ofre liv og helse i kampen om poeng mot hockeynasjonen Slovakia. Det norske landslaget har fått en knallhard trekning og havnet i det som eksperter betegner som ‘Dødens pulje’ i VM. [...] De norske spillerne har fokuset på Slovakia. Et lag vi kan slå. Men det krever muskler. (Dagbladet Sportmagasinet 02.05.2008)

Ord som blir brukt er altså *å ofre liv og helse*, de spiller i *dødens pulje*, og det påpekes at dette krever *muskler* av de som deltar. Som Messner, Dunbar og Hunt ([2000] 2004:235f) viste i sin studie av amerikansk tv-sport ble de som fremviste aggressivitet og vilje hyllet, mens spillere som gjorde det dårlig gjerne ble forklart gjennom at de manglet nettopp dette. Her ser vi at dette videreføres i Sportmagasinet når det vektlegges hvordan de må vinne gjennom å bruke muskler, og gjerne sette både liv og helse på spill. Sportmagasinet fremstiller denne idretten som så risikofylt at de spiller med livet som innsats.

På side ti og elleve starter intervjuene av de fire ishockeyspillerne, og den første ut er Tommy Jakobsen (37). Spørsmålene som han og de tre andre blir stilt i artikkelen er følgende:

Syv tøffe – Hva er dine tøffeste sider? Dine tøffeste interesser? Din hardeste slåsskamp, takling, noe som har endt i matchstraff? Hvor mange ganger har du sydd, hvor mange armer har du brukket og hvor mange tenner har du slått ut? Hvem er actionhelten din? Fortell en vits? Hva ville du gjort hvis du var forsvarsminister for en dag? **Syv myke** – Hva er dine mykeste sider? Hva er det mest romantiske du har gjort? Når gråt du sist, og hvorfor? Når ringte du sist til mammaen din? Din spesialitet på kjøkkenet? Hvilke filmer blir du rørt av? Hva ville du gjort hvis du var barne- og likestillingsminister for en dag?” (Dagbladet Sportmagasinet 02.05.08)

Teksten med disse spørsmålene og svarene tar omtrent en halv side hver, mens en og en halv side blir viet til bildet av hver enkelt. Dette oppsettet gjelder for intervjuene av alle fire. Selve bildet av Jakobsen er tatt veldig nærme og han ser rett mot oss. Han har på seg den samme hvite skjorten som han hadde på bildet både på fremsiden og tre sider tidligere, og portretteres fra brystkassen og opp med åpen skjorte slik at man ser litt av hårene på brystkassen hans. Han står inntil noe som kan minne om en eldre maskin, den er sølvgrå og har en del rust på seg. I tillegg er det et lite bilde helt nederst under den andre kolonnen med tekst, hvor man ser Tommy Jakobsen i ishockeyutstyr. I intervjuet har alle fått et stort bilde hvor de er avbildet passiv, mens de også har et lite et hvor vi ser de i aksjon i hockeyutstyr. På spørsmålet 'Hvor mange ganger har du sydd, hvor mange armer har du brukket og hvor mange tenner har du slått ut?' svarer Jakobsen:

[...] jeg har tatt korsbåndet i begge knærne, brukket foten to ganger, smadret en lunge slik at den punkterte, noe som var veldig skummelt for da hostet jeg opp blod. Noe av det verste var likevel da jeg fikk ei skøyte i ansiktet som kutta meg opp fra panna og ned til haka. [...] – En annen gang fikk jeg ei skøyte slengt mot meg. Den kappet av meg halve øret slik at det hang og slang. Det er en brutal sport, og man må regne med å få noen smeller. (Dagbladet Sportmagasinet 02.05.2008)

Både Jakobsen og sporten ishockey blir her fremstilt som tøff, men ifølge Jakobsen må man nesten regne med å få noen smeller som dette. For mennesker utenfor ishockey fremstår dette på grensen til å være uforsvarlig, og man kan stille seg spørsmålet om hvorfor noen stiller opp på dette frivillig. Det bygger opp under utsagnet som kom tidligere i artikkelen, hvor det virkelig handler om å ofre liv og helse. Samtidig som Jakobsen er så maskulin at han tåler så mye fysisk smerte som dette medfører, fremheves hans myke sider, vi får vite at han er både snill, omtenksum og flink til å lytte, han ble rørt av filmen 'Schindlers liste' og gråt når sønnen ble født.

På side tolv får Per-Åge Skrøder (29) de samme spørsmålene, og sitatet som fremheves er: "Jeg er ikke så god til å vise følelser, men merket at det presset på når jeg så den filmen." Bildet av Per-Åge Skrøder hvor han står i bar overkropp, han har tatt av skjorten han har på de to foregående bildene, og har nå en svært kjetting rundt halsen, mens ene hånden ser ut til å være inne i en slags klype, slik at det nesten ser ut som han er i håndjern. De neste to sidene er viet Lars Erik Spets (23), som blir portrettert på lik måte som de to andre. På bildet har han en åpen hvit skjorte, portrettert i et industrilokale., mens han holder på en ishockeykølle. Det er mulig å spør hva den gjør der, for den ser ikke ut til å ha noen funksjon. Det er ingenting som kan minne om verken kamp eller en treningssituasjon. Her

blir ishockeykølla bare brukt for å illustrere hva det er han egentlig holder på med, nemlig ishockey. Sitat som blir fremhevet er: ”Jeg savner å være hjemme siden jeg bor borte. Jeg savner å få maten servert.” Siste mann ut er Mats Zuccarello Aasen (20) som også er avbildet uten skjorte, fra livet og opp. Han har på seg krigsmaling i fjeset, hockeyhansker, han holder en vinkelsliper, og har på seg en sveise- eller beskyttelseshjelm. Han ser rett i kamera, og det ser ikke ut til at han bruker disse redskapene. Han ser i stor grad iscenesatt ut, noe som bekreftes ved at han er i bar overkropp som er unaturlig når man bruker et slikt utstyr. Alle redskapene han har, er redskaper som vanligvis forbindes med yrker dominert av menn, men han bruker verken disse eller ishockeykølla, han har i likhet med hvordan kvinnene ofte avbildes bare fått disse som rekvisitter.

Videre svarer alle på de ulike spørsmålene som blir stilt. Lars Erik Spets får, i likhet med de andre, spørsmålet ’Din hardeste slåsskamp, takling, noe som har endt i Matchstraff?’ Han svarer blant annet: ”(...) Jeg takler ofte, men har ikke så mange bragder å vise til ennå. Jeg er jo ganske ung.” Her defineres det å havne i slåsskamp eller få matchstraff som en bragd innenfor denne idretten, noe som gjenspeiler det maskuline idealet ishockey har. Tradisjonelt innefor den hegemoniske maskulinitet vektlegges det ofte at sport er krig, og man skal være tøff og i tillegg ofre kroppen sin for laget (Messner 2002:111-128). Det er med andre ord ingen av disse ishockeykøllene som har problemer med sin såkalte maskuline sider, det er heller mer at de blir *for* maskuline. Dette veier Sportmagasinet opp ved å vise til deres myke sider, slik at de ikke skal fremstå som macho-beist. De er også sexy og myke menn, ikke bare aggressive og voldelige.

Denne artikkelen har flere likheter med hvordan kvinner blir fremstilt, ved at de feminiseres gjennom å vise til det som er ansett for å være feminine sider. Samtidig er de som kvinnene i all hovedsak portrettet som passive og med sitt utstyr som rekvisitter, selv om det skal nevnes at alle har et bilde hver hvor vi ser de i aksjon på banen. Likevel er de iscenesatte bildene i større grad humoristiske enn hva tilfellet er for lignende bilder med kvinner på i mitt analysematerial. Altså er det slik at de tøyser grensen for hva som i dag kan sies å være allment akseptabelt, gjør at de feminiseres for at de skal komme innenfor rammene som er satt av den hegemoniske maskuliniteten.

5.3 Fotball er krig

10. oktober 2008 er tittelen ”Skottland-Norge i morgen” (Se illustrasjon 9).²⁴ Selve bakgrunnen er et litt av det skotske flagget (et hvitt kryss over en blå bakgrunn). I forgrunnen ser man antydning til skotsk natur, og oppe på dette gresset står tre mennesker. Det er tre kjente fotballspillere, Thomas Myre, Vidar Riseth og Arild Stavrum, som tydelig har fått sine hoder manipulert på noen kropper med skotsk- eller vikinginspirerte kostymer. Over den til venstre står det ”Jeg er optimist og satser på 2-1 til Norge. Thomas Myhre”. Over den i midten står det ”Jeg tror det blir uavgjort. Vidar Riseth”, på den til høyre står det ”Jeg tipper skotsk seier 2-1. Arild Stavrum”. Den midterste personen står med et sverd, og med det har han spiddet en fotball.

Inne i artikkelen er det et bilde over to sider hvor elleve tidligere fotballproffer har fått hodene sine manipulert på kropper som har den tradisjonelle skotske drakten kilt på seg, med unntak av Dan Eggen som har fått hodet sitt manipulert på en sau. De er plassert i det som kan sies å være klassisk skotsk natur, og de har til og med fått manipulert inn fotballer, mål, en hodeskalle med vikinghjelm, og det som kan sies å være en illustrasjon av det kjente sjøuhyre Lock Ness. Tittelen er: ”Nordmenn for sin kilt – Sekkepiper, whiskey og harde taklinger: Elleve tidligere fotballproffer tror morgendagens møte med Skottland kan bli brutalt for Åge Hareides menn”. På de to neste sidene av artiklene har alle disse elleve fått de samme spørsmålene; ”1. Hva er ditt beste fotballminne fra Skottland? 2. Hva er det verste med Skottland? 3. Hva blir resultatet i morgen?” Inne i artikkelen har de skilt alle fra det første bildet, ved siden av hver person står svarene på spørsmålene.

På bildet blir alle de stereotype tingene man forbinder med Skottland brukt for å illustrere denne kampen, og elleve fotballspillere med tilknytting til Skottland blir brukt som tippeeksperter før den store kampen. Fotball har lenge vært den ledende sporten i Norge, og vært et av de fremste stedene hvor den hegemoniske maskuliniteten har fått utfolde seg. Det legges vekt på at det er *harde taklinger* i vente for spilleren, samt at møte med Skottland kan bli *brutalt*, i tillegg til at det gjennom bruk av illustrasjoner som vikinghjelm og hodeskaller skaper en forbindelse til at dette her blir krig. Bruken av krigsmetaforer, samt vektlegging av at dette blir brutalt og at man har harde taklinger i vente, er noe vi kjenner igjen fra dekning av mannlige idretter. Flere av punktene hos Messner (2002:111-128) fra når han snakker om *The Televised Manhood Formula*, som på mange innebefatter den hegemoniske maskuliniteten, går på nettopp det at *sport er krig*, samt at skal ofre *seg for laget*, og man skal

²⁴ Artikkelen er skrevet av Eivind Skjervum og Pål Marius Tingve. Illustrasjon: André Martinsen

”vise litt stake”, altså være tøff. Dette fører meg over til utgaven av Sportmagasinet med en av norsk fotballs sentrale personer de siste tiårene, Nils-Arne Eggen.

5.4 Nils-Arne Eggen - fotballens mester

23 mai 2008 er Nils-Arne Eggen på forsiden, med tittelen ”Eggens betroelser”. Videre står det ”Nils-Arne Eggen (67) om sitt nye liv, broren som ble borte, sønnen Knut Torbjørn, kona Karin, Rosenborgs fall, Eirik Hamrén og interessen fra Liverpool.” (Se illustrasjon 10).²⁵ Eggen er tidligere trener for en av nordens største fotballklubben Rosenborg, som har hatt stor suksess i norsk fotball, og vakt oppsikt internasjonalt gjennom deltakelse i den prestisjetunge turneringen *Champions League*. Reportasjen inne i magasinet har tittelen ”Mesteren”, og videre står det: ”Nils-Arne Eggen (67) er egentlig ikke så fotballinteressert og synes han har fått for mye ros. Men han drømmer fortsatt om Rosenborg.” Han er avbildet over to sider, hvor han står med ryggen til oss på en strand, med hendene på ryggen mens han tilsynelatende ser utover havet. Dette kan minne om en tenkers posisjon, altså at Eggen står og tenker på et eller annet. Han fremstilles litt som ”fotballens far” med svar hva som eksempelvis har gått galt i Rosenborg, og fremstår som en person med stor innsikt. Han blir jo også beskrevet allerede i tittelen som ”mesteren”, noe som også gjenspeiler at han har blitt (serie)mester med Rosenborg hele 11 år på rad. I artikkelen er det bilder fra Spania hvor han tilbringer mye av tiden om vinteren, samt eldre bilder fra når han var ung og fra hans tid som trener for Rosenborg. Teksten tar blant opp en diskusjon omkring hva som har gått galt i Rosenborg etter at han forlot trenerposisjonen, samt hvilken innflytelse han i ettertid har hatt fra sidelinjen.²⁶ Nils-Arne Eggen er ikke selv en idrettsutøver, men trener, og er det jeg vil karakterisere som en idrettspersonlighet. Dette, samt at han har blitt enn eldre mann, gjør at han heller ikke i like stor grad avbildet i aktivitet. Han har ikke en idrettsutøvers kropp, og på et av bildene ser vi at han røyker, noe som fremhever at han ikke står for et sunnhetsideal. Men gjennom at hans prestasjoner blir vektlagt og hvordan han fremstilles i artikkelen som en vis mann med svare på det meste, presenteres han heller som mannen som står *bak* den sportslige suksessen.

²⁵ Artikkelen er skrevet av Bernt Jakob Oksnes. Foto: Erik Berglund

²⁶ Nå viser det seg at hans drømmer går i oppfyllelse, Eggen kommer nemlig tilbake som trener i Rosenborg for en kort periode mot slutten av sesongen 2010.

5.5 Mister Cool

31 oktober 2008 var forsiden viet til Sven-Göran Eriksson med tittelen ”Hjemme hos Svennis” med underteksten: ” Sven-Göran Eriksson (60) åpner dørene og snakker om fotballivet i Mexico, kvinnehistoriene, telefonene til mamma, de engelske tabloidene og VM i 2010.” (Se illustrasjon 11).²⁷ Eriksson er avbildet sittende i en hvit sofa, lenende mot kamera, og et blick rettet mot oss. Bildet og artikkelen kan minner om et slags ”hjemme hos”-reportasje som man ser i ulike ukeblader, hvor man gjerne viser hjemmet sitt og i tillegg gjerne snakker ut om saker som har skjedd i livet den siste tiden. Artikkelen gir ifølge Sportmagasinet, et eksklusivt innblikk i den nye hverdagen til den tidligere fotballtreneren til Englands landslag, som nå trener for Mexico.²⁸ Hovedsaken starter på side åtte med tittelen: ”Fotball-gringo”, og under står det: ”Svennis tror han tar Mexico til VM i 2010. Men straffemarerittet England-Portugal sitter fortsatt i kroppen.” Gringo er i Sør-Amerika brukt som et ord om hvite, spesielt britiske og amerikanske, turister og kan i noen tilfeller være nedsettende (Ordnnett, 2010a). Et bilde over to sider viser Eriksson i det han får klippet håret av en kvinne. Han sitter på et bad, i det vi kan gå ut fra er hans egen leilighet, og ser tankefullt ut i luften. Badet har en lysekroner og det som ser ut til å være vegger og plater med marmor, og det gir et inntrykk av å være ganske så eksklusivt. Eksklusivt både med tanke på interiøret, samt at han har råd til å ha en egen personlig frisør som kommer hjem til han for å klippe håret hans. I artikkelen er det viet åtte sider til intervju og bilder av ham. Neste side har et bilde av Eriksson i dress, stående på en litt slitt gate i Mexico. I Mexico er det store kontraster mellom fattig og rik, noe dette bildet på mange måter bygger opp under ved at man plasserer en hvit mann i dress i en slitt gate. Dette inntrykket av at han lever i luksus forsterkes jo mer vi leser; vi får vite at han flyr i privatfly når han skal se kamper, spiser på gode restauranter, har egen personlig sjåfør og butler, og skal få seg en skuddsikker bil. Det legges likevel vekt på at det ikke alltid har vært sånn, han sier han vokste opp under adskillige mindre luksuriøse kår i Sverige.

Bildene av ham er i stor grad dokumentariske. På et bilde er han avbildet under trening, mens han ligger på en gymball og ser rett fram, over kamera. Billedteksten forteller oss at han har et eget treningsstudio i leiligheten sin, og at han trener regelmessig. På samme side er han også avbildet idet han får legesjekk, hvor vi får vite at de sjekker en mistanke om blodpropp. I

²⁷ Artikkelen er skrevet og fotografert av Torbjörn Selander

²⁸ På det tidspunktet Dagbladet Sportmagasinet ble utgitt var Sven-Göran Eriksson fortsatt landslagssjef for Mexico, men fikk april 2009 sparken på grunn av manglende resultater i kvalifiseringen fram mot verdensmesterskapet.

tillegg er han avbildet når han er på treningsfeltet, samt når han sitter og følger med på en fotballkamp, noe som er en naturlig del av jobben hans. Sportmagasinet tar også opp hvordan han ofte dukket opp i den britiske tabloidpressen blant annet med historier fra ulike kvinner han skal ha hatt relasjoner til. Inntrykket som skapes av Eriksson om at han er en sjarmør, blir bekreftet når Sportmagasinet er med ut på middag: ”Sistnevnte blir snart sjarmert av den svenske gentleman, som skyver stolen inn under henne, og som så raskt er blitt dyktig til å snakke spansk. Mens han er på toalettet, vil hun vite hvordan man sier ‘jeg elsker deg’ på svensk.” Videre skrives det: ”Fotballtreneren er ikke bare kjent for sine damebekjentskaper, han omgir seg også med mange kjendiser.” Dette kan settes i sammenheng med det Tolvhed (2008:136ff) kalte fremveksten av en playboymaskulinitet på begynnelsen av 1960-tallet, hvor det stadig ble lagt mer vekt på utseende og kvinnehistorier. Et godt eksempel på den nye typen stjerne som vokste frem på 1960-tallet er fotballspilleren George Best. Han hadde langt hår, ikke ulikt popikonene fra The Beatles, var opptatt av å ha moteriktige klær og var ofte å finne på utesteder, noe som skilte seg fra den mandige arbeiderklassestjernen man hadde sett tiåret før (Dahlén 2008a:399, Whannel 2002:111ff). Videre pekes det på hvordan magasinet Playboy på denne tiden stod for en ny, ung og selvstendig maskuliniteten som handlet om seksuell frihet, fest, raske biler og luksus (Tolvhed 2008:137f). Dette har bare videreutviklet seg frem til i dag, og Eriksson, eller ”Mister Cool” som vi får vite av Sportmagasinet at han kalles, fremstår på mange måter som en selvstendig mann opptatt av luksus, kvinner og en tilværelse som kjendis.

5.6 Er sjakk idrett?

Utgaven med Magnus Carlsen på forsiden kom 19. september 2008 og hadde følgende overskrift ”– Jeg ser på meg selv som en idrettsutøver” med underteksten ”Sjakkgeniet Magnus Carlsen (17) er klar i sin tale. Men hører sjakk hjemme i idretten? Sportmagasinet har lett etter svaret.” (Se illustrasjon 12).²⁹ Carlsen er avbildet mens han sitter over et sjakkbrett. Man ser en annen person på andre siden av bordet, og der er to forskjellige flagg, et norsk og et ukrainsk, som kan fortelle oss at dette bildet mest sannsynlig er hentet fra en kampsituasjon.

På side 10 starter hovedsaken med tittelen ”Er dette idrett? – etter ti dager i Bilbao var sjakkgeniet Magnus Carlsen fysisk og psykisk utslitt”. Dette illustreres med et stort bilde av

²⁹ Artikkelen er skrevet av Eivind Skjervum. Foto: Hans Arne Vedlog og Erik Berglund

Carlsen som står ovenfor et bord med sjakkbrett og ser ned på brikkene, mens en annen sitter ved bordet og holder hendene sine til hodet. Ut fra bildet kan vi lese at dette er Magnus Carlsen mot Vasili Ivanchuk, ettersom det er klistret merker på siden av bordet med navn og land på. De to neste sidene settes ski og sjakk opp mot hverandre visuelt. På den ene siden er Bjørn Dæhlie avbildet etter han hadde gått i mål og tatt OL-gull på femmila i Nagano i 1998, på den andre siden sitter Carlsen ved et sjakkbord, mens motstanderen hans står litt bortenfor i lokalet. Sportmagasinet skriver også under bildet av Dæhlie: ”Kontrasten er stor til Bilbao og Magnus Carlsen, men også Magnus går ned flere kilo i kroppsvekt under en turnering.” Her må det legitimeres at dette er fysisk arbeid, og det gjøres gjennom at Sportmagasinet påpeker hvordan Carlsen tar av mange kilo under turneringer, som et bevis på at det han driver med er slitsomt, ikke bare psykisk, men også fysisk. I teksten settes også Dæhlie og Carlsen opp mot hverandre, Dæhlies prestasjon blir beskrevet med ord som smerte, oppvisning i kraft, styrke og mental råskap, og Sportmagasinet fremhever at dette har blitt hyllet som tidenes norske idrettsprestasjon. Deretter beskrives det hvordan sjakkspillerne tar den korte turen fra hotellet til sjakkarenaen i bil, og at de stiller antrukket i dress når de skal ha kamp. Sportmagasinet stiller etter hvert spørsmålet som hele saker omhandler; er dette idrett? Dette spørsmålet stilles ulike personer innenfor idretts- og sjakkmiljøet. Simen Agdestein, som er stormester i sjakk og nå lærer på Norges toppidrettsgymnas (NTG) sin sjakklinje, svarer først. Han har selv bakgrunn fra fotball, og mener bestemt at dette har hjulpet han til å bli bedre i sjakk. Derfor trener ikke de som går på sjakklinja bare på sjakk men har også obligatoriske økter med fysisk trening.

Sportmagasinet viser videre til kampen om VM-tittelen mellom Garry Kasparov og Anatoly Karpov i 1984 som varte i fem måneder, hvor Kasparov til slutt gikk seirende ut av, og det pekes på at han var i mye bedre fysisk form enn sin motstander. Dette begrunnes med sitat fra treningseksperter Johan Kaggstad, som peker på at forskning viser at god fysisk form bedrer konsentrasjonen. Det vises også til at sjakk har hatt et dopingproblem, som mange andre idretter, hvor man dopet seg for å holde konsentrasjonen oppe i lange sjakkparti. Videre har de hentet inn Lars Monsen, best kjent for sine program som omhandler harde ekspedisjonsturer, som mener bestemt at sjakk er idrett fordi man blir både fysisk og psykisk utslitt. Han sammenligner situasjonen som oppstår når man tror man har kontroll i sjakk og motstanderen plutselig gjør et trekk man ikke hadde forutsett, med situasjonen du opplever når du møter en bjørn i villmarka. I begge situasjoner er det, ifølge Monsen, viktig å beholde roen og blokkere ut negative tanker. Her sammenlignes altså noe så maskulint som å møte en bjørn i villmarka med å spille sjakk, for å begrunne hvorfor det er en idrett. Innimellom

diskusjonen av om sjakk er idrett eller ikke, beskrives det hvordan Carlsen gjør det i turneringen i Bilbao, han taper en kamp og man finner ut at han ikke er spesielt glad i å tape, og vil helst ikke svare på spørsmål. Dagen etterpå får de Carlsen i tale, og han sier at han mener han selv er en idrettsutøver, selv om han påpeker at dette ikke er noe som opptar han. Videre kommer Sportmagasinet frem til at det er et definisjonsspørsmål, og spør rektor ved idrettshøgskolen, Sigmund Loland, som har skrevet en del om idrettsfilosofiske spørsmål. Han svarer at ut fra allmenn norsk språkbruk har idrett noe med kroppsutfoldelse å gjøre, noe sjakk mangler, men peker likevel at i Øst-Europa er sjakk definert som idrett. Tidligere proffsyklist Atle Kvålsvoll fra Olympiatoppen mener at for ham er ikke sjakk idrett på bakgrunn at det ikke handler om det fysiske, men mer om det mentale og psykiske. Generalsekretær i sjakkforbundet, Dag Danielsen, er uenig, og mener sjakk er fysisk mer anstrengende enn å løpe 5000 meter, noe han kan bekrefte fordi han drevet med begge deler. Her kobles idrett i stor grad sammen med fysisk utfoldelse, og uenighet i hvordan man bruker kroppen sin fysisk gjør at man ikke er enig om sjakk bør karakteriseres som idrett eller ikke. Er mental påkjenning som gir utslag i fysisk utmattelse nok til at man kan kalle det idrett? Sjakkspillere har ikke tradisjonelt blitt sett på eller definert som spesielt maskuline. Nå skal jeg ikke gå videre inn på en diskusjon hvorvidt det er idrett eller ikke, jeg kan bare peke på at sjakk er en konkurranse som har sitt fokus på mentale prosesser, og det at sjakk ofte tilknyttes mennesker med høy intelligens, kan sies å gjøre at koblingen til det fysiske slitet ved sjakk ikke har blitt fremhevet. Mens sjakk har fokus på det mentale, har andre idretter først og fremst fokus på de fysiske anstrengelsene det er å bedrive de idrettene, selv om de fleste idretter også krever en form for mental styrke. Dette, samt at mange sjakkspillere ikke har kropper som fremviser det vi tradisjonelt tenker på som en idrettsutøvers kropp, kan være med på at sjakk ikke faller innenfor hegemoniske maskuliniteten, og derfor møter de som ønsker å definere det som en idrett en del motvilje.

6 HVA ER FORSKJELLENE OG LIKHETENE I FREMSTILLINGEN AV MENN OG KVINNER?

Jeg har tatt for meg hvordan de tolv utgavene fremstiller kvinner og menn ved å vektlegge hvilket syn av feminitet og maskulinitet som kommer frem i Dagbladet Sportmagasinets

dekning. Jeg ønsker nå å gå enda nærmere inn og peke på hvilke likheter og ulikheter vi finner i dekning av kvinner og menn i Dagbladet Sportmagasinet. Først vil jeg se nærmere på hvilket fokus de ulike artiklene har, før jeg peker hvordan de kvinnelige og mannlige utøverne har blitt avbildet i mitt materiale, før jeg avslutningsvis vil se nærmere på i hvilken grad disse tolv utgavene er med på å bekrefte eller utfordre de hegemoniske tankene rundt feminitet og maskulinitet.

6.1 Hvilket fokus har artiklene?

Hos stavhopperen Cathrine Larsåsen så vi at det ikke ble fokusert så veldig på selve treningen i artikkelen, mye av det som ble fremhevet var trivielle saker som omhandlet forhold utenfor idretten. I tillegg la både sportsjournalisten og hun selv vekt på sine feminine trekk. Det ble viet stor plass til hennes interesse for klær og hår, og det faktum at hun var opptatt av at hun til vanlig ikke så ut som en idrettsutøver. I forbindelse med at treningen gjorde slik at hun fikk muskler og stor overkropp, var det viktig å fremheve at hun var opptatt av være det hun selv kalte ”jentete”. Som jeg pekte på viderefører dette den hegemoniske tanken som Tolvhed (2008:196f) så allerede eksisterte i mediedekningen av kvinner i sommer-OL i 1964, om at det er problematisk at kvinner har *for* definerte muskler, for med det fremstår de som ukvinnelig. I og med at muskler er nødvendig for å gjøre det godt innenfor idrett, blir den medierte idrettsdiskursen hvor mannen er normen dermed videreført.

Videre så jeg at i artikkelen om Brækhus ble det lagt stor vekt på at hun var en ensom kvinne blant menn i den tyske boksestallen Sauerland. På denne måten blir det i denne artikkelen bekreftet at i stor grad er denne type idretten dominert av menn. Som en av få kvinnelige boksere, må ut av Norge og til Tyskland og trene med menn, for at hun skal bli god. Igjen blir det fremstilt slik at man får bekreftet at det fortsatt er menn som er normen, og Brækhus som er unntaket.

I artikkelen om Gunn-Rita Dahle Flesjå har Dagbladet Sportmagasinet fulgt henne i forberedelser fram mot olympiske leker, og setter i stor grad søkelyset på hvordan hun trener for å komme i form til det rette tidspunktet. Det legges også vekt på at hun året før hadde møtt veggen, fordi hun hadde gjennomgått et fysisk hardkjør mens det viste seg at kroppen var syk. Artikkelen i Dagbladet Sportmagasinet tar oss med på Flesjå sin vei tilbake i form. I selve artikkelen vektlegges hennes mann, som også er hennes trener, store deler av æren. Han var en av de som hjalp henne til å finne vilje til å satse på nytt, samt at Sportmagasinet fokuserer

på hvordan de nesten er en og samme person og kropp. Det er ikke Gunn-Rita som taper eller vinner, det er *de*. I likhet med Brækhus så fremheves det at Flesjå er eneste kvinne blant menn. Flesjå er en del av det beste terrengsykkellaget som utenom henne består av menn, noe som igjen er med på å vise at og i terrengsykling, som i boksing, virker det som om det er menn som er normen, og kvinnene må trene med de for å bli god. Til tross for at det fremstår som mannsdominert verden, og det faktum at hennes mann vektlegges mye av æren, ser vi både gjennom bildene og teksten at her ligger det mange timer med trening og fysisk slit til grunn. Hennes fysiske slit for å åpne sportslige prestasjoner blir dermed ikke usynliggjort, som man ofte har sett eksempler på tidligere, noe som er med på å utfordre den hegemoniske feminiteten. Likevel finner vi en kontrast i dekning av henne som idrettsutøver, når hun på fremsiden blir avbildet passiv og halvnaken. Som jeg skal utdype senere så er det med på å flytte det fokuset som er på anstrengelse og arbeid, over på kroppen hennes. Dette er i tråd med hvordan vi har sett kvinner tradisjonelt har blitt behandlet innenfor sportsjournalistikken.

I utgavene hvor Anette Sagen og Christina Vukicevic har forsiden fokus på henholdsvis hva Sagen ønsker av en mann, og det faktum at Vukicevic ikke ønsker å ha barn enda. Begge deler har lite å gjøre med deres sportslige prestasjoner, men er uttalelser de har kommet med i forbindelse med intervjuet vi finner inne i magasinene. Begge to er unge fremadstormende kvinner som har oppnådd mye på kort tid på idrettsarenaen, men det som vektlegges på fremsiden er altså ikke av sportslig karakter. På mange måter er det det trivielle som blir fremhevet, samtidig som de på en og samme gang blir feminisert i form av at det handler om hva Sagen ønsker av en mann, og om familiære saker i Vukicevic sitt tilfelle. Mia Hundvin får lov til å kommentere sportslige tema, og selv om det fortsatt er slik at sportsjournalistikken er dominert av menn, så utfordre Hundvin likevel tanken om at sport en et sted hvor det er mennene som er de som får lov til å kommentere idretten fra sidelinjen.

Hos Alexander Dale Oen og hans utgave er det i all hovedsak fokus både visuelt og tekstlig på trening og hvilke enorme anstrengelser han må gjennom frem mot OL, han og da spesielt hans kropp fremstilles på et punkt i mitt material som en maskin. Når det gjelder utgaven med de fire ishockeyspillerne, legges det opp til en kontrastering som man ser allerede på forsiden og som fortsetter gjennom hele artikkelen. Vi sitter igjen med inntrykket av at ishockey er beinhardt, og man må ofre både liv og helse hvis man holder på med denne sporten. Samtidig blir de menneskeliggjort ved at det fremheves at de også har myke sider. Etter å ha lest disse to utgavene sitter man igjen med et inntrykk om at man må ofre mye for å bli god i disse idrettene, og at det fysiske slitet de må gjennom nesten er umenneskelig. Spesielt utgaven av Dale Oen fremviser en kropp i kontroll, og bekrefter på mange måter den

hegemoniske maskuliniteten hvor idealet er en disiplinert og maskulin kropp. Utgaven med hockeyspillerne fremviser et maskulint bilde som går for langt i forhold til den hegemoniske maskuliniteten, og de feminiseres i stor grad for at de ikke skal fremstå for rå. Dette viser at den maskuliniteten ishockey tradisjonelt står for er en maskulinitet som har gått for langt i forhold til den diskursen vi har i dag, og at den må dermed forhandles for at vi skal akseptere den.

Utgaven som kommer før kvalifiseringskampen mellom Skottland og Norge fremhever alle de stereotypiske tingene man forbinder med Skottland, samtidig som man har hentet inn ulike fotballspillere som har eller har hatt tilknytning til Skottland, og latt de tippe resultatet. Det fremheves hvordan det kommer til å bli brutale taklinger og bruk av illustrasjoner som vektlegger krig. Dette viderefører den tanken om sport, og da spesielt fotball, som et sted hvor maskuline verdier settes høyt.

De tre resterende utgavene menn går ingen av de direkte på idrettsutøvere. Nils-Arne Eggen er tidligere trener for fotballklubben Rosenborg, og selv ikke aktiv i form av noe idretten. Fokuset hos han ligger på hva som har skjedd i Rosenborg siden han sluttet som trener, og hva han mener har gått galt og hva som bør gjøres. Han fremstilles som en mester, både i form av sine prestasjoner som trener og i form av at han har svar på det meste. Utgaven om fotballtreneren Sven-Göran Eriksson og fokuserer på tiden han hadde i England, og hans forhold til tabloidpressen og alle kvinnehistoriene. Det fokuseres videre på hans nye trenerkarriere i Mexico, og det luksuslivet han lever der. Vi får et inntrykk av at han lever det gode liv, og er opptatt av status og kvinner. På mange måter passer han inn i den Tolvhed (2008:136ff) kalte for playboymaskulinitet som vokste frem på 1960-tallet, som stod for en selvstendig og seksuell frigjort maskulinitet, gjerne blandet med et større fokus på utseende og luksus. Det utenomsportslige fikk stadig mer rom, noe vi ser igjen altså hos Eriksson i dag. Dette viser jo på mange måter at det ikke er en type maskulinitet som eksisterer, det har i den senere tid åpnet opp for flere typer maskulinitet.

Utgaven med Magnus Carlsen på forsiden handler i stor grad om hvorvidt sjakk kan defineres som idrett eller ikke, og setter fokus på om det fysiske aspektet ved sjakk oppfylles eller ikke. Fokuset hos de mannlige utøverne er i større grad på de fysiske anstrengelsene idrettene deres kreves, spesielt hos Dale Oen og hos ishockeyspillerne. Hos Larsåsen blir treningen veldig tonet ned, og fokuset er på trivielle og gjerne utenomsportslige saker. Det samme gjelder i stor grad for Anette Sagen og Christina Vukicevic. Til tross for at utgaven med Gunn-Rita Dahle Flesjå i stor grad fokuserer på henne og mannen og hvordan de sammen skal få henne i form, blir likevel hennes fysiske slit fremhevet, både i form og tekst

og bilde inne i artikkel, til tross for at fokuset på forsiden er helt og holdent på kroppen hennes. Hos Brækhus blir fokuset på treningen i større grad usynliggjort i teksten, men på bildene legges det mye mer vekt på det fysiske.

6.2 Hvordan avbildes de mannlige og kvinnelige utøverne?

Tar vi utgangspunkt i de tolv utgavene fremstilles kvinner passivt på fem av de seks forsidenene. Den eneste som skiller seg ut er Cecilia Brækhus, som er portrettert mens hun er på vei til å treffe motstanderen i hodet med boksehansken. Hun fremstilles som aktiv og i aksjon i en idrett som lenge har vært sett på som en idrett for menn. Dette videreføres i stor grad i bildene inne i artikkelen, hvor vi ser flere bilder hentet fra den samme boksekampen. Måten hun er avbildet gjør at muskler og styrke vektlegges, og vi ser at dette blir brukt aktiv i idretten hennes. Brækhus sitt fysiske slit blir dermed ikke usynliggjort, og hun fremstår som en idrettsutøver. Dette utfordrer denne tanken om den hegemoniske feminiteten som jeg har snakket om tidligere, hvor kvinner ofte avbildes som passive, og hvor det fysiske arbeidet de har gjennomgått usynliggjøres. Gunn-Rita Dahle Flesjå har den forsiden i mitt analysemateriale som aller fremst bekrefter den tanken om at kvinner først og fremst er seksuelle objekter. Der er det den halvnakne kroppen hennes som er i sentrum, og som flytter fokuset vekk fra hennes idrettsprestasjoner. Det kan jo være interessant å se at Dagbladet Sportmagasinet plasserer dette bildet på forsiden, mens bildene på innsiden i mye større grad fremhever det arbeidet hun nedlegger for å komme seg i form igjen. Sportmagasinet viderefører derfor tanken om at hvis kvinner skal være interessante i et medieperspektiv er det ikke nok å vise til deres idrettsprestasjoner, man må rette fokuset mot kroppene deres. Slik jeg ser det blir Flesjå, i likhet med Isabelle Gulldén som jeg nevnte i sitatet innledningsvis, først fremst fremvist som et heteroseksuelt objekt, deretter som idrettsutøver.

De resterende fire forsidenene med Cathrine Larsåsen, Anette Sagen, Christina Vukicevic og Mia Hundvin er alle hva jeg vil karakterisere som passive forsider. Både Sagen og Vukicevic fremstilles ganske likt, med det jeg vil kalle klassiske portrettbilder med fokus på ansiktene deres, hvor de smiler og ser rett i kamera. På forsiden med Larsåsen ser vi henne og Isinbajeva er oppstilt med den staven de bruker i sin idrett. Det legges dermed mer vekt på at de er attraktive kvinner, enn det legges vekt på at de er idrettsutøvere, noe som bare blir ytterligere understreket når tittelen hos Larsåsen er ”Stilige med staven” (Dagbladet Sportmagasinet 09.05.2008). Dette forsterkes også av titlene på forsiden til Sagen og Vukicevic som begge har med alt annet enn sport å gjøre. Denne typen avbildning gjør at

Dagbladet Sportmagasinet bare viderefører måten kvinner historisk har blitt avbildet som passive og attraktive, mens menn oftest avbildes i den idretten de utøver (Tolvhed 2008:163, Duncan 1990 i Bernstein 2002:420).

Av de seks utgavene med menn på forsiden er det bare to av de som fremstilles som i aktivitet. Det er utgaven med Alexander Dale Oen på forsiden, og utgaven med Magnus Carlsen. Dale Oen er fremstilt med hodet under vannet, og har på seg det som er naturlig for en svømmer, nemlig badehette, svømmebriller og neseclupe. Carlsen til gjengjeld er avbildet mens han sitter og ser ned på sjakkbrettet, et bilde som ser ut til å være hentet fra en kampsituasjon. Videre avbildes både Nils-Arne Eggen og Sven-Göran Eriksson i portrettbilder, noe som antakeligvis har med at ingen av dem er idrettsutøvere, men trenere og dermed ikke er i aktivitet på samme måte som en idrettsutøver. I tillegg har vi den manipulerede forsiden av de tre fotballpersonlighetene som tipper seier, uavgjort eller tap til Norge. Den siste forsiden er den med de fire hockeyspillerne på, og er den som vekker mest oppsikt i mitt materiale. Her fremstilles som passive, med lite klær og med sportsutstyret sitt som rekvisitter, noe som generelt har vært en type avbildning man har sett av kvinnelige idrettsutøvere. Dette videreføres også i artikkelen, hvor vi finner lignende bilder av hver enkelt. På bildene er de enten uten eller med en oppkneppet hvit skjorte, som gjør at fokuset blir rettet mot kroppene deres på bildet. Jeg vil si at de seksualiseres visuelt, men det gjøres på en litt annerledes måten enn hva tilfellet er hos Flesjø. På disse bildene gjøres det i større grad med humor, noe som fremheves spesielt gjennom teksten som konstant fremhever kontrasten mellom hvor brutale de er på banen og hvor snille de er utenfor. Bildene er i seg selv en kontrast til hvordan man normalt pleier å se ishockeyspillere bli portrettert, noe som gjør at det får et humoristisk aspekt.

Utgaven med Dale Oen er først og fremst visuell og har minimalt med tekst hvis man ser bort i fra det som skrives under bildene. Det er i likhet med Flesjø sin fremside et stort fokus på kroppen til Dale Oen. Likevel vil jeg si at det skiller seg fra hvordan Flesjø blir portrettert, og er mer likt hvordan Brækhus fremstilles visuelt. Selv om fokuset er på kroppen til Dale Oen er det ikke noe unaturlig over dette. Han driver med svømming hvor man normalt har veldig lite klær på, og hvis man skal dokumentere hans trening gjennom bilder, vil kroppen hans komme i fokus. Måten han avbildes gjør også fokuset kommer på kroppen og musklene hans, og i samspill med bildetekstene fremheves det hvor mye slit han gjennomgår. Bildene blir dermed en slags dokumentasjon på hvor hardt han arbeider, mens teksten bare understreker det. Mens Flesjø blir avbildet i det hun har kommet ut av dusjen, er Dale Oen på et sted i materialet mitt avbildet mens han fortsatt er i dusjen. Forskjellen mellom disse

bildene klargjør på mange måter hvordan fokuset på kropp er helt ulikt. Bildet av Flesjø er for det første tatt mye nærmere enn det av Dale Oen. I tillegg holder Dale Oen hendene foran ansiktet og under teksten leser vi følgende:

”UTSLITT, Sierra Nevada, Spania, mai 2008: Trening i over 2000-meters høyde tar på når klokka har akkurat passert ni om morgenen. Alexander har allerede trent i to timer. Enda to treningsøkter gjenstår fortsatt før dagen er over” (Dagbladet Sportmagasinet 08.08.2008).

Mens bildet hos Dale Oen blir en dokumentasjon av hvor hardt han trener, blir fokuset på kroppen hos Flesjø med på å usynliggjøre det arbeidet og timene med trening hun nedlegger.

6.3 I hvilken grad bekreftes eller utfordres de hegemoniske tankene om maskulinitet og feminitet?

I mitt materiale vil jeg si at kvinner blir i stor grad marginalisert basert på det faktum at bare seks av de tjuesyv utgavene har kvinner på forsiden. Ved at Sportmagasinet vektlegger menn og maskuline idretter, og undergraver kvinners prestasjoner, videreføres tanken om idrett som en maskulin institusjon, og på den måten opprettholdes diskursen.

På mange måter viderefører Dagbladet Sportmagasinet måten kvinner tradisjonelt har blitt portrettert på innenfor den medierte idrettsdiskursen, ved å feminsere, seksualisere og usynliggjøre idrettsprestasjonene deres. Samtidig så ser man også at den i enkelte tilfeller utfordres. I Sportmagasinet vil jeg si at spesielt Brækhus blir avbildet ulikt fra hvordan vi er vant til å se kvinner blir fremstilt.³⁰ Hun har en mørk muskuløs kropp, og blir i sin artikkel avbildet som aggressiv og sterk. Dette utfordrer tanken om kvinner som passive og veike, og til tross for at Brækhus sine mannlige hjelpere vektlegges, fremstilles hun som en kvinne i kontroll over sin kropp og sport. Dette viser at den hegemoniske feminiteten utvider og forandres stadig. Blant annet peker Messner (2002:102) på hvordan Williams-søstrene, Serena og Venus, som begge er store internasjonale tennisstjerner, har vært med på dette. I form av deres hudfarge og muskuløse kropper har de vært med å utfordre dagens tanker om hva feminitet og skjønnhet er.

³⁰ Som jeg tidligere pekte på så blir hun portrettert litt mer tradisjonelt i andre magasiner, men i mitt materiale vil jeg fortsatt si at hun er med på å utfordre den hegemoniske feminiteten.

Vi kan sette artikkelen til Brækhus opp mot hvordan Alexander Dale Oen blir fremstilt. Begge artiklene preges av at man skal dokumentere hverdagene til disse utøverne, selv om reportasjen om Dale Oen kan sies å ha foregått over en mye lengre tidsperiode. Begge fremstills på bildene som aktive, gjerne i sin idrett eller i andre treningssituasjoner. Dermed blir begges fysiske slit dokumentert gjennom bildene. I Dale Oen sitt tilfelle bekreftes dette også ut fra teksten. Selv om han har svært lite tekst i sin artikkel, beskriver den teksten som er der enten bildene eller treningen han gjennomgår. Fokuset her blir på hvor mye slit han må gjennom for å få en slik kropp og for å kunne delta i de olympiske leker. Selv om treningen vektlegges også i artikkelen om Brækhus handler det i teksten mer om hvordan det er for henne å være ensom kvinne i et så mannsdominert miljø. I tillegg så vektlegges henne utseende, og hvordan hun etter kampen ikke ser ut som om hun har bokset i det hele tatt: ”Cecilia kommer ut uten ei skramme, i trange bukser, støvletter og en topp. Hun kunne like gjerne ha brukt den siste timen på et treningssenter” (Dagbladet 30.05.08:12). I dette avsnittet settes hun i artikkelen opp mot sin motstander som Sportmagasinet beskriver stod utenfor garderoben og ventet på Brækhus med et rødt og mørbanket ansikt. Til tross for at hun driver en aggressiv sport, virker det dermed ikke som om det har noen fysiske konsekvenser for Brækhus. Så selv om Brækhus utfordrer den hegemoniske feminiteten i hvordan hun blir avbildet med fokus på muskler, aggressivitet og styrke, blir det likevel skriftlig fremstilt som om det dette ikke setter synlige fysiske spor.

Utgaven med de norske ishockeyspillere er også veldig interessant i form av at det viser på mange måter hvordan også maskuliniteten har en grense. Dersom man trækker over den grensen løser Sportmagasinet det ved å feminisere de, slik at de blir trukket tilbake inn i den hegemoniske maskuliniteten og ikke fremstår som *overmaskuline*.

Både Brækhus og Flesjå utfordrer den hegemoniske tanken om feminiteten, Brækhus gjennom hvordan hun blir avbildet og Flesjå hvordan hun blir avbildet på innsiden av magasinet og den vektleggingen av hennes fysiske slit. Likevel så kommer man ikke utenom hvordan Sportmagasinet usynliggjør Brækhus anstrengelser ved å vise til hvordan dette ikke viser seg kroppslig når hun kommer ut av garderoben etter kamp, i tillegg til at artikkelen fremviser boksing som en mannsverden hvor hun er en av få kvinner. Hos Flesjå ser vi dette, som jeg tidligere har nevnt, gjennom måten hun fremstilles på forsiden og hvordan mannen hennes tillegges mye æren, faktisk så mye at de beskrives som å ha én kropp.

Avslutningsvis vil jeg peke på at kvinner i mitt material også får mediedekning i idretter som tradisjonelt ikke er definert til å være typisk feminine, som boksing og sykling,

Til tross for dette blir det både hos Brækhus og Flesjå fremhevet at de begge er ensomme jenter i en mannsverden. I tillegg vil jeg fremheve hvordan det ved flere tilfeller er de kvinnelige idrettsutøverne selv som fremhever feminine kvaliteter hos seg selv. Dette sier meg at hegemoniet fungerer i den forstand at det ikke lenger bare er sportsjournalisten som gjør dette, men også de selv. Et hegemoni fungerer best når man oppfatter forholdene som normale, og tanken om at sport er et sted med maskuline idealer, gjør at kvinnelige utøvere oppfatter det som normalt og føler et behov for å fremheve sine kvinnelige sider for at ingen skal sette spørsmålstejn ved deres seksuelle legning.

6.4 Noen konkluderende bemerkninger

I denne masteroppgaven har jeg sett på hvordan kvinnelige og mannlige idrettspersonligheter har blitt fremstilt i Dagbladet Sportmagasinet. Utgangspunktet mitt var en oppfatning om hvordan kvinner i sportsjournalistikken ofte så ut til å bli fremstilt først som heteroseksuelle objekter, deretter som dyktige idrettsutøvere. Dette så jeg var tilfellet spesielt hos Larsåsen, Sagen, Vukicevic og Flesjå. Samtidig så har du Brækhus som utfordrer denne oppfatningen, gjennom den aktive og aggressive måten hun blir avbildet på.

Dette bekrefter på mange måter at kvinnelige utøvere i mitt analysematerial ofte fremstilles i tråd med den hegemoniske maskuliniteten og hvordan sportsjournalistikken tradisjonelt har valgt å fremstille dem. Dette gjøres ved seksualisere dem, usynliggjøre det fysiske arbeidet ved å fremstille det som en hobby, og peke på mannen som står bak, eller fremhever hvordan de er kvinner som trer inn på en mannsdominert verden. Samtidig som jeg ser at der er en utvikling i retning av at enkelte idrettskvinner fremstilles mer i samsvar med hvordan menn vanligvis har blitt fremstilt. Dette skjer ved at de fremstilles mer aggressive og i aktivitet, samt at flere ganger synliggjøres deres fysiske slit. Det er med andre ord en tvetydighet i deknningen, og man kan si at Sportmagasinet både utfordrer og bekrefter på en og samme gang den hegemoniske feminteten. Det er også interessant å se hvordan maskuliniteten har en grense, og hvordan ishockeyspillere i dag på mange måter kan sies å trå over den, og Sportmagasinet velger å feminisere dem for at de skal passe inn i den hegemoniske maskuliniteten. Dette viser at det er motstridende diskurser som kjemper seg i mellom om å være den rådende, og dette gir utslag i dekning av både kvinner og menn.

Litteratur

Andreasson, Jesper (2006): "Mellan svett och mascara: Maskulinitet i ett kvinnligt fotbollslag", *idrottsforum* [Online], Tilgjengelig:
<http://www.idrottsforum.org/articles/andreasson/andreasson060913.html> [15.11.2009]

Bernstein, Alina (2002): "Is It Time for a Victory Lap? Changes in the Media Coverage of Women in Sport" i *International Review for the Sociology of Sport*, Vol. 37, No. 3-4, 415-428

Connell, R.W (2005): *Masculinities* (Second edition), Cambridge: Polity Press

Dahlén, Peter (2008a): *Sport och medier. En introduktion*, Kristiansand: IJ-forlaget.

Dahlén, Peter (2008b): "Tuff i rosa: Kari Traa som stilikon", i *Moving bodies. Idrettens helter* (red. Peter Dahlén), Oslo: Norges idrettshøgskole, s. 169-189.

Dworkin, Shari L & Messner, Michael A. ([1999] 2002): "Just do...what? Sport, bodies and gender", i Scraton, Sheila & Flintoff, Anne (red.): *Gender and Sport: A Reader*. New York: Routledge

Fasting, Kari & Sand, Trond Svela (2009): *Kjønn i endring – en tilstandsrapport om norsk idrett*, Oslo: Akilles

Gauntlett, David (2008): *Media, Gender and Identity. An Introduction*, London: Routledge

Grene, Gudrun Tokle (2010): "Se min kjole... - En analyse av kvinnelig tøffhet og maskulinitet i norsk ukespresse", *Idrottsforum* [Online], Tilgjengelig:
<http://www.idrottsforum.org/articles/grene/grene100310.html> [17.05.2010]

Heywood, Leslie & Dworkin, Shari L. (2003): *Built to Win – The female athlete as a cultural icon*. Minneapolis: University of Minnesota Press

Holgerson Inger Therese (2007) *Gulljenter vs. slåsskjemper: Konstruksjon av kjønn i håndballrapportering*, Masteroppgave ved Universitetet i Bergen

Jørgensen, Marianne W. & Phillips, Louise (2006): *Diskursanalyse som teori og metode*, Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag

Kane, Mary Jo & Greendorfer, Susan L (1994): "The media's role in accommodating and resisting stereotyped images of women in sport", i Creedon, Paula J (red.): *Women, media and sport. Challenging gender values*. USA: SAGE publications.

Langeland, Fredrik (2007): *Harde kropper: en kulturvitenskapelig analyse av maskulinitetskonstruksjoner i Dagbladets Sportmagasinet*, Masteroppgave ved Universitetet i Bergen

Lippe, Gerd von der (2001): *Idrett som kulturelle drama: møteplasser i idrettssosiologi*. Oslo: Cappelen Akademiske Forlag

Messner, Michael A. (2002): *Taking the Field – Women, Men and Sports*, Minneapolis: University of Minnesota Press

Messner, Michael A., Dunbar, Michele & Hunt, Darnell ([2000] 2004): "The Televised Sports Manhood Formula", i Rowe, David (red.): *Critical Readings: Sport, Culture and the Media*, Berkshire, England: Open University Press.

Moi, Toril (2005): *Hva er en kvinne? Kjønn og kropp i feministisk teori*, Oslo: Gyldendal Norske Forlag

Mortensen, Ellen m.fl. (2008): *Kjønnsteori*, Oslo: Gyldendal

Ólafsson, Kjartan (red.) (2006) *Sports, Media and Stereotypes - Women and Men in Sports and Media*. Akureyri: Centre for Gender Equality.

Rose, Gillian (2001): *Visual Methodologies – an introduction to the interpretation of visual materials*, London: Sage Publications

Saunes, Torunn (2004): *Fra idrettsstjerne til pin-up. En studie av ekstremSportsmagasinet Ultrasports konstruksjon av maskulinitet og feminitet*, Hovedfagsoppgave, Institutt for informasjons- og medievitenskap, Universitetet i Bergen.

Saunes, Torunn & Dahlén, Peter (2004): "Kjønnskonstruksjoner i ekstremSportsmagasinet Ultrasport", *Moving bodies*, vol. 2, nr. 2, s. 103-117

Stevenson, Deborah ([2002] 2004): "Women, Sport and Globalization: Competing Discourses of Sexuality and Nation", i Rowe, David (red.): *Critical Readings: Sport, Culture and the Media*, Berkshire, England: Open University Press.

Taalesen, Bjørn (2006): *Milliardspillet – Kampen mellom TV2 og NRK om TV-fotballen – sett fra innsiden*, N.W. Damm & Sønn

Tolvhed, Helena (2008): *Nationen på spel: Kropp, kön och svenskhet i populärpressens representationer av olympiska spel 1948-1972*, Umeå : Bokförl. h:ström - Text & kultur

Wanneberg, Pia Lundquist (2004): *Kroppens medborgarfostran : kropp, klass och genus i skolans fysiska fostran 1919-1962*, Åkersberga

Whannel, Gary (2002): *Media Sport Stars: Masculinities and Moralities*, London: Routledge

Wickman, Jan (2006): "Kön och sport i nordiska massmedier och ungdomars praktiker", *Nordisk institut for kvinde- og kjønnsforskning (NIKK)* [Online], Tilgjengelig: www.nikk.uio.no/publikasjoner/andre/Rapport_sport.pdf [19.05.2008]

Østbye, Helge & Helland, Knut & Knapskog, Karl & Larsen, Leif Ove (2002): *Metodebok for mediefag* (2. utgave), Bergen: Fagbokforlaget

Elektroniske ressurser

Aftenposten (2010): ”Hjem for å bli usynlig”, *Aftenposten* [Online], Tilgjengelig: <http://www.aftenposten.no/nyheter/sport/ol/article3544456.ece> [23.05.2010]

Aftenposten (2009): ”Sa nei til nakenbilde”, *Aftenposten* [Online], Tilgjengelig: <http://www.aftenposten.no/nyheter/sport/article2972843.ece> [17.05.2010]

Aftenposten (2007): ”Jentene Jakter bonus i Kina”, *Aftenposten* [Online], Tilgjengelig: <http://fotball.aftenposten.no/kvlandslag/article89758.ece> [31.05.2010]

Aftenposten (2006): ”Jeg tror bildene var viktigere enn OL-gullet”, *Aftenposten* [Online], Tilgjengelig: <http://www.aftenposten.no/nyheter/sport/ol/article1195708.ece> [31.05.2010]

Dagbladet (2007): ”Sport – Innblikk og skråblikk”, *Dagbladet* [Online], Tilgjengelig: <http://78.41.136.37/cms/annonse/cms.nsf/pages/Sportmagasinet> [19.05.2008]

Gullrekka.no (2007): ”Gullrekka”, *Dagbladet* [Online], Tilgjengelig: <http://gullrekka.no/index.html> [31.05.2008]

Helseth, Hannah (2006): ”Damene tar ballen” *Kilden* [Online], Tilgjengelig: <http://kilden.forskningsradet.no/c17251/artikkel/vis.html?tid=40109> [31.05.2010]

Kampanje (2005): ”VG lanserer sportsbilag” *Kampanje* [Online], Tilgjengelig: <http://www.kampanje.com/medier/article90888.ece> [31.05.2010]

NA24 (2009): ”Dagbladet legger ned sportssatsning” *NA24.no* [Online], Tilgjengelig: <http://arkiv.na24.no/Nyhet/343790/Dagbladet+legger+ned+sportssatsing.html> [03.03.09]

NA24 (2007): ”Trått for sporten”, *NA24.no* [Online], Tilgjengelig: <http://www.na24.no/propaganda/reklame/article1024227.ece> [03.03.09]

NRK (2009): "Får ikke hoppe VM i Kollen", NRK.no [Online], Tilgjengelig:
<http://www.nrksport.no/hopp/1.6894956> [15.12.09]

Ordnett (2010a) "Gringo", *Ordnett.no* [Online], Tilgjengelig:
http://ordnett.no/ordbok.html?search=gringo&search_type=&publications=2&publications=3&publications=6&publications=20&publications=23&publications=33&publications=36&publications=1&publications=5&publications=18&publications=19&publications=9&publications=10&publications=7&publications=8&publications=15&publications=16 [22.05.2010]

Ordnett (2010b): "Vanskapt", *Ordnett.no* [Online], Tilgjengelig:
http://ordnett.no/ordbok.html?search=vanskapt&search_type=&publications=2&publications=3&publications=6&publications=20&publications=23&publications=33&publications=36&publications=1&publications=5&publications=18&publications=19&publications=9&publications=10&publications=7&publications=8&publications=15&publications=16 [30.05.2010]

Store norske leksikon (2010): "Idrett", *Store norske leksikon* [Online], Tilgjengelig:
<http://www.snl.no/idrett> [25.05.2010]

Studvest (2008): "Pornografi av og for husmødre" [Online], Tilgjengelig:
http://studvest.no/tema.php?art_id=9792 [23.05.2010]

TV2 (2009): "Sjekk hvem som tjener mest i tippeligaen", [Online], Tilgjengelig:
<http://msn.tv2sporten.no/fotball/tippeligaen/sjekk-hvem-som-tjener-mest-i-tippeligaen-2965290.html> [15.06.09]

TV2 (2008): " - Føler meg pisset på", [Online], Tilgjengelig:
<http://msn.tv2sporten.no/handball/em2002-kvinner/foeler-meg-pisset-paa-87320.html>
[13.05.2010]

VG (2009): "«Bella» (20) er svenskenes nye håndballyndling", [Online], Tilgjengelig:
<http://www.vg.no/sport/haandball/artikkel.php?artid=582860> [07.01.10]

Analysematerial

Dagbladet Sportmagasinet mai 2008- oktober 2008, og da primært:

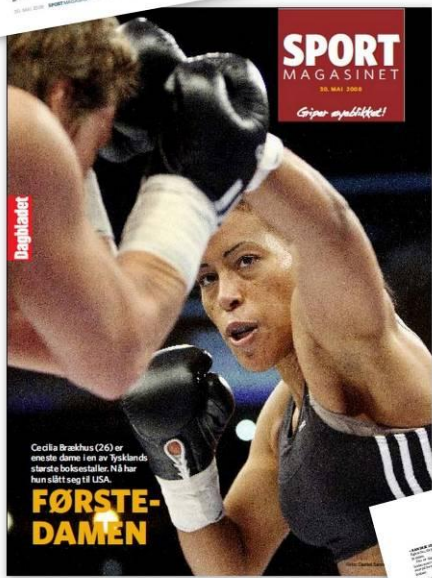
- Sportmagasinet 2. Mai 2008
- Sportmagasinet 9. Mai 2008
- Sportmagasinet 23. Mai 2008
- Sportmagasinet 30. Mai 2008
- Sportmagasinet 8. August 2008
- Sportmagasinet 15. August 2008
- Sportmagasinet 19. September 2008
- Sportmagasinet 26. September 2008
- Sportmagasinet 10. Oktober 2008
- Sportmagasinet 17. Oktober 2008
- Sportmagasinet 24. Oktober 2008
- Sportmagasinet 31. Oktober 2008

ILLUSTRASJONER

Illustrasjon 1

Illustrasjon 2

Illustrasjon 3

6 REVISJONER

DEN LANGE REISEN

Vivar der da Gunn-Rita Dahle Flesjå (35) sømte i minusgrader i Stavanger, da hun brøt i Italia og da hun gikk på trynet i Skottland. Dette er OL-oppkjøringen i tre kapitler.

SPORT MAGASINET

15. AUGUST 2008

Grippe-epidemi!

Dagbladet

DRØMMEN OM REPRISE

«Månenes om hvordan det føles når du er uovervinnelig. Når du flyr løst på sykkel. Såne minner dukker opp i mellomrom.»

KAPITTEL 1: KALDSTART

«Månenes om hvordan det føles når du er uovervinnelig. Når du flyr løst på sykkel. Såne minner dukker opp i mellomrom.»

KAPITTEL 3: FJELLTUR

«Månenes om hvordan det føles når du er uovervinnelig. Når du flyr løst på sykkel. Såne minner dukker opp i mellomrom.»

Gunn-Rita og Kenneths reiseplan for 2008

EPILOG: ET KINESISK EVENTYR

«Månenes om hvordan det føles når du er uovervinnelig. Når du flyr løst på sykkel. Såne minner dukker opp i mellomrom.»

KAPITTEL 2: LA VITA È BELLA

«Månenes om hvordan det føles når du er uovervinnelig. Når du flyr løst på sykkel. Såne minner dukker opp i mellomrom.»

Illustrasjon 4

16 **HVA FØLER DU NÅ?**
 Hilde Christoffersen/Photo: Ole Egehaugen

«Jeg håper selvsagt på Obama. Enhver normal person gjør vel det.»

Christina Vukicevic har løppet sammen beinet og kunne tenke seg å stramme opp George W. Bush.

Christina Vukicevic

17 OKTOBER 2008 SPORTRAGASINET 02 04 06 08 10 12 14 16 18 20 22 24 26 28 30 32 34 36 38 40

Jeg er ikke feminist, og jeg er ikke så oppvakt av om jenter får høppei i hoppbukker eller ikke, men jeg er oppvakt av kvinnes rettigheter, særlig de deler av verden.

17 OKTOBER 2008 SPORTRAGASINET 02 04 06 08 10 12 14 16 18 20 22 24 26 28 30 32 34 36 38 40

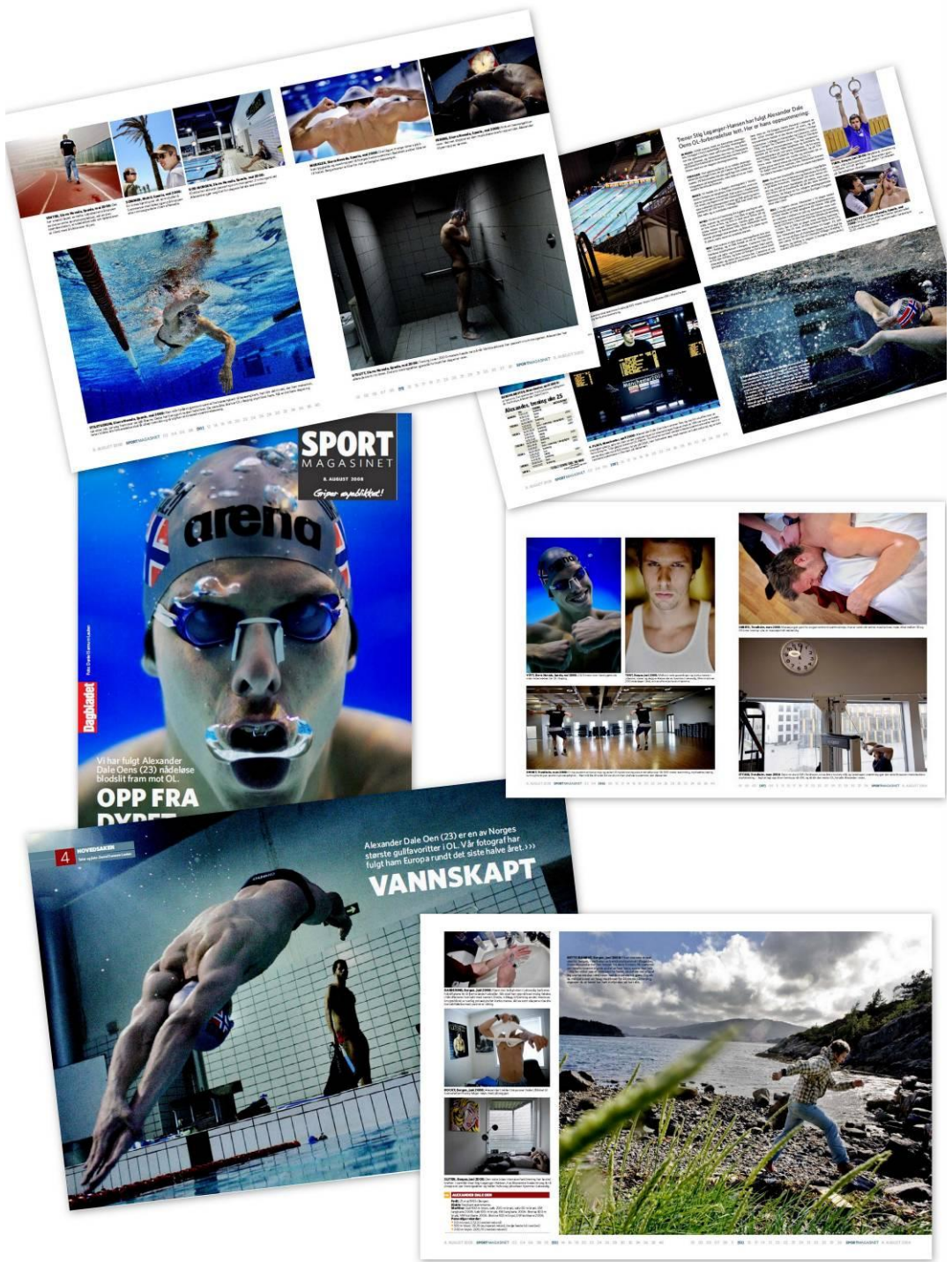
SPORT
 MAGASINET
 17. OKTOBER 2008
 Gjette mykthet!

Dagbladet

«Akkurat nå er barn mitt største mareritt. Jeg blir helt redd.»
 Christina Vukicevic (21)

Illustrasjon 6

Illustrasjon 7

Illustrasjon 8

Illustrasjon 9

26 **FOTBALL**
 Sida: Illustrasjon av Ole Arne Sjøen. Illustrasjon: Knut Holmboe

Sekkepiper, whisky og harde taklinger: Elleve tidligere fotballproffer tror morgendagens møte med Skottland kan bli brutalt for Åge Hareides menn.

NORDMENN FOR SIN KILT

1. Hva er ditt beste fotballminne fra Skottland? 2. Hva er det verste med Skottland? 3. Hva blir resultatet i morgen?

1. HVA ER DITT BESTE FOTBALLMINNE FRA SKOTTLAND?

2. HVA ER DET VERSTE MED SKOTTLAND?

3. HVA BLIR RESULTATET I MORGEN?

4. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAG?

5. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLSPILLER?

6. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

7. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

8. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

9. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

10. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

11. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

12. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

13. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

14. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

15. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

16. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

17. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

18. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

19. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

20. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

21. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

22. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

23. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

24. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

25. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

26. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

27. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

28. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

29. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

30. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

31. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

32. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

33. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

34. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

35. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

36. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

37. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

38. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

39. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

40. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

41. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

42. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

43. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

44. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

45. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

46. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

47. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

48. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

49. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

50. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

51. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

52. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

53. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

54. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

55. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

56. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

57. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

58. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

59. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

60. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

61. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

62. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

63. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

64. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

65. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

66. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

67. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

68. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

69. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

70. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

71. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

72. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

73. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

74. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

75. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

76. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

77. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

78. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

79. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

80. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

81. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

82. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

83. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

84. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

85. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

86. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

87. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

88. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

89. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

90. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

91. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

92. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

93. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

94. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

95. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

96. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

97. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLBY?

98. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKAMP?

99. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLKLUBB?

100. HVA ER DITT FAVORITTFOTBALLLAND?

SPORT
MAGASINET
 Nr. 137 2023 2023

Skottland - Norge
i morgen

Griper sjablikket!

Jeg tror det blir uavgjort.
 Vidar Ruzh

Jeg er optimist og satser på 2-1 til Norge.
 Thomas Myhre

Jeg tipper skotsk seier 2-1.
 Arvid Silvarv

Dagbladet

Du vil kjenne at adrenalinet strømmer.

NY SRINADSPRIST TIL POLITHINGSKOLEN ER 1. MARS. WWW.PHS.NO

Illustrasjon 10

Illustrasjon 11

Illustrasjon 12

